

[Poul Dam.]

Murersvend *Anton Nielsen*, der er 2. stedfortræder for Danmarks kommunistiske parti i Frederiksborg amtskreds, hvor hr. *Jørgen Jensen* er valgt, idet 1. stedfortræder, civilingeniør *Jørgen Nyeng*, har meddelt, at han er forhindret.

Lærerstuderende *Søren Nørgaard Sørensen*, der er 2. stedfortræder for socialdemokratiet i Odense amtskreds, hvor hr. *Jørgen Peder Hansen* er valgt, idet 1. stedfortræder, elektriker *Robert Dalskov Andersen*, har meddelt, at han er forhindret.

Fhv. minister *Ib Frederiksen*, der er 1. stedfortræder for socialdemokratiet i Århus amtskreds, hvor hr. *Søren B. Jørgensen* er valgt.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet disse sager, og jeg kan herfter på udvalgets vegne afgive følgende

Indstilling.

- 1) Sekretariatschef *Ole Berglund* godkendes som ordinært medlem af folketinget fra og med i dag, den 17. august 1976.
- 2) Fabrikant *E. Askjær Jørgensen* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i dag, den 17. august 1976.
- 3) Fhv. minister *Chr. Thomsen* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i dag, den 17. august 1976.
- 4) Murersvend *Anton Nielsen* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i dag, den 17. august 1976.
- 5) Lærerstuderende *Søren Nørgaard Sørensen* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i dag, den 17. august 1976.
- 6) Fhv. minister *Ib Frederiksen* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i dag, den 17. august 1976.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 152 stemmer.

Formanden:

De på dagsordenen opførte sager under punkterne 7 til 24 kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

Første behandling af forslag til lov om afgift af sukker m. m.

(Lovforslag nr. 261. Fremsat 17/8 76).

Formanden:

Sammen med denne sag foretages de under punkterne 8-24 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af benzin.

(Lovforslag nr. 262. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om vægtafgift af motorkøretøjer m. v.

(Lovforslag nr. 263. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om registreringsafgift af motorkøretøjer m. v. (Forhøjelse af afgift af varevogne).

(Lovforslag nr. 264. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om ændring af forskellige love om forbrugsafgifter. (Forhøjelse af afgiften af cigaretter, cigaretpapir, fintskåret røgtobak, spiritus, vin, øl og kaffe samt afgift af te).

(Lovforslag nr. 265. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer m. v. (Forhøjelse af afgift for knallerter).

(Lovforslag nr. 266. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om afgift af lystfartøjsforsikringer.

(Lovforslag nr. 267. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

(Lovforslag nr. 268. Fremsat 17/8 76).

[Førmanden.]

Første behandling af forslag til lov om udskrivningsprocenten og personfradragene for kalenderåret 1977.

(Lovforslag nr. 269. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om stempelafgift. (Forhøjelse af afgiften for dokumenter om overdragelse af fast ejendom).

(Lovforslag nr. 270. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om afgift på checks.

(Lovforslag nr. 271. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiefordeligheder. (Indtægtsgraduering af børnetilskud).

(Lovforslag nr. 272. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om begrænsning af udbytter og vederlag m. v.

(Lovforslag nr. 275. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om priser og avancer.

(Lovforslag nr. 276. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om pengeinstitutteres rentemarginal.

(Lovforslag nr. 277. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om realkreditinstitutter. (Midlertidig udvidet adgang til realkreditbelåning).

(Lovforslag nr. 273. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til lov om stats tilskud til energibesparende foranstaltninger vedrørende bygninger.

(Lovforslag nr. 274. Fremsat 17/8 76).

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om indkomspolitik for årene 1977-78 og 1978-79 [af Kjeld Olesen m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. LXXXII. Fremsat 17/8 76).

Forslagene sattes til forhandling.

Kjeld Olesen (S):

De, der gør sig ulejlighed med at bevæge sig uden for Christiansborgs mure for at fornemme, hvad der rører sig i befolkningen, vil i denne situation atter en gang opleve, at der herinde er partier, der undervurderer befolkningen, for der er en udbredt forståelse for situationens alvor og for, at det er nu, der skal gøres noget effektivt for at rette økonomien op, hvis vi skal have en chance for at arbejde os henimod fuld beskæftigelse. Hvorfor kan I ikke få gjort noget ved det? er den gennemgående bemærkning. I stedet for at handle ser vi partierne ævle. At sige, at det nu engang er vælgerne, der har bestemt, at folketinget skal bestå af 10 partier — i dag kan vi endog tælle 12 grupper — er ikke svaret i denne situation. Kun én ting synes der herinde at være enighed om, nemlig at den økonomiske situation er så alvorlig, at den kan betegnes som kriseagtig. Dette er med al tydelighed blevet understreget i dag af statsministeren i hans redegørelse og i forligets tekst. Vi har en nettogæld til udlandet på godt 30 mia kr., og hvis intet foretages, vil denne gæld blive fordoblet i løbet af 3 år. En betalingsbalance, hvis underskud vil komme op på 9 mia kr., hvis intet gøres. Som en ekstra påmindelse om situationens alvor forhandlede de 4 partier under den alvorlige trussel mod kronen, som vi oplevede sidste fredag på det internationale valutamarked.

I alt, hvad socialdemokratiet foretager sig med den økonomiske politik, ligger målsætningen om hurtigst muligt at nå frem til den fulde beskæftigelse. Den kriseplan, som vi behandler i dag, er et af midlerne. Alle har vidst, at disse midler måtte kræve ofre af hele befolkningen. For socialdemokratiet har det fra starten stået klart, at lige meget hvilken løsning vi nåede frem til, ville den blive mødt med utilfredshed. Af erfaring ved vi, at når ofre skal ydes, vil de enkelte grupper meget let føle, at de har måttet yde mere end andre.

Regeringen har fra sit første oplæg til den økonomiske plan bestræbt sig for, at det ikke blot i teorien, men også reelt måtte være alle samfundsgrupper, der blev inddraget i løsningen. Det har faktisk været et ufravigeligt krav.

Jeg er ikke i tvivl om, at under den de-

[Kjeld Glesen.]

bat, vi nu skal have, vil nogle hævde, at det ikke er sket. At det er lykkedes at finde en rimelig balance, får man til fulde bekræftet, hvis man læser pressens reaktioner her til morgen. Forliget fortjener forlis, mener Jyllands-Posten, der finder, at det er alt for venligt over for socialdemokratiets politik.

„Hvor forunderligt er det da ikke at se regeringen — hjulpet af de tre små septemberpartier — producere en kriseløsning, der uden al tvivl er langt forsigtigere — reelt måske virkningsløs — end den, vælgerbefolkningen havde været villig til at underkaste sig.“

hedder det i Berlingske Tidende. Og om regeringen siger Berlingske Tidende:

„Hvor går den faktiske grænse for dens mangel på økonomisk forståelse og dens aldrig hvilende trang til at gøre skræbud for LO?“

Heroverfor står så LOs formands, Thomas Niensens, udtalelser i går, hvor han udtalte sig kritisk om forliget. Det må sige sig selv, at det resultat, som en socialdemokratisk mindretalsregering, baseret på 54 ud af 179 mandater, når frem til, må blive et kompromis, der ikke til fulde kan tilfredsstille lønmodtagerorganisationerne. Man kan naturligvis spørge sig selv, om et valg i denne situation kunne betyde et resultat, som man ville finde mere acceptabelt. Det kan næppe siges mere tydeligt, end da Thomas Nielsen i formiddags på et møde for flere hundrede faglige tillidsmænd udtalte:

„Da man ikke kan se bort fra, at en valg-situation kan komme, forligsaftalen til trods, vil jeg gerne sige, at selv om vi i LO ikke kan tiltræde forliget, ønsker vi ikke en valgsituation for nærværende“, og Thomas Nielsen fortsatte:

„Når vi alligevel ønsker at undgå en valg-situation, er det af hensyn til de virkninger, et valg kan få for vor omsætning med udlandet og for vor valuta.“

Dette er ansvarlig tale.

Man vil også lægge mærke til, at regeringen og socialdemokratiet på intet tidspunkt har brugt valgtruslen som et pressionsmiddel. Man kan tværtimod sige, at den fremgangsmåde, som regeringen har anvendt, har været stik modsat det, vi var vidne til under Hartlingregeringen i en lignende situation. I stedet for at fremstille en færdigsyet

og meget teoretisk plan, som partierne havde enten at sige ja eller nej til, så har regeringen fra starten draget alle 5 partier fra septemberforliget ind i det forberedende arbejde. Det er sket ud fra visheden om, at teoretiske planer som regel vil komme til kort over for hverdagens virkelighed. Det er mennesker, det drejer sig om, ikke numre, man kan jonglere med. Den skitse, som blev grundlaget for de endelige beslutninger, har alle 5 partier således bidraget til. Det gælder også socialdemokratiet, og man bedes lægge mærke til, at regeringens skitse var et forsøg på at finde frem til en fællesnævner for partierne og ikke et udtryk for en socialdemokratisk plan.

Denne fremgangsmåde har betydet noget ganske afgørende for det positive klima, der har været forhandlet i, når man altså ser bort fra venstre, der på et tidspunkt endelig tog konsekvensen af den holdning, som sikkert har været deres fra starten. Man trak sig ganske simpelt ud i det politiske mørke.

Jeg skal ikke komme nærmere ind på selve forhandlingerne, men blot sige, at de har været besværlige. Når vi alligevel nåede frem til et resultat, vidner det om en fælles forståelse af situationens alvor og om en vilje til, at en fællesnævner ganske simpelt måtte findes. Derfor skal der fra socialdemokratiets side lyde en tak til de øvrige tre partier for den indstilling, de har vist. Lad det så være sagt ligeud: som det er tilfældet med de øvrige partier, har også socialdemokratiet måttet give sig. Det største offer for os har været, at løsningen ikke indeholdt en mere konkret begyndelse til ØD. Der skal arbejdes videre med sagen i et udvalg, så opgivet er den ikke, og vi finder fortsat, at spørgsmålet om lønmodtagernes medejendomsret til kapitaltilvæksten er et så vitalt spørgsmål, at det pres, som vi tidligere har lagt bag denne sag, vil fortsætte, når det drejer sig om at skabe forståelse i befolkningen og hos partierne.

For os har det været et krav — et ufravigeligt krav for at bruge det udtryk igen — at det principielle i den automatiske dyrtidsregulering ikke måtte antastes. I den almindelige debat har det jo ikke skortet på forsøg på at få den afskaffet. Forliget bevarer dyrtidsreguleringen. Lad det være sagt og lad det blive understreget. Hvad der måtte komme til udbetaling til næste

[Kjeld Olesen.]

marts, vil der ikke blive rørt ved, hvilket skulle være en selvfølge, da det er en del af den lovgivning, som folketinget gennemførte i begyndelsen af 1975.

Når det gælder de halvårlige reguleringer i den kommende overenskomstperiode, vil den første dyrtidsportion hver gang komme til udbetaling. Hvis der udløses mere end én dyrtidsportion, vil den også fuldt og helt tilfalde lønmodtagerne, men på den måde, at den af staten indbetales til ATP-fonden og tilskrives den enkelte lønmodtager.

Der har, har jeg set, været udtalt frygt for, at selv om princippet om dyrtidsreguleringen fastholdes, kan det indebære en risiko for, at denne ordning kunne friste visse partier til fornyet angreb på den sikkerhed, der heri ligger for lønmodtagerne. Hvor vi står, behøver jeg ikke at nævne. Skulle noget sådant ske, vil vi stå stærkt op imod det, som vi har gjort det indtil nu. Og mens vi taler om reguleringer, skal det med, at der ikke sker nogen ændring i de sociale pensioner, hvilket indebærer, at dyrtidstilæg, uanset antallet, vil blive udbetalt som hidtil.

Må jeg endelig om indkomstrammen nævne, at når der i forliget tales om, at pengeindkomsternes stigning begrænses til maksimalt 6 pct. i hvert af årene 1977-78 og 1978-79, gælder det ikke kun lønmodtagerne. Det er hele befolkningen, det drejer sig om. Det skal indrømmes, at det samfundssystem, vi har, gør det lettere at kontrollere lønmodtagere end andre befolkningsgrupper. Man vil derfor se, at der på en lang række punkter i forliget er tale om initiativer, der, så effektivt som det overhovedet er muligt, skal sikre, at vi lever op til denne målsætning — en opgave, som socialdemokratiet vil føle sig særlig forpligtet til at løse.

Som bekendt indeholder septemberforliget en aftale om besparelser i det kommende finansår på mindst 1,5 mia kr. Denne besparelse er det lykkedes at gennemføre på en måde, som ingen med rette kan hævde er socialt ensidig. I forliget er grænsen hævet til 2 mia kr. for næste finansår; når socialdemokratiet ligeledes med god samvittighed kan gå med hertil, skyldes det, at der heller ikke i de sidste 500 mill. kr. er tale om besparelser, der er uacceptable for os.

Læser man forliget igennem, vil man se, at et stort antal sider er helliget den indsats, der kan gøres for at skaffe arbejdspladser, dels i form af direkte beskæftigelsesarbejder og dels i form af støtte til især eksporterhvervene. Det er punkter, der stammer fra den oprindelige socialdemokratiske plan, og de er så godt som alle med i det endelige resultat. Det drejer sig om en bred vifte af initiativer, hvor vi ikke mindst er tilfredse med de afsnit, der har at gøre med ungdomsarbejdsløsheden. Jeg vil gerne understrege det afsnit i forliget, der bestemt ikke er uvæsentligt, og i hvilket det hedder, at „såfremt beskæftigessituationen i de enkelte egne af landet eller inden for enkelte fagområder gør det særlig påkrævet, vil der blive optaget forhandlinger om at iværksætte særlige foranstaltninger“.

Så til afgiftsforhøjelserne. Afgiftsforhøjelser gør altid ondt, afgiftsforhøjelser er aldrig populære. Der ligger fire principper bag de afgifter, som er indeholdt i forliget. For det første har den bundne opgave været, at vi af hensyn til den samlede økonomi måtte op på 5 mia kr. For det andet har vi brugt megen tid på at finde forbrugsgoder, der er mere luksusbetonede, og som samtidig kan give en tilstrækkelig indtægt i forhold til det administrative arbejde. Det sidste skal med. For det tredje vil man se, at for mange af de traditionelle områder er der tale om en justering, der står nogenlunde i forhold, om ikke helt, til den prisudvikling, der har fundet sted siden sidste regulering. Og for det fjerde har vi tilsigtet mest muligt at finde områder, der kan medvirke til at begrænse importen.

Alt lagt sammen er forliget udtryk for den kraftanstrengelse, som situationen ganske simpelt byder os at yde. Vi får kun øget beskæftigelse, hvis de økonomiske forudsætninger er til stede. Vi må bringe os i en bedre position i den internationale konkurrence. Ellers bliver vi hægtet af, nu, hvor tempoet sættes op med de opadgående konjunkturer i udlandet. Ingen løsning kan findes, der ikke vil blive udsat for en vis kritik. Kunsten består i at gøre det på en sådan måde, at ingen med rette kan sige, at andre kører på frihjul.

Endelig må det konstateres, at der ikke eksisterer noget som helst realistisk alternativ til forliget imellem de fire partier.

[Kjeld Olsen.]

Venstres tanker eller såkaldte plan står partiet alene med. Det ved venstre. Og hvad vi også alle sammen herinde i tinget ved, er, at forligspartierne kun har 80 mandater bag sig; vi mangler i hvert fald de 10 sidste.

Det vil sige, at teoretisk vil det være muligt at etablere et flertal imod forligspartierne, men vi nægter ganske simpelt at tro, at det vil blive tilfældet. Af konsekvensen vil blive et valg, er én side af problemet, og jeg er overbevist om, at det ikke er et folketingsvalg, befolkningen er interesseret i. Tværtimod vil det afsløre folketingets mangel på handlekraft i en kritisk situation, og det vil medvirke til at nedsætte folketingets omdømme blandt vælgerne.

Men hertil kommer noget, der i virkeligheden er langt alvorligere. Da forliget blev offentliggjort, havde det med det samme sin gunstige virkning dér, hvor man altid først registrerer noget sådant, nemlig på børsen. Der er altså herhjemme skabt en tiltro til, at vi for alvor vil gøre noget for at rette økonomien op. Men hvad hvis disse forhandlinger, vi nu skal i gang med, ender med valg? Ikke blot vil en valgkamp betyde en udsættelse af problemernes løsning, men problemerne vil kunne vokse til højder, som vist ikke ret mange har fantasi til at forestille sig.

Venstre og konservative ved jo udmærket, at tilliden til den danske krone i allerhøjeste grad har at gøre med, om vi herinde når et resultat. Hvem bliver de første ofre, hvis landet bliver kastet ud i et økonomisk kaos? De tusinder af nye lønmodtagere, som i løbet af kort tid vil blive ramt af arbejdsløshed. Jeg er overbevist om, at man i andre partier og ikke mindst i venstre ved dette, og jeg er ikke mindst overbevist om, at befolkningen ved det. De fire partier har i fællesskab skabt et resultat, som vi ved vil møde kritik, men vi er parate til at tage den. Den svenske statsminister, Olof Palme, skrev, at politik det er at ville. Politik er også at turde. De kommende timer skal vise, om folketinget er rede til at tage det ansvar, som situationen påbyder os, og som befolkningen forventer af os.

Poul Hartling (V):

Ved de følgende behandlinger her i tinget og i udvalgene vil venstre tage stilling til de

mange enkelte lovforslag, som i dag er forelagt folketinget, ved vore ordførere på det finans-, skatte-, afgifts- og erhvervspolitiske område. Men her ved første behandling, hvor vi under ét skal behandle den aftale, som fire partier har indgået i går, og drøfte statsministerens forelæggelsestale, skal jeg på venstres vegne fremsætte nogle samlede principielle betragtninger.

Der er imellem alle ansvarlige enighed om, at landet sidder fast i meget alvorlige problemer. Der er også enighed om, hvad det er for problemer. Det er fremfor alt en uhyggeligt voksende udlandsgæld, og det er en stor og uacceptabel arbejdsløshed.

Der er derfor også enighed om, hvad der er målet for den økonomiske politik, som skal lægges til rette. Målet er, at underskuddet over for udlandet skal bringes ud af verden, så vi kan begynde at nedbringe gælden i stedet for at forøge den; målet er, at ledigheden afløses af beskæftigelse.

Midlerne til at nå disse mål er der derimod ikke enighed om. Venstre har peget på den vej, vi ønsker at gå. Regeringen og de fire partier, der i dag lægger deres aftale frem, vil en anden vej.

Jeg kan sige med det samme, at venstre finder regeringens og de fire partiers forslag helt utilstrækkelige. Vi kritiserer ikke, at de medfører en række ubehageligheder for befolkningen. Det, vi vender os imod, er, at de mange ubehagelige foranstaltninger ikke fører til nogen løsning af vore problemer, ja, at de endog trækker i den gale retning.

De to vigtigste elementer i regeringens plan er den såkaldte indkomstpolitik, der vil begrænse pengeindkomsterne, og finanspolitikken, der især igennem en kæmpestor afgiftsforøgelse vil søge at begrænse forbruget og rette op på statskassens enorme underskud.

Nu først indkomst- eller omkostningspolitikken. Om regeringens plan på dette felt må vi sige, at den virker for sent, for lidt og for kort. Derfor er den forkert. Den virker for sent. Udviklingen i pengeindkomsterne fra nu af og til 1. marts 1977, ja, i virkeligheden helt frem til 1. september 1977, skal der efter regeringens opfattelse overhovedet ikke røres ved. 1 år frem skal omkostningerne have lov at fortsætte den stigning, de er i gang med. Dyrtdsreguleringen skal have sit automatiske forløb, uanset hvilke proble-

[Poul Hartling.]

mer vi står over for, indtil der i den kommende overenskomstperiode udløses en portion nr. 2. Og det vil jo sige tidligst til september 1977, måske først til marts 1978. Hvis man f. eks., som venstre har foreslået det, ville gribe ind over for de to første portioner, der kommer til udløsning, ville man kunne dæmpe op for stigningen i omkostningerne. Men nu får de efter regeringens plan lov at løbe videre uden bremse i hvert fald 1 år frem. Imens forværres de vanskeligheder, vi står i, dag for dag.

Regeringens plan virker for lidt. Den er for slap. Stigningen skal, hedder det, i 1977-78 begrænses til 6 pct. Dette er for svag en opbremsning, men hvad værre er, disse 6 pct. vil endda ikke holde, hvis man følger regeringens forudsætninger. To dyrtidsportioner andrager knap 4 pct. Og med de fastsatte 2 pct., som overenskomstparterne skal forhandle om, har man allerede nået de 6 pct., der er maksimum. Man skal nemlig lægge mærke til, at lønglidningen er holdt udenfor. Den vil nu foreløbig fortsætte for fuld kraft fra nu af og frem til 1. marts, men også efter 1. marts og igennem overenskomstperioden vil den fortsætte. Dette er klart erkendt. Det er også erkendt af regeringen.

Man kan prøve at begrænse denne lønglidning med alle gode kræfter, men man kan ikke forestille sig, at den skulle forsvinde. Og hvis lønglidningen bliver det laveste, den har været de sidste 10 år i noget år, så vil den komme til at andrage 4,5 pct. på 1 år. Det er derfor, jeg siger, at de 6 pct. er et tal på regeringens papir, men det hører ikke hjemme i virkelighedens verden.

Regeringens første udspil lød på 7 pct. i 1977-78, men heri skulle alle lønde, også lønglidningen, være indeholdt, sagde økonomiministeren. Det, at man nu siger 6 pct. og så holder lønglidningen udenfor, er at regne med et langt højere tal i virkeligheden, selv om man har sat tallet 6 på papiret. Vi har da også hørt fra LO, at tallene er urealistiske. Regeringens plan vil virke for lidt; når man lægger så slapt op, så når man ikke en tilstrækkelig omkostningsbremse.

Regeringens plan rækker også for kort. Man skubber endnu en gang problemerne fra sig, foran sig, og håber så på, at tiden skal løse dem. Det er jo svagheden i en så-

kaldt omkostningsdæmpende ydelse, at den kun holder et års tid; så lever omkostningerne op igen, og derfor er det en kortsigtet løsning.

I regeringens planer har man, så vidt jeg forstår, denne gang valgt den form, at dyrtidsportion nr. 2 i de kommende overenskomster skal indbetales af staten til ATP-fonden. En sådan ordning kan der uden tvivl siges noget godt om. Den vil, den dag den træder i kraft, være med til at udsætte et vist forbrug. Det er imidlertid en dyr ordning, og det er foreløbig en aldeles uklar ordning. Det er en dyr ordning, fordi det vil koste den statskasse, der i forvejen har et kæmpeunderskud, yderligere et par milliarder kroner for hver portion, der skal indskydes i ATP-fonden.

Det er også en kortsigtet ordning, for når så året er gået, skal denne portion jo enten overtages af virksomhederne, som så får omkostningen bare med et års forsinkelse, eller også skal staten igen pumpe et par milliarder kroner pr. portion ind i ATP-fonden. Det vil føre til et stadig forøget skattetryk, og det vil føre til en opsvulmen af ATP-fonden, som af mange grunde vil være yderst betænkelig.

I øvrigt er der, hvis man prøver at tænke enkelthederne igennem, mange uklarheder, men jeg går ud fra, at vi i løbet af debatten kan få klart oplyst her, hvad det drejer sig om. Man må jo vide mellem partierne, hvad det er, man har aftalt. Og jeg går ud fra, at de fire partier, der beder os tage stilling til en sådan ordning, også vil gøre rede for enkelthederne; det har vi ikke set endnu.

Jeg vender mig til det andet hovedpunkt i regeringens plan, nemlig finanspolitikken. Man vil stramme den op ved at forøge afgifterne med ca. 5 mia kr. Venstre vil være med til at stramme finanspolitikken, det er nødvendigt, men vi vil gøre det på en anden måde. Et underskud, der skal nedbringes, kan man rette på dels ved at formindske udgifterne, dels ved at øge indtægterne.

Forskellen på regeringens og venstres indstilling er, at vi i højere grad vil sætte statens udgifter ned. Hvis dette kan ske, og hvis det er led i en sund økonomisk politik, kan der også blive tale om at forøge afgifterne, men i den her forelagte sammenhæng mener vi i venstre, at foranstaltningerne blot vil forøge vanskelighederne. Set fra

[Poul Hartling.]

statskassens side ender man på et højere niveau. Større afgifter kræves ind, 5 mia kr., større udgifter pumpes ud. Venstre ønsker et lavere niveau med færre offentlige udgifter og derfor også mindre afgifter.

Set fra erhvervsvirksomhedernes side virker regeringsplanens system på den velkendte måde, at man tager med den ene hånd og giver med den anden.

Man giver nogle såkaldte erhvervsfremmende tilskud, men man belaster samtidig virksomhederne med store afgifter. Nogle vil virke direkte som f. eks. en energifgift; andre vil indirekte forøge omkostningerne og vil uden tvivl være med til at sætte yderligere længelidning i gang.

Dette er et stykke traditionel socialdemokratisk politik. Man kender kun den løsning at bruge nogle flere statspenge, og derfor må man, når man ikke længere kan sætte underskuddet i vejret, afkræve befolkningen større afgifter.

Det gælder altså om begge de to hovedelementer i regeringsplanen, at venstre finder planen dels for sent og for svagt virkende, dels direkte forfejlet.

Vi havde sat os det mål, at vi skulle ende med lavere omkostninger, lavere offentlige udgifter, mindre skattetryk. Regeringens plan ender i højere omkostninger, højere offentlige udgifter, større skattetryk. Der kommer til at gå flere penge om ad de offentlige kasser. Dette er socialdemokratisk politik, det er ikke venstres.

Venstre har ønsket, at vi kunne nå et resultat af de mange forhandlinger, der har været imellem os. Vi havde også ønsket at nå et resultat for længe siden. Allerede i april lagde vi en plan frem for, hvordan vi kunne tænke os at imødegå vanskelighederne, som jo ikke er opstået i de seneste uger. De første ord i venstres plan er: „Septemberforligets aftale om en omkostningsdæmpende politik må nu føres ud i livet“. Dette er stadig venstres mål. Vi lagde en plan frem, men vi understregede, at den var til forhandling.

Vi havde lavet en plan, som der var sammenhæng i, men vi ville gerne forhandle, vi ville også gerne forhandle om en anden teknik, når bare grundideen blev fastholdt, og grundideen var den omkostningsdæmpning, som vi havde lovet hinanden og lovet

befolkningen sidste september. Venstres plan gik i sin grundtanke ud på, at befolkningen ikke skulle have større pengeindkomster i 1977, end vi har haft i 1976. Vi mener, at det danske folk godt kunne leve med at holde en sådan indkomstpause, og jeg er overbevist om, at befolkningen ude omkring vil sige ja til det. Hvis det kan løse vore problemer, vil vi gerne være med. Det er det, vi har mødt.

De prisstigninger, der måtte komme, ville vi afbøde ved hjælp af lettelser til den enkelte i indkomstskatten. Vi mener stadig væk, at skattelettelser er bedre end lønforhøjelser. De mål, som vi har sat os, at omkostningerne skulle holdes i ave, vil blive opfyldt, hvis man følger venstres plan. Hvordan vil det gå, hvis man følger regeringens plan? Vi har spurgt, og jeg har forstået, at hvis regeringens plan følges og vi så holder samme linje i de kommende år, vil vi kunne håbe på at nå balance omkring 1981. Til den tid vil vi så have en udlandsgæld på mellem 50 mia kr. og 60 mia kr. at afdrage og forrente, vel at mærke, hvis vi kan låne så mange penge. Vi mener, at dette perspektiv aftegner en alt for farlig udvikling. Det andet store problem, som hedder beskæftigelsen, har regeringsplanen næppe mulighed for at få nogen nævneværdig indflydelse på.

Imellem det oplæg, som regeringen præsenterede den 3. august i år, og den plan, som nu ligger her som en aftale mellem 4 partier, er der ikke store forskelle. Der er enkeltheder, men der er ingen ændring i grundretningen, og regeringen kan jo være tilfreds med, at den har fået andre partier med til at støtte sin politik.

Der er imidlertid et afsnit, der er nyt, det er det sidste. Jeg kan sige, at venstre har været med til at forhandle om regeringens oplæg dag ud og dag ind. Vi har gennemgået det meget nøje. Vi finder, som jeg har sagt, at det vil virke for sent, for svagt, for kort. Men det sidste afsnit har vi ikke mødt før, og det er jo politisk set ikke det mindst interessante.

Det lyder: „For at sikre den fornødne stabilitet i gennemførelsen af den med forliget fastlagte økonomiske politik kan ændringer vedrørende forligets emner kun gennemføres i fællesskab.“

Og så tilføjes der — og det er jo det mest

[Poul Hartling.]

bemærkelsesværdige — at tilsvarende forpligter partierne sig til en fælles holdning over for forslag eller foranstaltninger, der væsentligt ændrer denne politiks forudsætninger.

Jeg skal ikke kommentere det ud over at sige, at det afsnit var venstre aldrig i livet gået ind på. Det har statsministeren måske haft en fornemmelse af, siden han ikke prøvede at foreslå os noget sådant. Han må instinktivt have vidst, at venstre ikke ville pantsætte sin politiske frihed til regeringen. Vi vil frit kunne lægge vore tanker og forslag frem i tinget, sådan som vi også aftalte det, da vi aftalte septemberforliget. Vi vil frit kunne stemme for det, som vi finder er ret og rigtigt, naturligvis i respekt for den indgåede aftale. Men vi ville aldrig lægge os ind under et socialdemokratisk formynderskab.

Jeg kan resumere, at venstre kan ikke være med til dette forlig. Det kan vi ikke, fordi det ikke klarer arbejdsløsheden. Det kan vi ikke, fordi det ikke klarer vore økonomiske problemer. Om 3 eller 6 måneder vil vi stå midt i en ny krise, fordi dette forlig ikke gik vidt nok eller dybt nok. Det kan vi ikke, fordi venstre ikke vil være med til nok en gang at pålægge befolkningen byrder, som er uden mening, fordi de ikke opfylder formålet. Det er en ny dosis af den socialdemokratiske patentmedicin, som dette land har fået besked på at sluge igen og igen, uden at det har hjulpet det ringeste, eller rettere: jo mere medicin vi får med højere skatter og større offentligt forbrug og kræven-ind med den ene hånd og given-ud med den anden, desto værre er det gået.

Venstre kan ikke være med, fordi venstre har en anden holdning end socialdemokratiet, fordi venstre ønsker et andet samfund end socialdemokratiet. Venstre vil en anden vej. Vi ønsker, at der skal være orden i dansk økonomi, og at vi ikke bestandig skal vakle fra krise til krise, fra afgiftsforhøjelse til afgiftsforhøjelse, fra udlandslån til udlandslån. Og det er ikke nogen utopi; det forudsætter alene, at staten bruger færre penge, og at den enkelte affinder sig med i et par år, at indtægterne ikke øges. Det er den vej, befolkningen ønsker at gå.

Et ja eller et nej til dette forlig er ikke

kun et spørgsmål om, hvorvidt indkomsterne skal stige med en procent mere eller mindre, eller om cigaretterne skal koste 5 eller 10 øre mere pr. stk. Det afgørende må være, om denne forligsskitse fører i den rigtige retning eller den ikke gør det. Efter venstres mening gør den det ikke. Den gør det modsatte. Pengeindkomsternes himmelflugt bliver ikke standset. Underskuddet på betalingsbalancen bliver ikke standset, men får lov at vokse videre. Vi får ikke færre arbejdsløse, vi risikerer at få flere. Men staten får mere indflydelse, mere kontrol, flere penge at fordele efter eget forgodtbefindende og i sikker overbevisning om, at staten altid ved bedst.

Venstre kan ikke medvirke til en løsning, som vi ved ikke løser noget som helst. Venstre ønsker en løsning, og vi har anvist en løsning, men regeringen Anker Jørgensen har ikke ønsket denne løsning eller har ikke haft mod til eller ønske om at bryde med en fortid, som vi nu atter bliver bedt om at betale regningen for.

Hvis dette forlig vedtages, vil vi om nogle måneder være samlet på ny for at drøfte et nyt forlig i en ny krisesituation.

Glistrup (FP):

Fremskridtspartiet er enig med regeringen om, at det danske samfunds økonomi er stærkt forværret. Vi er også enige, når det fra regeringens side er blevet sagt, at det aldrig har stået så sløjt til med vor økonomi i de sidste 25 år. Den, som rejser rundt i det danske glade sommerland, vil måske nok sige: hvad er det for noget mærkeligt sortmaleri, har vi det da ikke så dejligt og godt i enhver henseende her i Danmark? Nej, det er desværre ikke noget, der er hentet direkte fra teoribøgerne. Når situationen er blevet så alvorlig, som den er, er det, fordi vi i de halvandet år, vi nu har haft regeringen Anker Jørgensen, har levet på gæld, har levet på underskud i et omfang, som man troede var bragt til endelig afslutning i Danmark, dengang Niels Ebbesen og Valdemar Atterdag gjorde deres indsats. Men vi skulle altså komme tilbage til tider af den art, hvor det er gælden, hvor det er underskuddet, som i den grad har ført til, at vi nu står med disse meget, meget store økonomiske problemer.

Og nu er det altså, at dagen nærmer sig,

[Glistrup.]

hvor regningerne skal betales for alt det ødsleri, for al den ukyndighed, som er blevet udvist. Kendsgerningernes tale er desværre meget, meget klar. Vi er nu kommet derhen, at vor gældsætning til udlandet er blevet aldeles ukontrolleret galoperende, sådan at vi ikke oplever én time på ugen, på døgnnet, hvor vi ikke ser, at vor gæld til Tyskland og til de andre fremmede lande stiger med millionbeløb.

Vi må ganske klart se i øjnene, at fortsætter vi med dette stykke, som hr. Poul Hartling så glimrende karakteriserede som traditionel socialdemokratisk politik, vil vi over en nat, inden dette år er til ende, risikere, at denne gæld, som har hobet sig op, pludselig springer op til at blive 10, 20, 25 pct. højere, når vi simpelt hen ikke kan få den tyske forbundsbank til længere at foretage de opkøb, som den dag efter dag må foretage for at klare den slappe danske kroners forhold. Det er de kendsgerninger, man må se i øjnene.

Over for det har vi ét eneste middel til at klare os, nemlig at udnytte vor arbejdskraft, udnytte vor arbejdskraft på en fornuftig måde, sådan at vi skaber fornuftige ting her i landet. Og hvad gør vi så med vore arbejdskraft i hr. Anker Jørgensens andet regeringsår? Ja, vi får at vide fra vore arbejdsformidlingskontorer, når de en gang om ugen har nørklet sig færdig med en statistik om, hvordan det nu har været med arbejdskraftens anvendelse nogle uger tidligere, at man har registreret et sekscifret antal arbejdsløse, og hvad angår fejlanvendelse af arbejdskraften — det er måske endda ikke det værste — er situationen den, at 3, 4, 5 gange så mange anvendes til gold, til unyttig, til trivselmodvirkende, til samfundsmodvirkende beskæftigelse med papirarbejde af forskellig art, der er med til i den grad at få mismodet, ulysten til at gøre et fornuftigt stykke arbejde til at brede sig i Danmark.

Samtidig er vi ført ind i en situation, hvor den, der har en guldrandet sikkerhed, den, der kan opnå et kreditforeningslån, må regne med at skulle betale til kapitalen renter efter procenter, som var ågersatser for bare nogle få årtier siden, og tilsvarende højere renter må selvfølgelig erlægges af

dem, der ikke kan klare disse fortrinlige sikkerheder.

I dette land, hvor man engang slog en hersker ihjel, fordi han opkrævede 10 pct. i skat, 6 minutter af hver arbejdstime, har vi oplevet, at vi igennem den sidste halve snes år har fået fordoblet skattetrykket, vi er kommet op på, at det nu er mere end den halve time, som skal afleveres, som skal gå over de offentlige kasser, af den indsats, der gøres i en gennemsnitsarbejdstime. Er der tale om at give den en ekstra spand kul og gøre et stykke ekstra arbejde om søndagen, overarbejde, eller hvad man nu kan tale om, løbe en ekstra risiko, så er det fuldstændig nedslående, at der skal afleveres først henimod 2/3 i kildeskat og derefter noget i moms og forbrugsafgifter af forskellig art, sådan at det måske er et encifret minuttantal, man har tilbage til sig selv. Og endda med dette høje skattetryk har landets finansminister ikke formået at holde måde med de penge, han på den måde får ind. Han har fortsat med frådseriet, med overforbruget, således at vi nu nærmer os det tidspunkt, da staten forbruger 20.000 mill. kr. mere end det, den får ind i skatter, dette 20.000 mill. kr. hul, som vi nu skal til at hælde de 5.000 mill. kr. ned i, som hr. Kjeld Olesen talte om var nødvendige. De forsvinder så dernede, og så kan vi, som hr. Poul Hartling sagde, om 2-3 måneder igen mødes for at få puttet noget mere ned i finansministerens hul, fordi der bruges alle disse alt, alt for mange offentlige penge.

Dette frådseri har bl. a. sit udspring i det, vi talte om her for et års tid siden, den 8. september sidste år, da statsministeren glædede sig over, at betalingsbalancen nu var begyndt at komme sådan i lave, at vi kunne tillade os med fynd og klem — det var udtrykket fra statsministerens side den dag — at bruge løs og rigtig lave et overforbrug. Det er jo det, der har været den største enkeltgangsætter af dette enorme underskud, som er skabt i denne regerings tid. At man kunne tillade sig det, vurderede statsministeren den 8. september 1975 her i salen. Nu må vi konstatere, hvad resultatet blev for den betalingsbalance, som statsministeren dengang glædede sig over at det gik så godt med. Men som han sagde: vi har jo registreret hundredtusind arbejdsløse, derfor må vi

[Ølstrup.]

gøre en ekstra indsats. Hvad må vi så konstatere her et år efter? Ja, da er det ikke hundredtusind arbejdsløse mere, da er det 118.000, vi i stedet for har, når vi skal se på, hvad der er kommet ud af denne letsindige septemberpolitik.

Så er det, vi siger: hvad skal vi så gøre? Vi hørte formaningstalen fra statsministeren her i eftermiddags, hvor han fortalte os: I skal bare vedtage det papir, vi her har fremlagt; det er den måde, vi kan løse problemerne på. Man skal bare lige yde nogle ofre ude i befolkningen, bevares, langt større ofre, end vi hidtil har kendt til, 5.000 mill. kr. i nye afgifter lagt oven på varepriserne i det daglige forbrug, en bunke begrænsninger i folks adgang til at få øget deres indkomster, og disse ofre skal man nu bare yde.

Jeg tror, hr. Poul Hartling har ret, når han skønnede, at den danske befolkning ikke har noget afgørende imod at yde disse ofre, hvis det ville hjælpe. Men vi har jo hørt den tale et halvt hundrede gange før i de sidste 25 år, at nu skal vi bare yde nogle ofre, og så fremstår den statsminister, der taler fra denne talerstol, som den, der frelser og redder land og rige på ansvarlig vis. Den snak er hørt igen og igen og igen ned igennem 1950'erne, ned igennem 1960'erne og her i 1970'erne, og hver evig eneste gang har vi konstateret, at den medicin med at forøge de offentlige afgifter, med at forøge, hvad der går over de offentlige kasser, ikke har hjulpet et hak, eller rettere sagt, det har bare gjort landets situation endnu værre, sådan at vi har måttet konstatere, som vi også gør det i dag, at forholdene er blevet endnu værre, hver gang man har indladt sig på et forlig af denne art.

Der er ikke nogen som helst grund til at tro, at det fantasiløse produkt af et forlig, som blev præsenteret for os her i går, kan virke på nogen som helst anden måde. Man kan håbe, at det danske folk stadig er så troskyldigt, så godtroende, at det vil blive ved med at tro på det, det nu hører for halvtredsindstyvende gang, at den slags ting kan hjælpe, men det nærmer sig ærlig talt tossegodhed, at man bliver ved med at tro på og mene, at det her kan virke.

Ja men, sagde statsministeren, hvis man ikke går ind for denne løsning her, så vil man opleve, at i løbet af nogle måneder vil

situationen blive yderligere forværret, for, sagde statsministeren, det er udelukket at klare tingene på et par dage, efter at dette forlig er faldet, vi må vente i nogle måneder. Der er én eneste mand her i landet, der kan bestemme, om vi skal vente i nogle måneder, eller om vi skal klare problemerne på et par dage, og den mand er statsministeren.

Statsministeren kan selvfølgelig hindre os andre i at klare tingene på et par dage ved at udskrive valg, og derigennem kan statsministeren forvolde, at vi skal vente nogle måneder. Det er den eneste, der i så fald må stå til regnskab for, at det er sket. Han er den, der, hvis dette forlig falder sammen, kan udsætte tingene i nogle måneder. Andre kan ikke gøre det. Han kan udskrive et ganske overflødig folketingsvalg. Men nu er han jo kommet i vane med at træde hr. Thomas Nielsen på tæerne, så hvorfor ikke det med den udtalelse, Thomas Nielsen er fremkommet med i dag om, at Thomas Nielsen heller ikke vil have valg. Men det er dog trods alt bedre at lide i nogle måneder end at skulle ud på, at det, der sker her, skal der bødes for i lange år, for det, der sker her, vil kun pålægge byrder og ikke hjælpe noget som helst i årevis. Havde man så endda sagt: det bødes der for i lange år, hvad kun var en stakket glæde. Men nogen glæde er der ikke engang forbundet med at gennemføre sådan noget som det, de 4 partier i deres rådvildhed, i deres uforståenhed over for, hvordan det danske samfunds økonomiske sammenhænge er, har fundet frem til her.

Det er selvfølgelig så let at kritisere og sige: det, de andre gør, er ikke i orden. Men hvad er så løsningen? Hvordan klarer vi de spørgsmål, som nu foreligger for os, og hvis alvor vi er så ganske aldeles enige om at vurdere? Det er jo heller ikke noget svært spørgsmål, det er ikke noget 64.000 dollars spørgsmål at finde ud af, hvordan vi løser problemerne. For problemerne er opstået af én eneste hovedgrund, nemlig at det offentlige her i Danmark har foretaget alt, alt for store indgreb i det, som den enkelte, der pukler og gør en arbejdsindsats, udfører. Man har gjort det sådan, at det ikke betaler sig mere at arbejde her i Danmark. Man forærer via bistandslov og ungdomsuddannelsesstøtte, og hvad ved jeg, de samme midler til de mennesker, der ikke gør en ind-

[Glistrup.]

sats, som til de mennesker, der gør en indsats. Og dem, der gør en indsats, generer man på alle leder og kanter og gør livet besværligere for.

Hvis bare det offentlige dog holdt op med det, havde vi problemerne løst. Ondets rod fjernes, og dermed fjernes ondet også, og så er det ikke os, der er i valutavanskeligheder, så er det ikke os, der har en eneste arbejdsløs, så er det ikke os, der har ågerrenten, så er det ikke os, der har de økonomiske problemer længere.

Det skridt, man kan tage i første omgang, er, at man her fra 1. oktober kan gennemføre en skattefri bundgrænse på 25.000 kr. Hvis man gjorde det, ville det for lønmodtagerne virke på samme måde, som hvis de fik en lønforhøjelse på gennemgående en 17, 18, 19 pct. Bevares, det skal være således, at der skal spares på nogle offentlige udgifter i tilfælde af, at vi skal forhøje den skattefri bundgrænse sådan og tilvejebringe balance på statsbudgettet, men dog ikke mere, end at vi ganske roligt kan sige, at den løsning er ikke nogen nulløsning, det er ikke en 6 pct. løsning, det er en løsning, der giver lønmodtagerne mere end 10 pct. i realløn fremgang, en realløn fremgang, der altså kommer via en skattnedsættelse, ved, at man sætter den skattefri bundgrænse op til de 25.000 kr., som landet har råd til. Der er jo ikke nogen som helst grund til at beskatte et eksistensminimum, beskatte indtægter, der ligger nede under de 25.000 kr., med det niveau, som priserne er drevet op til.

Det er den grundlæggende måde at klare det indkomstpolitiske problem på her i landet. Det indkomstpolitiske problem er nemlig, at der er en enkelt indkomst, der er løbet forud for alle andre, og dér skal der skæres ned. Det er statens og kommunernes indkomster, det er skatterne, dér ligger indkomstpolitikens kerne. Den indkomst, der hedder skatter, indkomsten for stat og kommune, skal nedsættes. Så bliver selvfølgelig modsvaret for statsregnskabet, at der skal gennemføres nogle offentlige besparelser, og så falder skattetrykket fra de 31 minutter i timen til omkring 23-24 minutter i timen. Der skal med andre ord skæres nogle offentlige udgifter væk.

Men fordi man har det grundsynspunkt, at erhvervslivet skal have lov til at klare sig

i fred, at man skal skære de udgifter ned, som man generer erhvervslivet med, behøver man ikke at genere de svage, de gamle, de syge, de handicappede. Vi behøver ikke de nedskæringer, som vi har hørt så meget om her i sommermånederne, at man skal fiksere de åndssvage, og hvad der i øvrigt følger i septemberforligets fodspor.

Vi skal simpelt hen bare gøre det sådan, at vi tager besparelserne dér, hvor besparelserne kan tages. Vi skal sætte ind, ikke på de punkter, som septemberpartierne gør, men på de punkter, hvor vi simpelt hen har overflødig statsfråds, selv om vi derved kommer til at ramme de herskende klasser, som man jo i den grad støtter sig på nu fra socialdemokratiets side, selv om det f. eks. kommer til at betyde, for bare at tage et eksempel blandt tusinder af andre, at man på et af vore mindre universiteter, universitetet i Odense, ikke mere kan forske 10.000 timer om året i faget engelsk. Det er selvfølgelig ganske udmærket, at de underviser folk i engelsk derovre i det fynske, men hvorfor i alverden skal danske skatteydere bekoste, at man forsker i det engelske sprog i 10.000 timer bare ved et enkelt af de mindre universiteter her i landet? I stedet burde man sige, at det, der skal forskes på det område, er såmænd nok sket i England og USA. Og sådan indeholder fremskridtspartiets sparekatalog fra finanslovbehandlingen i foråret 790 klare anvisninger på, hvordan man kan spare uden at ramme de socialt svagt stillede.

Jeg har godt nok hørt, at statsministeren fortæller, at han ikke med sit oplæg vil ramme de socialt svagt stillede, men også her er kendsgerningernes tale jo noget, der i den grad trækker i den anden retning. Hvem er det, man rammer med den afgiftsbuket, man indfører? Hvem er det, man rammer med den håbløshed, der vil brede sig ud over landet ved gennemførelsen af denne øgelse af statsregerieret, der os er igennem det papir, hvor monopoltilsyn og alverdens andre myndigheder nu skal til at fare rundt og kontrollere og besvære og pestilere tilværelsen for vore erhvervsvirksomheder rundt omkring? Det er til syvende og sidst dem, der er de svagt stillede, som vil blive ramt af det.

I dette papir siger man: ja men de sociale pensioner, folkepensionen skal fortsætte,

[Glistrup.]

som de er i øjeblikket, men det er ikke tilfredsstillende. Vi har ventet mere end længe nok på at få tilfredsstillende økonomiske forhold på pensionsfeltet, så den, som er dommer, politimester, kontorchef i ministeriet, eller hvad der nu er tale om, ikke skal have 7, 8, 9 gange så stor pension som den, der bare har været maskinarbejder eller lægerforvalter eller syerske, eller hvad der nu kan være tale om. Vi må have en pensionsreform, men det er der ikke åbnet for i det oplæg, som dette papir, som forliget her, indebærer; tværtimod, vi skal køre videre med de grundlæggende uretfærdigheder, som vi har kørt med dem hele tiden.

Ja men — regnede så hr. Kjeld Olesen ud — er det da til at finde et realistisk flertal for at opnå en anden politik end den socialdemokratiske, den traditionelle vej, som vi ved fører os længere og længere ud i uføret, som mere og mere kører Danmark i sæk, er der nogen anden mulighed? Dér må man jo da virkelig håbe, at hvis og forhåbentlig når dette folketing har konstateret, at man ikke kan bruge den vej, der her er anvist, så vil man indlade sig på at gå de offentlige besparelsers vej.

Forholdet er det, at uden et folketingsvalg, ja, måske endda også med både ét og to folketingsvalg, så opnår fremskridtspartiet ikke flertal her i folketinget. Derfor må man selvfølgelig, stillet over for de meget, meget alvorlige problemer, landet er stedt i, ordne det sådan, at de mennesker, som forstår, at det er nedtrapningen, som er kuren, og ikke at give yderligere hårde stoffer til dem, der i forvejen har misbrugt stoffet offentlige udgifter i den grad, som socialdemokratiet har, de, der forstår, at det er nedtrapning af de offentlige udgifter, der er nøglen til at løse disse problemer, samles i et kraftfelt, som vil kunne trække med væsentlig mere end de 54 mandaters styrke, som socialdemokratiet har, tiltrække det fornødne til, at man ikke får et flertal imod sig. Og så må man altså selvfølgelig fra fremskridtspartiets side affinde sig med, at man med hensyn til besparelsernes styrke, besparelsernes fordeling, ikke har større indflydelse end cirka det fjerdedelsflertal, vi repræsenterer. Det er den lod, vi har at arbejde under, men så trækker vi dog i den rigtige retning. Deri-

mod fører det forlig, der ligger her, Danmark i den gale retning. Danmark er bedre stedt uden dette forlig end med dette forlig.

Gudme (RV):

Gennem mange år har det været med indkomstpolitik ligesom med vejret: alle taler om det, og ingen gør noget ved det. Det er ikke, fordi der ikke er grund til ikke at gøre noget ved det, tværtimod, det har der været i adskillige år. Inflation og betalingsbalanceunderskud er problemer, som det danske samfund har døjet med igennem det meste af 1960erne og den del af 1970erne, vi kender indtil i dag, og har haft vanskeligheder med i accelererende grad, sådan at inflationen er blevet hidsigere og betalingsbalanceunderskuddet er blevet større år for år og uden hensyn til, hvilken politisk ledelse landet har haft.

Derfor har der hos et flertal i befolkningen og hos et flertal her i folketinget været enighed om, at vi skulle prøve ved en politisk styring at blive i stand til at bremse inflationen, at nedsætte og en dag helt fjerne det betalingsbalanceunderskud, som vi har haft, således at vi derved ville være i stand til at øge vores konkurrenceevne, være i stand til at eksportere mere end det, vi førte ind i landet.

Der har været tilløb til at ændre denne linje. Det første tilløb var i 1963, hvor man ved helhedsløsningen nåede lidt i denne retning. Der var tilløb igen i 1970 under VKR-regeringen, hvor man ingenting nåede, og der var et tilløb igen i 1974 under venstres regering, hvor man heller ingenting nåede. Så kom i fjor, i 1975, septemberforliget med en målsætning, der sagde, at nu skulle der føres indkomstpolitik, men kun med en målsætning, i realiteten ikke noget konkret indhold med hensyn til, hvordan denne politik skulle være.

Den forligsaftale, der blev sluttet, ikke mellem septemberforligets 5 partier, men mellem de 4, der blev tilbage, efter at venstre var gået fra os natten til i går, har et helt konkret indhold. Den siger på indkomstpolitikens område, at i de to år, hvor vi gensidigt forpligtede os over for hinanden ved aftalen i fjor, de to år, der går fra marts 1977 og til marts 1979, skal vi lægge en fast ramme for alle reelle indkomststigninger

[Eudms.]

både på det offentlige og det private arbejdsmarked på 2 pct. i hvert af de to år 1977-78 og 1978-79.

Den siger endvidere, at vi skal begrænse dyrtidsreguleringen, således at den kun kan mærkes på omkostningerne med 1 portion, og det vil sige 1,85 pct. hvert halve år, hvor der skal reguleres. 1,85 pct. gange 2 er 3,7 pct., og 2 og 3,7 pct. er 5,7 pct. Der er helt nøjagtigt, hvis det skal tages efter bogstaven, truffet en aftale om, at den udvikling, der må komme i de to år, vi træffer aftale for, må være på 5,7 pct. hvert år, og det har man så i indledningsteksten rundet op til 6 pct. Hvad der kommer herudover af dyrtidsportioner — hvis de skulle komme, men selve aftalen vil virke til, at muligheden for, at de kommer, er mindre — skal ikke komme til udbetaling, men skal være en bunden opsparing for lønmodtagerne, sådan at portionerne hverken vil komme til at belaste erhvervenes omkostninger eller belaste på den måde, at de kommer ud til et privat forbrug. De bliver indefrosset, de bliver bunden opsparet som en pensionsandel for de pågældende lønmodtagere.

Det skulle være indlysende, at hvis denne aftale kan gennemføres, så vil der med disse 5,7 eller 6 pct. i to på hinanden følgende år, sammenlignet med den himmelflugt i omkostningsudviklingen, vi har haft i mange år, været taget et gevaldigt skridt fremad, for at Danmark i disse år vil kunne forbedre sin konkurrenceposition over for udlandet og dermed altså forbedre sin mulighed for at eksportere og dermed igen også bringe sit betalingsbalanceunderskud ned:

Denne løsning er den, der kunne opnås enighed om mellem fire folketingspartier, der i sig selv ikke har flertallet i dette ting, men er meget tæt på det. Hvad enten den vinder flertallet ved en afstemning, vi skal have senere på ugen, eller den ikke kan opnå det, er den en afbalanceret løsning, både efter sit indhold og efter de partier, der støtter den.

Jeg vil her gerne skyde ind — jeg hørte før hr. Poul Hartling sige, at han ikke kunne se forskel på den skitse, der var blevet fremlagt af socialdemokratiet, dengang venstre sad med ved forhandlingsbordet, og den skitse, der nu er blevet fremlagt for folketinget, og som de fire forligspartier beder

om tilslutning til — at der må være en af disse skitser, som hr. Poul Hartling ikke har læst tilstrækkelig grundigt. Derfor vil jeg opfordre til, at hr. Poul Hartling endnu en gang prøver at læse de to skitser i sammenhæng og sammenholder dem side for side. Jeg tror, det vil være muligt også for hr. Poul Hartling at se iøjnespringende forskelle; hvis det ikke lykkes, vil jeg gerne senere manuducere ham i forskellene fra skitse nr. 1 og til det forhandlingsresultat, som er skitse nr. 2 — det endelige færdige resultat.

Derfor synes jeg også, at de partier, der ikke er deltagere i forliget, men som længe har været og vel stadig er enige med os andre om det ønskelige i at få en indkomstpolitisk løsning, ved den endelige afstemning skulle støtte forligspartierne i at få den vedtaget. Selv om det måske ikke lige netop er den udformning af en indkomstpolitik, disse partier anser for at være den ideelle, så bør de alligevel hjælpe den igennem, for den løsning, der nu ligger foran folketinget til vedtagelse, er den mulige løsning, og politik er nu engang det muliges kunst.

Dér vil jeg da gerne igen sige specielt til venstre, der ligesom ikke vil erkende dette, men under disse forhandlinger og ved det indlæg, vi hørte før fra hr. Poul Hartlings side, stræber efter det umulige, at det da er muligt — eller det er ikke blot muligt, det er sikkert — at man ud fra et indkomstpolitisk sigte kunne diskutere og nok også nå frem til, at nul procent er bedre end to procent; det er i hvert fald mindre. Det er også muligt, at man med rimelighed kunne diskutere, om man i stedet for at lave en dyrtidsregulering for de første to portioner inden for et år og derefter en ATP-indefrysning hellere skulle gennemføre en skattedækning ved en nedsættelse af indkomstskatten, som venstre har ivret for det. Og det er også muligt, at man kunne diskutere og måske finde fordele ved en ordning, der gav en øjeblikkelig virkning fra nu august 1976 i stedet for til næste år marts 1977.

Der er bare det ved hele den diskussion, ved hele den del af venstreoplægget, at det er inderlig urealistisk. Selv om man måske nok efter en bedømmelse ud fra en nationaløkonomisk lærebog kunne se, at dette var stærkere, at dette ville føre til noget hurtigere og bedre, ja, så ville der bare være den

[Gudme.]

uhyggeelige mangel ved det, at disse forslag, disse elementer i venstres løsning, ikke ville kunne tilpasses det levende liv, og det er nu engang i det levende liv, vi alle sammen befinder os. Havde man prøvet at føre disse ting igennem, så ville de have skabt en så dyb kløft imellem folketing og regering og arbejdspladser, at hele løsningen, selv om den stod på papiret, selv om den var båret igennem folketinget ved et flertal, ude i det levende liv havde vist sig komplet ugennemførlig.

Den løsning, vi her lægger frem, og som vi søger et flertal for, giver også kritik på arbejdspladserne. Det gør alle indgreb, for pengepungen er gennemgående den mest ømskinnede legemsdel. Men jeg tror, at der hos et stort flertal — måske et tavst flertal — ude på arbejdspladserne, hvor forskellige disse arbejdspladser end er, vil være forståelse for, at når vi skal have rettet vor økonomi op og dermed indirekte skabt flere arbejdspladser, så må det koste noget i en overgangsperiode.

På den baggrund er jeg nødt til at sige for tredje gang, at der er grund til at være skuffet over venstres deltagelse i de forligsforhandlinger, der sluttede i denne weekend, for venstre ville jo i virkeligheden . . .

Formanden:

Der må være mere ro i sidegangen og nærmeste omegn.

Gudme (RV):

. . . slet ikke prøve på at deltage i udformningen af en løsning, men blev ved med bare at forlange det umulige. Vi har fra venstres side under disse forhandlinger alene hørt om, hvad venstre ville gøre, hvordan de ville gøre det, og når venstre hørte, at det ville andre ikke, ja, så fortalte venstre os igen, at det var det, de ville gøre. Det var ikke én gang, det var mange gange — det var alle gange. Det blev en enetale. Det blev mange taler, mange enetaler. Det blev ingen forhandling. Det blev bare en gentagelse af ét standpunkt. En forhandling er nu engang en drøftelse mellem mennesker med forskellige udgangspunkter og forskellige interesser at varetage, hvor man søger at bevæge sig imod hinanden, men desværre må det kon-

stateres, at under disse forhandlinger har venstre slet ikke bevæget sig.

Jeg vil omvendt gerne sige til en anden kritiker, der har ytret sig om forliget her i de sidste dage, efter at det er kommet frem for offentligheden, nemlig til Landsorganisationen, hvor en fremtrædende repræsentant for organisationen har sagt, at han godt forstod, hvis der blev uro på arbejdspladserne, at det skulle han ikke have sagt, for når man siger sådan noget, så bliver der nemlig meget let uro.

Jeg sagde før, at jeg godt forstår, hvis der er surhed på nogle arbejdspladser, men surhed er til at overvinde, uro er værre. Uro kan ødelægge en arbejdsplads, uro kan ødelægge beskæftigelsen. De organisationsfolk, der siger, at de godt forstår uroen og derved måske i virkeligheden indirekte rækker uro-stifterne hånden og kalder uroen frem, må ikke glemme én ting, som har været det gennemgående under forhandlingerne, i hvert fald mellem de 4 partier, og som også står ganske klart i skitsen. Det er, at vel har de 4 forligspartier strammet indkomstmulighederne i 1977-78 og 1978-79, men denne stramning er sket med fuld respekt for for det første organisationernes selvstyre og forhandlingsret og for det andet for det traditionelle forhandlingsmønster, sådan at organisationerne inden for den ramme, som folketinget forhåbentlig og forventelig sætter, selv kan få lov til at fordele det, der bliver. For det tredje er det sket med respekt for den dyrtidsreguleringsordning, som der kan siges meget om, men som organisationerne vel efterhånden har vundet en sådan hævding på, at forligspartierne valgte at respektere den i stedet for at vælge den ordning, som venstre foreslog.

Og så må vi vel også sige, at trods al den surhed, der er her nu i de første dage, så vil der mange gange i mange år fremover være brug for et samvirke imellem lovgivningsmagt, mellem regering og organisationerne på arbejdsmarkedet. Derfor beder vi også om, at man i denne svære situation hos organisationerne vil forstå og værdsætte de hensyn, som de 4 forligspartier har taget også til organisationerne ved udformningen af denne aftale.

Jeg må derfor på det radikale venstres vegne anbefale ikke blot, at de 4 parter, som

[Gudme.]

har indgået aftalen, for det forslår ikke, men også de andre, som ønsker at gennemføre en indkomstpolitisk løsning, selv om de kunne foretrække, at det havde været én efter deres egen kogebog, alligevel ved afstemningen støtter det forlig, der ligger på bordet her. Vi har prøvet på at finde den balance, der kunne findes. Dette var den mulige balance, og det er nu engang bedre at gennemføre det mulige end at række hånden ud efter det umulige.

Bernhard Baunsgaard (RV)

Der vil i ethvert politisk forlig være enkelte dele, der er mere uvelkomne for et parti end andre dele, og dette forlig adskiller sig for skatters og afgifters vedkommende i denne henseende aldeles ikke fra andre forlig. Men jeg skal understrege statsministerens ord om, at forliget er et hele, og at man ikke kan pille en del ud af det og støtte den og så vente, at et af forligspartierne springer fra, i hvert fald skal man ikke vente det for vores vedkommende. Vi er indstillet på forliget, vi tager det som et hele, vi tager det søde med det andet.

Men der er én principiel betragtning, jeg gerne vil fremføre her i anledning af forliget om skatter og afgifter. Dette forlig har et rigtigt hovedsigte. Personbeskatningen lettes, og der er intet selvmodsigende i, at vi for at lette personbeskatningen må øge afgiftsbeskatningen så meget mere. Personbeskatningen i Danmark har i de sidste 10 år været overbelastet, og det er kendt, at ufuldkommenheder og fejl i et hvilket som helst system træder tydeligere frem, når det overbelastes.

Og lad mig så også sige, ikke mindst i anledning af hr. Glistrups bemærkninger før, at vi fra radikal side er tilhængere af besparelser og rationaliseringer i den offentlige sektor; men spareiver og rationalisering må ikke drives så vidt, at velfærdssamfundet og den medmenneskelige indstilling bringes i fare.

Om de enkelte forslag skal jeg naturligvis ikke her sige meget. Lettelsen i de personlige skatter er nået ved forøgelse af personfradraget; så bliver lettelsen lige stor uanset indkomst, og det er rimeligt. Jeg havde gerne set, at det havde været muligt at tage fat på en anden væsentlig og nødvendig

ændring i vort personskattesystem: fradragene. Et givet fradrag giver i dag mere i skatterabat, jo bedre man er stillet, og jo større indkomsten er, og det er urimeligt.

Om afgifterne har jeg kun en enkelt bemærkning. Der er i flere af forslagene detaljer, som jeg gerne vil drøfte, og som måske kan få en bedre udformning. Bl. a. mener jeg, at forholdet mellem banker og sparekasser på den ene side og postgiroen på den anden side efter indførelsen af checkafgiften trænger til en nøjere overvejelse. Postgirovæsenet tåler efter min opfattelse af det, der er kommet frem, ikke en yderligere tilgang.

Med disse ord skal jeg endnu en gang som så mange før anbefale, at man tager forliget som en helhed og fastholder sigtet med det.

Formanden:

Jeg henstiller på ny til medlemmer i sidegangen at tale sagtene sammen. Og én ting mere: cigar- og cigaretrygende bedes trække sig tilbage til ubemærketheden.

Gert Petersen (SF):

Nu stander landet i våde. Det gjorde det også i foråret 1974, det gjorde det i efteråret 1974, det gjorde det i marts 1975, det gjorde det i september 1975.

Vi er gået fra den ene store krisesituation til den anden igennem de senere år. Vi har oplevet, at man har villet løse krisen ved tvangsopsparing og arbejdsgivertilskud, det var i foråret 1974; at man ville løse krisen ved et spareforlig i efteråret 1974; at man i marts 1975 ville løse krisen ved at forbyde lønmodtagerne og lønarbejderne at være medbestemmende om deres egne arbejdsvilkår og påtvinge dem noget i nærheden af et lønstop. Vi har oplevet, at man i september 1975 besluttede at løse krisen ved at fortsætte ad den linje, som var lagt i marts samme år, og fastholde den næsten lønstoppolitik over for arbejderne, som var indledt dengang, gennemføre omfattende og dybtgående nedskæringer på de offentlige budgetter og en række andre indgreb.

Hver gang har man proklameret, at nu kom der en serie indgreb, der ville redde gamle Danmark. Skidt stod det til, men godt skulle det blive. Så har man et halvt år efter konstateret, at skidt blev det alligevel.

Det er altså den situation, vi befinder os i.

[Gert Petersen.]

nu igen. Ingen af disse sæt af indgreb har reddet den danske økonomi. Hvis nogen undrer sig over, at der ude i befolkningen er en voksende mistillid til det, som siges og gøres i dette hus, så skal man ikke kigge sig rundt efter opviglere som årsagen hertil, så burde man tage og se på sine egne gerninger. Det er, ligesom om, man har indstillet sig på, at når det drejer sig om, hvad der skal gøres i økonomisk henseende, så er der kun 10 tangenter på klaveret, andre er der ikke at spille på, og så rokerer man rundt med dem, som man bedst kan komme af sted med det.

Det er desuden kendetegnende for alle disse hidtil nytteløse indgreb — og så har det været ligegyldigt, om det skyldes den forhenværende statsminister, hr. Poul Hartling, eller om det skyldes de indgreb, som den nuværende regering har gennemført i samarbejde med borgerlige partier — at hvert af dem har skærpet den sociale ulighed her i samfundet. For hvert sæt indgreb har det været sådan, at byrdefordelingen i samfundet blev forskubbet til gunst for de bedre stillede og til ugunst for de dårligt stillede. Det er logisk for et samfund, der som vores er bygget op på profittilegnelse som basis for investeringer, som basis for økonomisk vækst, som det så smukt hedder. I et sådant samfund må man, hvis man ikke vil bryde med disse afgørende mekanismer, begunstige disse profitter, som skal være basis for investeringerne.

Af samme grund er der et andet kendetegn ved disse indgreb, og det er, at i den serie på 6-7 indgreb, som vi har haft inden for de sidste 2-3 år, har vi ikke oplevet et dybtgående indgreb mod grundspekulationen, ikke et dybtgående indgreb mod kapitalgevinsterne, ikke et dybtgående indgreb mod de sorte penge, som undrages skattevæsenet og dermed undrages fællesskabet, hvorved byrder kastes over på først og fremmest almindelige lønmodtagere. Vi har ikke oplevet dybtgående indgreb mod pristigninger på jord og fast ejendom. Vi har ikke oplevet dybtgående beskæringer af de militære budgetter, tværtimod. Penge til leopardtanks, penge til jetjagere, det har man nok kunnet finde, det var ikke dér, vanskelighederne lå.

Endelig er det tredje kendetegn ved alle

disse indgreb, som det er sagt tidligere, at de alle er slået fejl. Arbejdsløsheden er stadig væk katastrofalt høj, selv om vi så at sige ved hvert eneste indgreb noget monotont har fået at vide, at nu ville man komme arbejdsløsheden til livs. Hvad valutaproblemet angår, er det blevet større og større fra indgreb til indgreb.

En foreløbig klimaks blev nået med septemberforliget 1975. Det var for alvor præget af den borgerlige tankegang, som lever i renkultur hos hr. Glistrup, og som efterhånden har smittet store dele af det danske samfund, og hvis hovedsynspunkt åbenbart er, at kun hvis der er mulighed for at øge de sociale skævheder, kan økonomiske kriser overvindes. Enhver skal være sin egen lykkes smed, så skal det nok gå. Der er ganske vist nogle, som vil være ambolt i et sådant samfund, hvor enhver skal være sin egen lykkes smed, og det vil være de fleste, der vil være ambolt, men det er klart, at hr. Glistrup nok skal fatte om hammeren; det er ikke ham og hans, der vil være ambolt.

Jeg synes nok, at i det forlig, som vi nu står over for, er man gået endnu videre end i septemberforliget. Det er i og for sig ikke underligt, for udgangspunktet for dette forlig er jo det indkomstpolitiske notat, den indkomstpolitiske beslutning, som blev taget i forbindelse med septemberforliget. Dengang sagde man, at dæmpningen i stigningstakterne, for så vidt angår omkostningerne, skulle fastholdes, og det skulle gælde for de næste 3 år. Vi sagde dengang fra socialistisk folkepartis side, at dette er en meget, meget farlig sætning, en meget farlig holdning, som må indebære, at der lægges op til et nyt overenskomstindgreb i 1977. Vi fik at vide, at vi var helt forkert på den — nej, det fik vi ikke at vide af alle parter, jeg har kigget sagerne efter fra dengang, og jeg ser, at hr. Poul Hartling ikke dementerede os så kraftigt. Det var helt klart, sagde han, at regeringen skulle sikre, at denne dæmpning blev fastholdt. Men fra socialdemokratisk side var man dengang langt mere valen, og i realiteten forsøgte man at dementere det, vi sagde.

Nu har vi fået syn for sagn. Nu ser vi forslag med fastlæggelse af en statslig lønramme, gældende for hele arbejdsmarkedet, på 6 pct. Det vil i realiteten, når der ses bort fra dyrtidsreguleringen, sige 2 pct. Vi

[Gert Petersen.]

ser en klar trussel om indgreb i overenskomstssituationen 1976-77, og vi ser oven i købet også noget, som ikke var bebudet i septemberforliget — det må man sige, her har man virkelig overgået den inspiration, som man fik fra venstre dengang for et år siden, og selv præsteret noget — vi ser et angreb på den automatiske dyrtidsregulering, i virkeligheden en slags dyrtidsportionsstyveri, hvis det udtryk må være tilladt. Det er det, det drejer sig om, det bør siges rent ud.

Statsministeren lægger ikke engang skjul på, hvad det her drejer sig om. Han siger i sin redegørelse i dag — og jeg citerer:

„Der er hermed lagt op til en økonomisk politik, der viderefører den linje, vi lagde grunden til ved martsforliget i 1975.“

Hvad er martsforliget i 1975? Det er overenskomstindgrebet i 1975. Det, statsministeren siger, det, den socialdemokratiske statsminister siger — og her synes jeg nok man havde brug for to hoveder at tage sig til — er, at det er den linje, der blev lagt med overenskomstindgrebet i marts 1975, som denne regering havde ansvar for, der nu er videreført. Nå ja, det er da rene ord for pengene, hvis man forstår at læse teksten, men det er i sandhed ikke særlig betryggende, hvad angår fremtiden.

Hertil kommer så i det forlig, der er forelagt her, endnu større nedskæringer, end man havde aftalt med venstre sidste år i september, og der forekommer den største afgiftsbuket, vi har set i mange år. Dette må socialistisk folkeparti sige nej til. Alle elementer i en så stor buket er vel ikke nødvendigvis tidsler, der skal såmænd nok være en enkelt blomst eller to, og det vil vi se på, men generelt står vi negativt over for denne måde at løse landets problemer på. Vi har oplevet det så mange gange. Folk er med rette blevet så skuffede, at de venter sig noget andet af dette folketing, og vi kan ikke se, at det skal være ansvarlighed — det er jo sådan et moderne ord her oppe fra denne talerstol — to gange om året at gennemføre panikagtige foranstaltninger for at sikre profitten, for at sikre investeringslysten, som er baseret på profittilegnelse her i dette samfund.

Man må da også sige, at der i forsommeren lød andre toner og budskaber fra social-

demokratiets side. Det var, ligesom om der tegnede et håb i horisonten. Vist kunne arbejdsløsheden overvindes, hvis der var politisk vilje til det. Sådan var det vist, økonomiministeren udtrykte det i maj eller juni måned. Der blev bebudet en indkomstpolitik, men — og det blev understreget af den socialdemokratiske gruppeformand, af næstformanden i gruppen, af den politiske ordfører, af ministrene — det skulle være en indkomstpolitik, der også og især var rettet mod de arbejdsfrie indkomster, mod de store indkomster. Det skulle være en indkomstpolitik, som betød, at lønmodtagerne fik andel i værditilvæksten. Man kan såmænd sige, at socialdemokratiske talere rejste landet rundt og højeste små røde vimpler, så det så helt revolutionært ud. Men det holdt ikke sommeren over. Og nu står vi med en serie forslag med en meget dårlig social balance, der rummer de samme traditionelle løsninger på de traditionelle problemer, som det kapitalistiske Danmark har stået over for igennem den sidste halve snes år.

Man kan bebrejde socialistisk folkeparti, at vi, når vi nu kritiserer dette forlig, altså stiller os lige så negativt an som partierne til højre i salen, som hr. Glistrup, hr. Poul Hartling osv. Udgangspunkterne er jo dog nok noget forskellige, hvilket jeg tror de fleste vil forstå, men jeg vil godt føje til — med venlig hilsen til socialdemokratiet — at den bedste næring til den demagogiske agitation, som går ud på at undergrave den sociale solidaritet og det sociale sammenhold i det danske samfund, gives af de partier og den politik, hvorved man to gange om året gennemfører noget panikagtigt, som ødelægger den sociale balance og forskubber balancen til gunst for de velstillede her i landet.

De, der profiterer af det, de, der profiterer af denne håbløshedens politik, som der åbenbart er tale om, det er højre. Det er dem, der angriber den sociale solidaritet og vil ødelægge det samfund, som vi kan være højst utilfredse med, men som dog er at foretrække fremfor hr. Glistrups paradis, som vil ødelægge det samfund, der hidtil er skabt. Jeg spørger, om det er ansvarlighed. Er det ansvarlighed, at man nu er endt dér, hvor selv LOs formand, hr. Thomas Nielsen, som selv udtrykkeligt understreger — og jeg

[Hvert Petersen.]

er ikke uenig med ham — at han er ikke revolutionær, offentligt undsiger et af socialdemokratiet indgået forlig? Jeg tillader mig at citere fra Aktuelt tirsdag den 17. august, altså i dag, hvor hr. Thomas Nielsen siger — og jeg går ud fra, at det er korrekt refereret, det er hans eget blad:

„De frie forhandlinger er i realiteten skrinlagt, og det kan vi ikke gå ind for.“

Thomas Nielsen fastslår også, at LO ikke kan godtage indgreb i dyrtidsreguleringen. „Ved den politiske situation, vi har, føler vi os ikke sikre på, at man ikke efterhånden vil tage hele dyrtidsreguleringen“, siger Thomas Nielsen, og det har han egentlig ret i. Han mener, at de afgifter, der indgår i forliget, vil betyde nedgang i lønmodtagerens disponible realløn. „Det er også en årsag til, at vi ikke kan gå ind for forliget“, siger han, og han efterlyser, hvad der er blevet af den megen tale om udbyttedeling, ØD, virksomhedsdemokrati, eller hvad man vil kalde det. Det er alt sammen forsvundet ud i en kommissionsblå luft.

Socialistisk folkeparti har hele tiden — vi gjorde det før det forrige folketingsvalg, vi gjorde det før det sidste folketingsvalg — sagt nej til statsligt løndiktat over for lønarbejderne på arbejdsmarkedet. Det er en hævdvunden politik hos socialistisk folkeparti. I 1963, da den daværende socialdemokratisk-radikale regering kom med et forslag om direkte indgreb, stemte vi imod det pågældende afsnit af den såkaldte helhedsløsning. Regeringen har hele tiden vidst, hvor den havde socialistisk folkeparti, når det drejede sig om tanker om et sådant tvangs-diktat over for lønarbejderne. Hvis lønarbejderne selv ved egen fri vilje finder ud af, at der her i dette folketing er ført en så god politik, at man ikke har brug for så store lønforbedringer, som man måske ellers havde tænkt sig, hvis de gennem egne frie urafstemninger finder ud af det, så er det i orden, men det må være deres egen sag at finde ud af det. Og hvis de kommer til det modsatte resultat, så må man respektere, at de er kommet til det modsatte resultat.

Jeg ved ikke, om regeringen har haft ideer om, at socialistisk folkeparti kunne bringes til at ændre denne holdning. Vi har som sagt gjort det klart lige fra begyndelsen, at dette var vores holdning; vi har ikke

givet forhåbninger om, at det var en holdning, som stod til at ændre. Vi erkender fuldt ud, at den økonomiske situation er vanskelig; vi erkender, at byrder kan være nødvendige, det nægter vi ikke, men vi forlanger, at de fordeles på en anderledes social måde, end tilfældet er i det forlig, der her er lagt op til.

Vi stiller visse grundkrav til den økonomiske politik. For det første at den skal være demokratisk, og det vil sige, at man ikke må påtvinge arbejderne løsninger ovenfra. For det andet at den skal være langsigtet og ikke bare løse problemerne eller dårlig nok løse dem for et halvt år, så står man igen med hele bolesjajsen og skal begynde forfra. For det tredje at den må være beskæftigelsesfremmende, og virkelig beskæftigelsesfremmende, ikke bare ved nogle tilskud hist og her, men en omfattende indsats. Jeg kunne f. eks. pege på de muligheder, der ligger i en energipolitisk plan uden atomkraft for at få beskæftigelse i gang, og det har man da puslet lidt med, men gjort noget effektivt ved det har man endnu ikke. Og endelig forlanger vi, at den økonomiske politik må have et rigtigt socialt sigte. Det gælder også afgiftspolitikken, hvor man udmærket godt kan indbygge et socialt sigte i afgiftspolitikken.

Vi må erkende, at vi ikke finder nogen af disse elementer her. Vi beklager, at socialdemokratiet har manøvreret sig hen i en sådan situation, at det nu står her med et mindretal, som måske, måske ikke forbliver et mindretal, omkring et forlig, som ikke har det ringeste at gøre med det, som socialdemokratiet, som statsministeren, har stået for i politisk henseende igennem mange år.

Mest alvorligt finder vi dog at attentatet mod fagbevægelsen er. Hvis vi nu anden omgang i træk skal opleve et overenskomst-indgreb — og hr. Thomas Nielsen har sagt, at de 6 pct. anser han for at være for lidt, og så må der vel komme et indgreb, hvis ikke LO vil holde sig inden for de 6 pct., det er vel, hvad de radikale eller kristeligt folkeparti, hvad centrum-demokraterne venter, hr. Thomas Nielsen har altså sagt, at det kan man næppe gøre — så vil det sige, at vi to gange i træk får et overenskomst-indgreb. Det er ikke sket tidligere. Overenskomstindgreb har faktisk været sjældnere, end mange tror.

[Gert Petersen.]

Jeg er bange for, at vi manøvrerer os ind i en situation eller bliver manøvreret ind i en situation, hvor overenskomstindgreb bliver til reglen og en fri overenskomstafslutning til undtagelsen; eller måske har vi misforstået det hele, hvad ved jeg? Vi vil i hvert fald meget gerne have det afklaret. Vi har drøftet sagen med det kommunistiske parti, som nærer det samme ønske, og jeg skal derfor på vegne af socialistisk folkeparti og det kommunistiske parti, hr. Freddy Madsen og jeg selv, stille et forslag om motiveret dagsorden vedrørende det forslag til folketingsbeslutning, der er til behandling her i dag, nemlig følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

„Idet folketinget afviser indgreb i arbejdsmarkedets overenskomstforhandlinger og den frie forhandlingsret og angreb på den automatiske dyrtidsregulering,

går tinget over til næste sag på dagsordenen.“

Man kunne have stillet et dagsordensforslag med store programmer og erklæringer, men vi finder, at det er dette, der er nødvendigt at sige i den nuværende situation. Jeg vil anbefale at stemme for dette dagsordensforslag.

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor).

Jeg skal lade dette dagsordensforslag indgå i forhandlingerne.

Poul Schlüter (KF):

Jeg vil gerne sige to ting straks. For det første at det dagsordensforslag, hr. Gert Petersen netop har stillet, agter det konservative folkeparti at stemme imod. For det andet — og det er nok mere væsentligt — at hvis det, det nu gælder, er, at man skal støtte regeringens forslag som en helhed eller lade være, hvis der skal siges ja til det hele eller nej til det hele, så agter det konservative folkeparti at sige nej.

Vi har ikke lod i forarbejderne. Det synes jeg regeringen skal vide nu, og det skal også venstre vide nu. Der bliver heller ikke tale om, at det konservative folkeparti bare uden videre lader være at tage stilling, undlader, kryber i skjul og lader det hele passe-

re. Og det hænger sammen med, at den kæmpeafgiftsbuket, vi nu præsenteres for, betyder, at skattetrykket i Danmark øges væsentligt, måske med 4-5 pct. Det er formentlig den største afgiftsforhøjelse, vi nogen sinde har mødt på én gang, men det står også ringe til med landets økonomi, det må indrømmes.

Hvor stammer regningen nu fra? Efter vor opfattelse er der to led bag regningen, og de skal nævnes begge. For det første venstres skattelettelser, som var god, og som vi støttede, men som ikke fuldt ud havde dækning i besparelser på statens budget. For det andet septemberforligets helt uansvarlige forbrug af penge, som vi ikke havde, den kostbare og nytteløse momsnedsettelse og de enorme tilskud til alle og enhver.

Og så ville vi også gerne sige i dag, at venstre jo har været med til at bruge pengene, og derfor kan det undre, at venstre ikke er hjemme, når regningen nu skal gøres op. Det er let nok at bruge pengene sammen, det er sværere at skrive regningen sammen.

Det konservative folkeparti skylder ikke regeringen noget. Det er forskellen. Og derfor kan ingen på forhånd forvente, at det konservative folkeparti skulle dække udgifter, vi har stemt imod. Sådan kan ikke alle her i salen sige i dag. Kronekrisen er ikke skabt af vor politik, den kommer fra septemberforliget.

Derimod stemte vi for overenskomstlovene i foråret, og det har vi ikke fortrudt. Vi stemte imod den uansvarlige pengeudpumpning, der førte til de uhyggelige underskud. Det har vi heller ikke fortrudt. Vi nægtede at tage et medansvar for finanslovsforslaget i år. De, der havde svært ved at forstå os i marts, kan nok lettere forstå os nu i august, for udgiftsniveauet var for højt.

Men når det så er sagt, erkender vi, at der jo nu engang skal ryddes op efter års letsindig politik. Om man føler større eller mindre medansvar for denne letsindige politik, må egentlig være underordnet, når man er medlem af dette ting, for så har man altid en forpligtelse til at prøve at løse dagens og øjeblikkets problem. Vi hæfter alle for de fejl og letsindigheder, som er begået tidligere, fordi vi hver især har ansvar som medlemmer af dette ting. Problemerne er der og skal løses.

Vi er ikke, og vi ønsker ikke at blive rege-

[Poul Schlüter.]

ringens støtteparti, men kronen er truet, beskæftigelsen er for lav, virksomhederne er i vanskeligheder. De har brug for stabile planlægningsvilkår. Og jeg lægger vægt på, at næsten hvem som helst, jeg taler med ude i befolkningen, siger i disse dage, at det vil være tåbeligt med et valg, I kan ikke være det bekendt. Vi herude i befolkningen kan ikke løse de problemer, I politikere giver op over for, siger man.

Et valg vil vel næsten virke, som hvis en virksomhed indgiver sin konkursbegæring til skifteretten. For hvad efter valget? Kronen og økonomien er nok ringere. Ja men får vi så da ikke et politisk systemskifte? Er der ikke håb om, at vi kan bruge det ikke-socialistiske flertal, der nok også vil være i et folketing efter valget? Det håber vi. Det har vi længe arbejdet for med vore beskedne kræfter, men andre har jo ikke. Venstre har ødelagt enhver mulighed for et regeringsskifte — det gør mig ondt at skulle sige det, men det hjælper ikke at skjule det — ved at kaste de radikale og kristeligt folkeparti i armene på socialdemokratiet, og den omfavnelser varer jo nok en tid. Det var helt anderledes for et år siden. Denne afgørende ændring er resultatet af en nidkær og målbevidst indsats fra venstres side, som i og for sig er beundringsværdig. Venstre burde have samlet, men har spredt og splittet de borgerlige partier.

Kan vi så opnå noget i dag med vore få mandater? Det ved jeg ikke, men vi føler, at det er det konservative partis ret og pligt at forsøge, og derfor har vi sagt i dag til regeringen, at vi har nogle ønsker, vi lægger megen vægt på, og hvis de imødekommes, tror vi, forlignet bliver bedre, og så kan vi måske bære et medansvar, i hvert fald for en del af det hele.

Hvad har vi bedt om? Vi har sagt, at besparelserne må være noget større. Vi ønsker, at de skal være meget større. Vi har fremlagt vore egne spareforslag til finansloven, men vi ved godt, at dem kan vi jo ikke nu komme igennem med, men vi mener, at regeringen må kunne bøje sig for et ønske om større besparelser og i alt fald acceptere, at besparelserne skal virke med det samme og ikke vente til den 1. april 1977. Det er jo ikke undtagelsen, men det er reglen, at man bryder ind midt i et finansår i

de løbende udgifter. Så må det kunne gøres også i år.

I denne sammenhæng må skattelettelsen kunne blive større, og vi ville foreslå, at bundgrænsen blev sat op. Vi tror, det er det bedste middel, den bedste hjælp fra folketingets side til arbejdsmarkedet, så kan det langt lettere selv sørge for en forsvarlig overenskomst. Jo højere bundgrænse, jo lettere vil det være at komme igennem med en stort set uændret forlængelse af de nuværende overenskomster.

Det var den ene ting. Den næste ting, vi har sagt til regeringen i dag, er: vi mener, at afgiftsforhøjelserne, eller i alt fald en del af dem, må være midlertidige. Så virker de for resten også mere effektivt og modvirker øjeblikkeligt forbrug. Vi har sagt, at vi ser helst en midlertidig momsforhøjelse. Vi vil ikke bidrage til en varig forhøjelse af skattestrykket i Danmark.

Regeringen har i dette øjeblik, så vidt vi kan bedømme, ikke flertal for sine afgifter, men den kan måske få flertal sammen med det konservative folkeparti, hvis den går ind på, at afgifterne skal være midlertidige. Varige afgiftsforhøjelser smitter jo altid før eller senere i form af stigende lønninger og stigende priser. Det ved vi, det viser årtiers erfaring. Derfor siger vi: prøv midlertidige afgiftsforhøjelser. Der er et hul i nationaløkonomien, som nu skal dækkes; det kan vi måske bidrage til, hjælpe med, men vi vil ikke skaffe en socialdemokratisk regering stigende statsindtægter, som kan anvendes til nye udgifter til næste år, til næste år og til næste år igen.

De afgifter, der forøger virksomhedernes omkostninger, må væk. Må jeg som eksempel nævne energiafgiften. Energiafgiften bliver jo en omkostningsfordyrelse for virksomhederne, også eksportindustrien. Vi foreslår, at man overvejer en særmoms på energi, som bliver godtgjort i erhvervsvirksomhederne. Til gengæld kan man så sagtens undvære de kunstige, snørklede tilskud, regeringen har tænkt sig at ville yde erhvervslivet, og som jeg har forstået beløber sig til 300-400 mill. kr.

Det tredje punkt, vi vil nævne, er den 16. alm. vurdering. Den mener vi det er klogt nu at få klaret, så der bliver ro i befolkningen omkring det skattestryk, 16. alm. vurdering kunne avle. Og vi siger: lad os hellere

[Poul Schlüter.]

løse den sag nu fremfor siden. Lad os låse fast, at 16. alm. vurdering ikke kan føre til stigende beskatning, hverken for ejere eller for lejere.

Som det fjerde punkt peger vi over for regeringen på det konservative folkepartis forslag om at yde en midlertidig støtte til oprettelse af lærlingekontrakter og andre godkendte stillinger, der indebærer egentlig uddannelse. Det gør vi, fordi vi føler, at det er væsentligt, at man gør en ekstra indsats for at sikre, at så mange unge som muligt nu ikke bare får en beskæftigelse efter varmestueprincippet, men ledes ind i noget, der giver en egentlig uddannelse, som kan bruges resten af livet. Vi mener, at det inden for arbejdsløshedsområdet er et særlig tyngende problem, som vi i nogle år må gøre en indsats for at klare.

Det femte er, at vi prøver en særlig indsats for at udnytte de ressourcer, som ligger i et titusindtal af småvirksomheder, som man næsten aldrig gør noget for, som man næsten aldrig giver chancer for at udvide omsætningen og antallet af beskæftigede. Vi mener, at folketinget må forsøge at udnytte de ressourcer i arbejdsløshedssituationen, som ligger i en tilskyndelse til småvirksomhederne og de mindre virksomheder til at gå i gang med en ekspansion.

Og så kommer jeg til det sidste, vi har nævnt over for regeringen i dag og også vil gentage her i salen: indkomstrammen. Vi har forstået, at det skal være et led i indkomspolitikken, at den tredje dyrtidsportion og de flere, der måtte komme hvert år, skal indbetales til ATP-fonden. Det kan blive mange penge. Det bliver vel under alle omstændigheder 2,4 mia kr., men kan vokse til et højere beløb. Det bryder vi os ikke om. Vi tror for det første, at det administrativt bliver en forfærdelig snørklet historie, men dernæst tør vi ikke se væk fra, at denne ordning senere kan gro frem til en slags tvungen ØD på en ny måde. Derfor vil vi foreslå, at man opgiver dette led i indkomspolitikken og — hvis der nu bliver tale om flere dyrtidsportioner — i stedet for at sende pengene til ATP-fonden overvejer at lave en forhøjelse af bundgrænsen eller en forhøjelse af lønmodtagerfradraget for de samme penge. Gør man det, er det mere tiltalende set fra lønmodtagernes side, men også fra virk-

somhedernes, for vi slipper for det uhyggelige overgangsproblem, når de 2 år er forbi og ATP-ordningen hører op og virksomhederne pludselig skal overtage 2 dyrtidsportioner, samtidig med at vi skal forhandle det næste sæt overenskomster.

Laver man denne ordning, som giver lønmodtagerne kompensation for dyrtiden i form af yderligere skattelettelse, så tror vi også, det må være muligt for regering og folketing at gå til arbejdsmarkedets parter og for første gang pålægge dem et egentligt ansvar for at være med i bekæmpelse af lønglidning i overenskomstperioden. Det synes vi skal forsøges. 6 pct.-rammen tror vi ikke holder, uden at forbund og Arbejdsgiverforening dirigeres ind i et medansvar for bekæmpelse af lønglidning, som kan ødelægge det hele.

En eventuel enighed med regeringen på disse punkter vil selvfølgelig ikke betyde, at vi binder os til regeringen. Som jeg sagde før, er vi ikke, og vi bliver ikke regeringens støtteparti, men vi føler en pligt til at undersøge, om dette folketing kan opnå en bedre løsning end den, regeringen har foreslået. Regeringens politik er ikke vores politik. Vi er i opposition til septemberforliget og til regeringen.

Statsministeren sluttede sin tale i dag med en varm opfordring til hvert enkelt medlem af folketinget. Statsministeren sagde, at i landets nødsituation har vi hver især pligt til ansvarsbevidsthed og samarbejde. Det er rigtigt. Men den appel omfatter også statsministeren. Der er ingen mening i appellen, hvis regeringen i denne time ikke er villig til at flytte sig fra sit eget udgangspunkt. Imødekommer man os i dag, hjælper det ikke nok, men det hjælper. Vi mener, man får en bedre løsning.

Der er nok ikke lang tid til forhandlinger, og jeg tror, alle vil forstå, at forhandlingssituationen er vanskelig for det konservative folkeparti. Vi møder friske og udhvilede og er ikke udmærkede af nogle ugers endeløse forhandlinger. Vi har rene papirer med, men det skal jo gå stærkt nu. Vi er klar til at forhandle, men der er intet at forhandle om, hvis regeringen ikke vil erkende, at vort udgangspunkt er realistisk og nødvendigt. Det skinner i øjnene, at venstre, som var med til at uddele pengene i vinter og i foråret og til at vedtage finanslovens alt for

[Poul Schlüter.]

store udgifter, nu ikke vil være med til at betale regningen for de varer, partiet selv har bestilt. I den situation må vi andre tage bestik af situationen og gøre et forsøg på at få noget bedre ud af den end det, der ellers bliver tilfældet.

Jens Møller (KrF):

Hvorfor står vi i den situation i dag at måtte komme med mange og ubehagelige indgreb, afgifter osv.? Ja, det er jo en lang historie. Vi behøver ikke at gå længere tilbage end til 1963. Siden den tid har Danmark hvert år haft underskud på betalingsbalancen.

Siden den tid har Danmark hvert år brugt flere penge, end vi har tjent. Det skyldes den tids politikeres svaghed over for pression fra visse dele af befolkningen, og det gælder, enten det så var en socialdemokratisk regering, eventuelt sammen med de radikale, eller det var en VKR-regering.

Man brugte mere, end man tjente i en slags sorgløs tillid til, at fremgangen ville fortsætte ud i al evighed, så man trygt kunne drage veksler på fremtiden. Man brugte mere, end man tjente. Og det gik jo. Det gik, indtil krisen kom for et års tid siden. Så kunne man pludselig ikke fortsætte på den måde mere, så havde man brug for nogle reserver, som enhver virksomhed, der kommer i vanskeligheder, har, men reserverne var der ikke. I stedet var der en stor gæld, som var oparbejdet igennem mange år.

Ind i den situation kom så septemberforliget, der jo groft kan siges at bestå af 2 dele, en første, mere behagelig del med momsletelse og tilskud til det ene og det andet, og så en mindre behagelig del, der betød indskrænkninger, der betød nedskæringer, der betød besparelser, som ikke kunne undgå at ramme nogle mennesker. Det var ikke så svært at få dette ting til at stemme for første del, men det lader til at være vanskeligt at få det til at stemme for anden del. Men som situationen er, er det nødvendigt, at også denne anden del bliver vedtaget.

Vi kan i Danmark ikke fortsætte med at leve på andre menneskers bekostning. Det er det, vi gør, når vi bruger mere, end vi tjener. Vi lever på bekostning af vore efterkommere, den unge generation, dem, der til

sin tid skal betale regningen for vores overforbrug. Og vi lever på bekostning af de fattige i de lande, der ikke er så heldige materielt set, som vi er, særlig de fattige i u-landene. Vi forbruger de varer, som de har så bitterlig hårdt brug for. Det er i virkeligheden et moralsk problem. Kan vi forsvare at fortsætte på den måde? Jeg mener det ikke.

Men når vi er kommet så langt, som vi er i dag, at et stort mindretal i dette ting er blevet klar over, at vi må ændre dette her, så skyldes det vel først og fremmest, at udviklingen har været af en sådan art, at der snart kommer den situation, hvor det er umuligt at låne mere i udlandet. Vi vil snart nå grænsen for vores låntagning, hvis vi fortsætter ufortrødent, som vi har gjort i den senere tid, og så vil vi blive tvunget til at skære ned. Det vil ske under rådgivning fra andre lande, det vil blive en slags administration, som man har haft det i Italien, og det vil desuden — hvad der er mindst lige så alvorligt — medføre en vedvarende stor arbejdsløshed.

Derfor må og skal den udvikling standses, og det kan ske ved, at anden del af septemberforliget føres ud i livet. Det er kun 4 partier, der står bag det nu, desværre. Det er sørgeligt, at det femte parti er sprunget fra nu, da man skulle til det mere ubehagelige.

Det vigtigste i dette forligs anden del er den bremse på indkomstudviklingen, som ligger i indkomstpolitikken. Det vil nemlig give os en relativ forbedring af konkurrenceevnen over for udlandet, der vil hjælpe på vores betalingsbalance og på lidt længere sigt på vores beskæftigelse. Vi hilser det med glæde i kristeligt folkeparti, at rammen blev sat ned fra 7 pct. til 6 pct.

Der er i øvrigt mange enkeltheder i dette forlig. Jeg skal ikke gå ind på dem alle sammen. Dels har andre gjort det, dels vil det tage megen tid. Men naturligvis er det sådan, at vi i kristeligt folkeparti ikke er lige begejstrede for det hele. Nogle ting er vi mere glade for end andre. Sådan må det jo altid være, når partier skal finde frem sammen til noget, som alle kan leve med.

En af de ting, vi måske ikke er så glade for, er det indgreb, der sker i børnetilskuddet. Til gengæld er der andre meget gode ting. Vi er meget tilfredse med, at der bliver åbnet større muligheder for halvdagsstillinger i det offentlige og forhåbentlig også for

[Jens Kjøller.]

det private erhvervsliv, sådan at de mennesker, der ønsker det, får mulighed for at få halvdagsstillinger.

Vi er også meget glade for det forslag, der ligger til at udnytte dansk industris kapacitet og derved sætte mennesker i arbejde på sådan en måde, at det vil komme u-landene til gavn.

Giftskatternes stigning mener vi er helt rigtig, og knallertafgiften kan vi kun være tilfreds med; det er jo et forslag, vi selv har fremført gentagne gange ved tidligere lejligheder.

I øvrigt er det aldrig behageligt at skulle komme med forslag om stigende afgifter, men vi mener, det er nødvendigt i den nuværende situation, og derfor er det også nødvendigt, at nogle tager ansvaret. Ud fra kristeligt folkepartis grundsyn må vi bære med på ansvaret, bære med på byrderne, også selv om det kan føles tungt. Det er nødvendigt, hvis vi skal undgå katastrofale forhold, og jeg mener, at ansvaret må blive stort hos de partier, der går imod dette forlig og eventuelt vælter det. Jeg tror ikke, at den danske befolkning vil nære megen tiltro til det, hvis de prøver at skyde skylden fra sig, skyde ansvaret over på andre.

I den forbindelse var det sørgeligt at høre forhenværende statsminister hr. Poul Hartlings tale. Hr. Poul Hartling sagde, at tiden frem til 1. marts 1977 var der ingen kontrol, da kunne det hele gå, som det ville. Ja men den tid er da også inde under septemberforliget. Også i den periode gælder det, at omkostningsstigningerne ikke må være større, end de var i september måned 1975, og hvis de uventet skulle blive større, ja, så må det være regeringens soleklare pligt at gribe ind, ligesom den gjorde i december måned sidste år. Og hvis venstre ikke længere føler, at de er med i septemberforliget, og derfor ikke vil minde regeringen om det, hvis det skulle ske, så skal vi nok påtage os det.

Der var en positivt urigtig oplysning i det, hr. Poul Hartling sagde. Dengang venstre var med i forhandlingerne, da var der en ramme på 7 pct. for indkomstudviklingen, for lønudviklingen i det kommende finansår. Nu er det lykkedes at få den ned til 6 pct. Hr. Poul Hartling sagde, at det var ikke nogen nedsættelse, for det var nemlig sådan, at lønglidningen skulle være indeholdt i de 7

pct., men i de 6 pct. var lønglidningen holdt udenfor. Det er en oplysning, der mangler ethvert grundlag. Det er nøjagtig det samme, der er inden for de to procenttal. Der er ikke flyttet noget udenfor på nogen måde. Det er den gennemsnitlige løn, der ikke må stige med mere end 2 pct. ud over de to dyrtidsportioner. Det står der i forliget. Det står der i forslaget til folketingsbeslutning. Det er der overhovedet ingen tvivl om.

Så var der spørgsmålet om dyrtidsportionen, der nu skal indbetales til ATP. Det var hr. Poul Hartling meget utilfreds med og meget, meget kritisk over for. Jeg skal da indrømme, at det er ikke nogen ideel løsning. I kristeligt folkeparti håber vi meget, at det lykkes at undgå at få brug for dette, at det lykkes at holde omkostningsudviklingen så langt nede, så der kun kommer én portion hvert halve år. Men dertil må man sige, at alle de indvendinger, hr. Poul Hartling kom med, jo med lige så stor ret kunne have vært vendt imod den omkostningsdæmpende ydelse, som venstre regeringen gennemførte for godt 2 år siden. I hvert fald på to punkter er den nye ordning med ATP bedre, idet den ikke pålægger erhvervslivet en administration med udbetaling af disse penge og godtgørelse herfor, og idet den begrænser det øjeblikkelige forbrug.

Hr. Poul Hartling sagde: venstre vil ikke pantsætte sin frihed, og venstre vil ikke under socialdemokratiets formynderskab. Der lå ligesom mellem linjerne, at det ville vi andre. Nej, kristeligt folkeparti vil så sandelig heller ikke under nogens formynderskab eller pantsætte vores frihed, men vi har respekt for en aftale, og derfor har vi ikke noget imod, at det bliver skrevet ned. Når en aftale er indgået, så skal den holdes, og i øvrigt er en sådan aftale gensidig. Kristeligt folkeparti er ikke gennem dette mere bundet til socialdemokratiet, end socialdemokratiet er bundet til kristeligt folkeparti, hvilket statsminister Anker Jørgensen jo også sagde ganske rigtigt og loyalt i sin tale her i eftermiddags. En tale, der på mange måder var en god tale; man kan sige, det var en tale, der var en statsminister værdig.

Hr. Poul Hartling mente heller ikke, at forliget var blevet bedre, efter at venstre havde forladt forhandlingerne. Ja, det kommer selvfølgelig an på, hvad vej man ønsker det skal gå. Indkomstrammen var

[Jens Møller.]

dog gået ned fra 7 til 6 pct. det første år. Det var dog blevet sådan, at det ikke bare var den tredje portion i dyrtidsreguleringen, der skulle neutraliseres, men det ville blive allerede den anden portion inden for hvert halvår. Det var i sig selv en fremgang. Det var også sådan, at besparelserne, der dengang stod på 1,5 mia kr. det første år, blev til 2 mia kr. De stod til 2,5 mia kr. det andet år. Det var blevet til 3 mia kr. Skattelettelserne var blevet ændret, sådan at det nu blev skattelettelser til alle og ikke kun til visse grupper.

Meget af dette er jo ting, der netop er gået i retning af det, som venstre ønskede. Der var mange gode ting i det, venstre ønskede, det skal ingen hemmelighed være. Der var mange ting, vi gerne ville medvirke til, og da venstre trak sig ud af forhandlingerne, da fortsatte vi selvfølgelig på at arbejde på det, og det er altså lykkedes i nogen grad at komme i den retning. Vi ville gerne arbejde for venstres tanker dér, hvor de var gode, og dér, hvor de var realistiske.

Men nu er hr. Poul Hartling altså fuldstændig utilfreds med dette forlig. „Det duer ikke, det er ikke vores plan“. Det er mærkeligt nok, når man hører erhvervslivets ledere tale om det, ja, så er de måske heller ikke helt tilfredse — det er der vel ingen der er, det er vi heller ikke — men de siger dog noget i retning af, at det er vel nok det bedst mulige i den nuværende situation, og de mener afgjort, at det kan hjælpe. Så må hver især jo afgøre, hvis ord man tillægger størst vægt — om det er hr. Poul Hartlings, eller det er erhvervslivets lederes ord. Venstre vil ikke være med, for det er ikke deres plan.

Det er en alt eller intet-politik, der her kommer til orde — en alt eller intet-politik, der til forveksling ligner den politik, som et andet stort oppositionsparti plejer at føre her i dette ting. Det må venstre naturligvis selv om, men det er sørgeligt for dansk folkestyre.

Så kommer hr. Poul Schlüter her med et ædelmodigt tilbud til regeringen. „Vi vil gerne støtte jer, hvis I bare vil lave det hele om“ — stort set. På den måde ville det nok heller ikke være vanskeligt at få støtte fra visse andre partier. Jeg er sikker på, at hvis regeringen vil lave det om, som hr. Knud

Jespersen ville have det, så ville han også gå med, men jeg er ikke sikker på, at regeringen vil være tjent med at gøre det på den måde, for så kunne det jo være, at de tre andre forligspartier sagde tak. Og så siger a welbekomme:

Hr. Poul Schlüter skylder ikke regeringen noget, som han sagde. Det er rigtigt, men hr. Poul Schlüter skylder ligesom alle vi andre det danske folk noget. Vi skylder det danske folk, at vi undgår et valg i den nuværende situation og i stedet for får lavet noget, der duer, noget, der kan holde. Er det forlig her så nok? Er det noget, der duer? Er det noget, der kan holde? Det er, hvad der er mulighed for i den nuværende situation, men naturligvis er det da ikke nok på længere sigt. Det rækker jo ikke ud over 2 år i det store og hele. Jeg vil dog gøre opmærksom på, at der i aftalen på side 2 står:

„Betalingsbalanceunderskuddet må bringes ud af verden i løbet af få år, gælden til udlandet efterhånden afvikles og fuld beskæftigelse genskabes.“

Her rækker aftalen altså endnu længere frem, rækker helt ind i 1980'erne med denne målsætning. Derfor må der skabes en langsigtet plan, der kan vise, hvordan det kan føres ud i livet, en langsigtet plan, der kan vise den danske befolkning, at de afsavn, som den må lide, ikke er forgæves. Det er nemlig det, der er sagen. Hvis man kræver afsavn af mennesker uden at forklare dem, hvorfor det er nødvendigt, uden at de ved, at det kan nytte, det her, ja, så føles det som en uretfærdighed og noget tåbeligt. Jeg har den tiltro til den danske befolkning, at hvis vi siger: det her kan føre frem, det kan bære, det kan hjælpe os, og vi har den målsætning, at Danmark skal lære at klare sig selv, Danmark skal sætte tæring efter næring, ja, så vil det danske folk forstå det, og så vil det danske folk gerne være med til at skære ned og lide afsavn for helhedens skyld.

I kristeligt folkeparti vil vi udarbejde et oplæg til en sådan plan, som vi så senere vil diskutere med andre interesserede. For vi skal have en sådan plan. Det skal være en plan, der kan gøre en ende på den uværdige situation, hvor vi i Danmark igennem mange år har levet over evne, hvor vi, der hører til de rigeste nationer, har levet på nas og på andres bekostning. Jeg vil derfor ap-

[Jens Møller.]

pellere til alle ansvarlige politikere. De ved, hvad resultatet kan blive, hvis forliget ikke kan gennemføres. Jeg vil appellere til alle, for hvem Danmarks velfærd betyder noget, appellere til dem om at medvirke til, at dette forlig kan blive gennemført.

Knud Jespersen (DKP):

Det gør næsten altid indtryk på mig, når jeg hører ordføreren for kristeligt folkeparti, og denne overordentlig varmt følte appel her til slut til de ansvarsbevidste og dem, der holder af Danmark, den føler jeg med rette også rettet til kommunisterne.

Jeg går ud fra, at hr. Jens Møllers hukommelse er sådan, at han vil vide, at der er to fælles træk ved alle de forlig, vi har haft under kriserne. Det ene er, at forligene har gjort tingene værre, og det andet er, at hr. Jens Møller altid har haft stor kærlighed til disse forlig.

På denne baggrund skulle man måske overveje — uden at jeg i øvrigt skal blande mig i kristeligt folkepartis indre anliggender — om ikke man skulle kalde det kristeligt forligsparti. Tilsyneladende er det sådan, at man har stillet sig den opgave at forene både de onde og de gode, de ugudelige og de kristne, og resultaterne er jo blevet derefter. Det er blevet en forfærdelig gang gudstjeneste, hvor de ugudelige sidder i den ene krog og bander over, at vi ikke fik nok, og de gudelige i den anden krog med erklæringer om, at nu har vi reddet nationen. Jeg vil ikke sige, at man skal have et sandhedskriterium til afgørelse af, hvem der har ret eller ikke ret, men man kan da prøve at kigge på, hvordan udviklingen er gået, og så vil man faktisk opleve den i sandhed for nationen ulykkelige kendsgerning, at det var os, der var mod forligene, der altid fik ret, mens de, der var for forligene, har haft det uheld hele tiden at få uret.

Der er ikke noget særlig nyt eller bemærkelsesværdigt i det forlig, vi nu skal behandle. Det, der er nyt, er ikke godt, og det gode, det er aldeles ikke nyt, og noget af det skal endog vente til oktober måned, selv om folketinget skal behandle det som en helhed. Det er ingen ny måde at se problemerne på, selv om jeg forstod under tidligere forhandlinger omkring septemberforliget, at i modsætning til kommunisterne så var socialde-

mokraterne realister. De førte en politik, der virkelig gav resultater. Det har man ret i, spørgsmålet er: for hvem? De var indstillet på at tage ansvaret for lovgivningen, og dette ansvar har man så godtaget gang på gang på et borgerligt grundlag. Der er vist ingen grund til at gå i detaljer, og det tillader tiden heller ikke; det er nok at pege på et par eksempler, der viser, hvor skæbnesvangert det er at følge en traditionel politik i kapitalens interesse og inden for dens grænser.

Arbejdsløsheden voksede jo, også uagtet man greb ind med tvangsordningen i marts over for overenskomstforhandlingerne, voksede også uagtet disse velsignelser, man ledsagede septemberforliget med. Man erklærede bramfrit dengang, at septemberforliget ville betyde, at renten faldt. I dag er den øget med ca. 50 pct. og er oppe på omkring 17 pct.

De ulykker, der kommer til os udefra, er naturligvis forbundet først og fremmest med hele kapitalismens krise, dens direkte påvirkning fra den vesttyske underskudshandel. Jeg minder endnu en gang navnlig økonomiministeren, som har haft så stor kærlighed til den danske krone — det har vi andre også — om, at halvdelen af handelsbalan-underskuddet stammer derfra og fra Danmarks deltagelse i EF-valutasamarbejdet, som jo har trukket kronens værdi op uden nogen egentlig økonomisk baggrund herfor. I de tre år før Danmarks medlemskab af fællesmarkedet udgjorde den vesttyske andel af underskuddet på handelsbalancen 43,3 pct., men fra 1973 og til 1975 øgedes den vesttyske andel i alt til 48,4, og alene i 1975 var andelen 53,9 pct. — altså over halvdelen af vores underskud.

Men der er også andre og meget alvorlige indre årsager til de vanskeligheder, vi befinder os i. Under skiftende regeringer har et flertal i dette ting altid pålagt lønmodtagere og forbrugere at bære de afgørende byrder. De, der skabte værdierne, skulle betale. De, der høstede værdierne, skulle fredes. Jeg vil her erindre om en historisk kendsgerning. I forbindelse med en forespørgsel til statsminister Hilmar Baunsgaard den 26. november 1970 sagde daværende forbundsformand hr. Anker Jørgensen — Folketings-tidende 1970-71, sp. 1616-17:

„Når statsministeren siger, at det er for-

[Knud Jespersen.]

kert kun at inddrage lønmodtagerne, lyder det godt og rigtigt, men det, vi har set indtil nu, i hvert fald i konkret form, går næsten udelukkende på lønmodtagerne. Må jeg ...“

Jeg fortsætter citatet; man skulle næsten tro, at det var mig, der har sagt det, så klogt lyder det, der følger.

„... Må jeg minde om, at jord- og ejendomspriserne er steget voldsomt, og det er en kendsgerning, at der er omsat for ca. 10 mia kr. af jord og fast ejendom i 1969. Man skønner, at i hvert fald 2 mia kr. af disse går til forbrug i den omsætning, der finder sted i samfundet, for en relativt lille gruppe et meget stort beløb i forhold til overenskomstkravene, som er opgjort til ca. 1 mia kr.“

Vel talt. Alt dette er så sandt, som det er sagt. Hvordan er så forholdet i dag? Værdistigningerne i 1975 udgjorde et fantasibeløb, der svarer til samtlige industriarbejderes årlige lønindkomst. Det var på det tidspunkt, statsminister Anker Jørgensen greb ind og låste lønningerne fast. Da hørte vi ikke om værdistigningerne. I 1976, og det ved man, bliver omsætningen for jord og fast ejendom på 40 mia kr. Heraf bliver i hvert fald 8 mia kr. brugt til direkte forbrug i den omsætning, der finder sted i samfundet. Men, statsminister, 8 mia kr. svarer til en lønstigning på 6 pct. Det vil sige, man kunne have fået 12 pct., hvis man ville have kigget rigtigt på tingene, og hvis det havde været den hr. Anker Jørgensen, der optrådte i denne forespørgselsdebat i 1970.

Da problemet med jord og fast ejendom samt belåning af værdistigning kun var en fjerdedel af det nuværende, da var det „pokerspil“ og „fordækte kort“ at føre lønpolitik ensidigt på lønindkomsterne.

Hvad er det, som gør, at statsministeren nu selv spiller pokerspil med fordækte kort? Man vil ikke tage fat på værdistigningerne og belåningerne, som vi har foreslået og gentager i forslag til beslutning under tingets møde nu. Hvad er det dog, en socialdemokratisk regering gør med lønmodtagernes interesser? Hvorfor lader man sig affinde med, at der står en vag og underligt formulert hale i forliget, at man vil søge at finde en eller anden form for rimelig beskatning? Jeg må nok gøre det meget klart: hvad er en

rimelig beskatning af disse jordværdistigninger? Er det en sådan holdning, som hr. Anker Jørgensen indtog i 1970, eller er det en holdning, som statsministeren indtager i dag?

Den socialdemokratiske regering vil jo sammen med forligspartnerne i princippet forlænge overenskomsten og torpedere den automatiske dyrtidsregulering. Hvis forslag herom vedtages, så betyder det jo, at der ikke er forhandlingsret, at arbejderne uden indflydelse på prisen på deres arbejde kommer til at leve under en i realiteten 6-årig overenskomst. Det er noget ganske enestående. Jeg har lyst til at spørge hr. Kjeld Olesen, om det er det, man forstår ved fri forhandlingsret.

Det er endnu en gang bekræftet, også igennem dette oplæg, vi her har fået, at indkomstpoltik er lønstoppolitik, at indkomstpoltik kun kan gavne kapitalhaverne og vil skade beskæftigelsen. Men denne gang er der jo ikke kun tale om en såkaldt nulløsning. Jeg hørte godt den smukke tale om de 2 pct., man måtte få mere, men når selv hr. Thomas Nielsen kan se, at det er der ingen mulighed for at løse nogen ting med, så turde det være klart for enhver, at så er der tale om mindre end en nulløsning.

For over for bindingerne af lønningerne står jo kravet om 5 mia kr. i nye afgifter, og den kendsgerning, at varepriserne, råvarepriserne, er steget med 25 pct., vil jo i sig selv betyde en stigning på 10 pct. for alle importerede varer. Om vi nu er meget venlige — det vil vi jo gerne være — så kan man se, at de nye afgifter plus kommende stigninger reelt vil betyde en prisforhøjelse på minimum 14 pct. Og til disse direkte, reelle minimumsstigninger kommer alle følgevirkningerne, som er totalt uoverskuelige. Jeg minder bare om, at i sin tid sagde en cigarsorterer, hr. Thorvald Stauning — senere statsminister og formand for socialdemokratiet — da man hævdede prisen på cigaretter med 1 øre, at det var at lægge en bombe under hele prisniveauet, og at det eneste, man kunne gøre værre, sagde hr. Stauning, var, hvis man forhøjede benzinpriserne. Nu kommer man altså her og siger 35 øre mere pr. liter, men jeg lagde også mærke til, at hr. Kjeld Olesen sagde: „vi har kigget efter alt det, der er luksus.“ Så vil jeg da godt vide: er det luksus, at vi igennem en

[Knud Jespersen.]

boligpolitik tvinger folk til at bo 40 km fra det sted, hvor de kan få arbejde? Er det luksus at transportere sig dertil, når vi ødelægger den kollektive trafik? Er det luksus, at man skal komme til sin byggeplads, hvis man bor i Herlev, men tvinges til at arbejde i Holbæk? Og vil det være luksus, når I i forhandlingsoplægget, som er blevet et forligsgrundlag, erklærer, at arbejdskraften skal være bevægelig. Skal de cykle fra København til Frederikshavn? Skal de komme marcherende, eller skal de komme til hest, efter at hestene er afskaffet dernede ved garderhusarerne i Næstved? Ja men vi må da have en forklaring. For mange mennesker er det lige så vigtigt at kunne transportere sig, indtil vi tager os sammen med ordentlige kollektive trafikforhold, som det var i sin tid at have træsko. Men det er måske også det næste, der skal rammes af beskatningen.

Til disse direkte stigninger kommer alle de uoverskuelige følger. Jeg holder mig stadig væk til den venlige bedømmelse. Hvis lønmodtagerne maksimalt må få en forhøjelse tildelt af hr. Jens Møller m. fl. på 6 pct. på trods af hr. Anker Jørgensens velvillighed, der vil være en procent højere — det er en stor forskel på socialdemokratiets og de borgerliges politik i den sag, forstår jeg — så vil det i virkeligheden betyde et fald i reallønnen på minimum 6 pct. Eller man tager fra lønarbejderne lige så meget, som man giver til dem, der spekulerer i værdstigningerne. Jeg forstår det ikke helt. Det er jo nok, fordi jeg ikke er sådan en reformist, der synes, at man skal regere, uanset på hvilket grundlag og uanset hvem det kommer til at gavne.

Endvidere skal man kun udbetale 2 dyrtidsportioner pr. år. Jeg forstod på hr. Jens Møller, at det var en af de sejre, man havde vundet, hvor socialdemokratiet havde opgivet. De ville ellers godt have givet 3. Også en interessant ting. Jeg forstår, at hr. Kjeld Olesen har tæt forbindelse til LO og LOs forretningsudvalg. Men LO vil jo ikke af finde sig med 2, mens man åbenbart kan leve med 3 dyrtidsportioner. Men i princippet bliver der jo nu tale om, at de får en dyrtidsportion deponeret ved ATP. Der har Thomas Nielsen og LO ret, når han siger, at

det betyder, at en ung mand på 19 år kan risikere, hvis han er heldig, at få sit dyrtidstillæg for april 1977, når han bliver 67½ år. Det er en vældig generøsitet. Der kan han hæve sine 40 øre, og han skal have renter deraf, men hvis han skal hæve de 40 øre, får han dem udbetalt på en check, og denne check forlanger regeringen en krone for. Så kan man jo vende og dreje det, som man vil; der er noget, der er drønende galt. Man kan godt forklare, at vi, der kritiserer, ikke har forstået noget. Men jeg må nok sige: hvis man skal forstå det på den måde, så takker jeg, fordi vi ikke har fattet en pind af hele denne affære.

Det er overordentlig triste perspektiver, man byder folk, triste perspektiver og en mærkværdig argumentation. Jeg har nu siddet og lyttet til statsministerens varm-hjertede appel, der også var rettet til de ansvarlige, og jeg forstod, at statsministeren kiggede på os, der sad dernede bagved — måske minus hr. Erhard Jakobsen, for hr. Erhard Jakobsen er jo med, og han er overordentlig ansvarlig; det er han næsten for alt det dårlige, der er sket i nationen indtil nu, så jeg skal ikke frikende ham for det ansvar. Vi føler virkelig ansvar, vi føler ansvaret for at holde fast i, at I kan da ikke føre argumentation for jeres politik hele tiden, som om det var dobbeltbogholderi. Den ene dag står jeres ordfører og erklærer: kære venner, nu må vi have forbruget op, der skal gang i beskæftigelsen, og hvis ikke forbruget kommer op, så er der noget galt, så stiger arbejdsløsheden. I dag siger hr. Kjeld Olesen: vi må holde igen, for konkurrenceevnen er det afgørende. Og hr. Poul Hartling supplerede smukt: konkurrenceevne, det er konkurrence på løn — så ved vi det. Det er ikke noget med omkostninger, alt indbefattet — dvs. kurstab, renter, profitter — men det er lønnen; vi skal arbejde billigere end de vesttyske arbejdere, ellers så får vi ikke noget at lave. I Vesttyskland står man i de selvsamme timer og siger til vesttyskerne: pas nu på, hvis vi ikke kommer under danskernes priser — det er der nu ikke nogen fare for at de gør — så vil vi miste den mulighed, vi har for at få arbejde. Er det en regulær argumentation, når man samtidig — jeg tager en anden side af den mærkværdige argumentation — taler om be-

[Knuud Jespersen.]

sparelses på 5 mia kr.? Det er jo nye ofre, man vil pålægge lønarbejdere og pensionister.

Jeg vil gerne rette et spørgsmål til finansministeren, og jeg har besluttet, at jeg vil blive ved med at spørge, til jeg får et svar. Så det skal ikke lykkes at glemme det, som man somme tider har gjort fra denne regering, der har været så venlig at føle sig for, når den ellers optræder fornuftigt — det er hændt, der er længe imellem. Jeg vil gerne spørge: hvorfor taler man om 5 mia kr. regnet i 1975-priser og ikke i aktuelle priser? Er årsagen, at de 5 mia kr. i 1975-priser er 5 mia kr., men i løbende priser — og det vil sige det, vi kommer af med — er det 9 mia kr. eller dobbelt så meget, og 30 pct. af dette skal hentes hos kommunerne? Jeg vender altså tilbage til svaret, hvis hukommelsen skulle svigte, og jeg beder om at få svar i første omgang.

En sådan nedskæring vil hårdest ramme de lavest lønnede, og endelig er der jo følger-virkningerne for pensionisterne. Skal pensionisterne sikres kompensation? Lønarbejderne har lov til at få den generøse sum af 6 pct. ifølge aftale mellem statsministeren og hr. Jens Møller, men hvad med pensionisterne? De får med fuld vægt alle forhøjelserne. Har de også en sådan indkomstramme på 6 pct.? Når man siger, at man ikke laver indgreb i pensionerne, har man så tænkt på, at det er dokumenteret til det bedøvende, at det forslag, vi stiller om 10 pct.s forhøjelse, er berettiget ved, at pensionerne er mere end 10 pct. forringet?

Sandheden om dette forlig er i virkeligheden, at en vedtagelse vil åbne for meget triste perspektiver. Det vil ramme et flertal i vort folk, det vil sænke købekraften, og gennem dette vil det fremkalde et nyt fald i beskæftigelsen og avle ny arbejdsløshed. Det er også en udemokratisk tilsidesættelse af retten til frie forhandlinger. Mon ikke hr. Kjeld Olesen skulle prøve at grave, hvis man kan finde det endnu i bunkerne, tankerne op omkring økonomisk demokrati og se, hvordan man dér taler om demokratiet. Taler om det. (*Kjeld Olesen*: Ja men I er jo imod det!). Ja, vi er imod det økonomiske demokrati, hr. Kjeld Olesen vil gennemføre, men vi går da ikke som hr. Kjeld Olesen ind for, at man skal forringe det demokrati,

man har, før man får et, der er bedre. Hr. Kjeld Olesen er med til at forringe det demokrati, man har, selv om han har gode forbindelser til LO.

Jeg vil også gerne spørge hr. Kjeld Olesen: med hvilket motiv kan man tillade sig en så voldsom tilsidesættelse af hævdevundne rettigheder som retten til frie forhandlinger, at man i stedet for arbejdernes medbestemmelse overlader det til et folketingsflertal herinde — tilfældigt sammensat — at afgøre, hvad smeden, bageren, arbejdsmanden og rengøringskonen skal have? Med hvilken begrundelse?

Hvornår har man fået mandat til at optræde på en sådan måde, tiltvinge sig den rettighed, og så samtidig klandre andre for, at de ikke helt har forstået demokratiet. Dette lidt mærkværdige demokrati, som man her betjener sig af, er blevet karakteriseret i sin tid, hvor man i forbindelse med en buket som den, vi behandler i dag, fik at vide af en fremtrædende socialdemokrat, nemlig hr. Aksel Olsen, at dette ville være at knække ryggraden på dansk fagbevægelse. Ja men vil man da med fare for, at de borgerlige tager magten, ødelægge fagbevægelsen og forhindre den i at opbygge og udvikle en kampkraft på grundlag af demokrati og frie forhandlinger og sikre løsninger, som ingen, ej heller socialdemokratiet, i dag kan sikre i dette folketing, hvis vi søger løsningen bare her inden døre?

Konklusionen for vores vedkommende er, at hvis der endnu er lidt anstændighed tilbage, så bør socialdemokratiet, den socialdemokratiske regering, tage dette elendige forlig af bordet. Det løser ikke problemerne, men skaber nye problemer. I stedet for at føle jer lænket til tidligere martsindgreb, 1975-septemberforlig og alt det andet, hvor I pantsatte socialdemokratiet, bør I nu vende jer til arbejderklassen med en helt anden appel.

Hr. Kjeld Olesen sagde: „Hvis man bevæger sig uden for dette hus . . .“ Det håber jeg også hr. Kjeld Olesen har gjort i dag. Så vil han vide, at arbejdspladser overalt diskuteres; hvad skal der gøres, og hvorfor skal vi finde os i det? En forkert politik bliver ikke rigtig, uanset hvem der lægger navn til den. Det har LO indset, det har store dele af fagbevægelsen indset, det har arbejdspladserne indset, og derfor er det forståeligt,

[Knud Jespersen.]

også når københavnske fagforeningsformænd indtrængende opfordrer folk til at gå til et arbejdermøde herinde på Christiansborg i morgen kl. 13.

Jeg ved, hvor mange gange hr. Kjeld Ole- sen har sagt, hvis der ikke var mange: se, hvor lidt de regner det, der sker, se, hvor megen succes I har med at forlange, at vi skal føre en anden økonomisk politik! Jeg ved ikke, om der kommer få eller mange. Jeg ved bare, at hvis man ikke tager det forlig af bordet, så skaber man konfliktsituationer, som man ikke bagefter skal komme og bebrejde andre.

Vi har indstillet os på at fremsætte et forslag til folketingsbeslutning — det har jeg ingen muligheder for at kommentere nu — hvor der ligger en reel alternativ løsning, også indeholdende indgreb mod formueskabte værdistigninger og en helt ny million- nærskat.

Brusvang (CD):

Må jeg først på mit partis, centrum- demokraternes, vegne rette en lille beskeden tak til hr. Knud Jespersen. Det var jo over- raskende at høre, at hr. Knud Jespersen her fra talerstolen så åbent erkendte og omtalte hr. Erhard Jakobsens og centrum- demokraternes politiske resultater. Når så hr. Knud Jespersen samtidig var så venlig at tilføje, at han måtte fordømme dem alle, så er jeg overbevist om, at der vil være en hel del af befolkningen, der føler sig stærkt beroliget.

Det foreliggende forlig har jeg på centrum- demokraternes vegne følgende vurdering til:

Der var 5 partier, der i september påtog sig en forpligtelse til at handle, når de økonomiske vanskeligheder, vi forudså, indtraf. De er indtruffet, og der er 4 partier, der har levet op til denne forpligtelse. Centrum- demokraterne tror ikke på, at dette forlig løser alle landets økonomiske problemer. Det gør det ikke. Derfor iler vi også med at tilføje, at selv om dette forlig, som vi helt og fuldt går ind for, naturligvis har positive økonomiske virkninger, ja, så er det vor opfattelse, at det vigtigste ved det, det var dette, at det blev dokumenteret, at der i denne sal er en kerne af politiske partier, som har vilje, som har beslutsomhed, og som kan genskabe den tillid til Danmark og

til dansk politik, som der er brug for både i befolkningen og i udlandet.

Der er ikke lukket nogen dør endnu. Der er stadig væk en mulighed åben, som stats- ministeren udtrykkelig understregede i sit indlæg, for at venstre på ny kan deltage i forligsforhandlingerne. Jeg tror ikke, jeg afslører nogen hemmelighed ved at sige, at ved den sidste samtale, der var mellem for- ligspartierne, så var det en klar forståelse dem imellem, at selvfølgelig skulle stats- ministeren fortsætte kontakten med partiet venstre, og selvfølgelig skulle der i givet fald gives en rimelig indrømmelse, hvis et parti med 42 mandater sluttede sig til. Ikke bare for at købe et parti med denne ind- rømmelse, men fordi det er i vor fælles inter- esse, at vi ved at kunne sætte 122 mandater bag kan styrke den øvrige del af forliget på væsentlig vis.

Men selvfølgelig, der er også mulighed for, at andre kan være med. Jeg har glædet mig over en hel del af hr. Poul Schlüters indlæg; der var mange konstruktive ting i det. Jeg skal ikke gå i detaljer med det, men selve dette, at det var konstruktivt i sit op- læg, det har vi noteret os med tilfredshed. Det, vi stiler efter som resultat for CDs vedkommende, er jo ikke bare at få et for- lig, der bliver vedtaget i denne sal på den måde, at det ikke bliver væltet. Vi ønsker, at der skal være et forlig, som direkte bliver vedtaget af et flertal.

Jeg vil — og det sker uden forbehold — på mit partis vegne rette en tak til reger- ingen Anker Jørgensen. Det skal ikke skjules, at disse måneders lange og trælse forhand- linger har været ledet på en værdig, på en venlig og på en meget tålmodig måde. Det er vi meget taknemlige for. Dermed har statsministeren levet op til det løfte, som han gav ved forhandlingernes start, at et for- slag, der kommer fra et lille parti, kan nogle gange også være et godt forslag, lige så vel som man kan se og høre, at et forslag fra et stort parti kan være dårligt.

Jeg vil gerne karakterisere det resultat, vi er nået frem til. Det er ikke det socialdemo- kratiske partiprogram, der er blevet ved- taget. Det er heller ikke de radikales, de kristeliges eller vores partiprogram, men det er et forlig, som er udtryk for en erkendelse af den økonomiske nødvendighed for en

[Brusvang.]

handling, udtryk for politisk vilje og beslut-somhed.

Jeg vil gerne koncentrere mig lidt om de små partiers rolle i forbindelse med disse forligsforhandlinger. Den del af pressen, som har været imod, at dette forlig blev til virkelighed, har jo gjort, hvad de kunne for at nedvurdere de små partiers andel og medvirken. Det går navnlig på 3 punkter: de små partier var valgskræmte. Jeg skal ikke svare for de radikale og de kristelige, det vil de vide at kunne gøre selv, men på centrumdemokraternes vegne vil jeg gerne erindre om, at på grundlovsnatten fremsatte CD et dagsordensforslag om forbud mod fysiske blokader. Regeringen erkendte åbent over for os, at vi med dette forslag og med fastholden heraf bragte regeringen i en valg-situation. Jeg tror også, regeringen i dag, hvis den blev spurgt, ville være enig i, at vi fastholdt vort standpunkt. Naturligvis var vi indstillet på at forhandle med regeringen om dette spørgsmål, og efter mange, mange timer, som holdt dette folketing inde langt ind i sommerferien, så nåede vi til et resultat. Jeg tror hermed at det skulle være ganske klart dokumenteret, at der er ikke tale om valgskræk, når vi siger ja til noget, der kommer fra regeringen.

Dernæst har man forsøgt at nedvurdere de små partiers indflydelse under forhandlingerne. Hertil er at sige følgende: statsministeren inviterede til en runde med forslag også fra de små partier, inden vi overhovedet gik i gang. Da regeringsoplægget derefter blev delformet og forelagt, var det tydeligt for alle tre små partier, at vi kunne se ganske tydelige spor på, at vore synspunkter var forsøgt taget med ind i selve regeringsoplægget. Det var også derfor, at mit partis formand, hr. Erhard Jakobsen, straks på Marienborg kunne sige: „Dette er et forhandlingsvenligt oplæg, som vi naturligvis må være principielt positive over for“.

Dernæst havde vi jo nogle runder, hvor-efter vi skulle give rapport til statsministeren om vores vurdering. Centrum-demokra-terne havde 5, jeg vil nok sige noget i retning af betingelser og krav. Vi mødte ikke frem med 35 forskellige ønsker eller krav, men vi sagde: man må vide, at hvis man vil have os med, så er der ting, vi kan gå med

til, men der er altså også ting, som vi ikke kan leve med, det må man gøre sig klart. Vi samlede det i 5 punkter, og jeg vil gerne gennemgå dem for at dokumentere, at også små partier kan have en indflydelse.

Vi krævede, at skattelettelsen skulle omfatte alle. Regeringen har erkendt, dette var nødvendigt, og det stemte også med septemberforliget. Den foreslåede skattelettelse omfatter alle.

Vi sagde fra CDs side: vi kan ikke godkende, at man forhøjer registreringsafgiften på biler. Vor begrundelse er for det første, at bilerne er dyre nok i forvejen — en ganske almindelig lille bil koster 45.000 kr. — og for det andet, at det ikke bare er en familie, der kan have behov for en sådan tingest, men den bruges også til transport til og fra arbejdssteder mange steder, hvor man ikke har andre muligheder. Men der er en yderligere begrundelse, som nok er værd at tage med, og det er denne, at hvis man betaler 45.000 kr. for en bil, så bruger man nok 10.000 kr. i fremmed valuta i første omgang, men det er også en kendsgerning, at når man samtidig indbetaler 30.000 kr. til statskassen, så har man fremover begrænset sin forbrugsmulighed med 30.000 kr. Man kan bare forhøre sig i Danmarks Statistik, så kan man få oplyst, at det er en tommelfingerregel, at hver gang man begrænser en forbrugers forbrugsmulighed med 1 kr., så sparer man 30 øre i valutakassen. Det vil altså sige, at nok går der nogle skillinger ud af valutakassen i første omgang, men der er tale om en væsentlig besparelse i anden omgang.

Man kan lave en statistik, som viser, at når der gennemføres foranstaltninger, som er uvenlige over for bilsalget, så viser det sig omgående, at der er en kolossal stigning. Der er nok et fald i salget af biler, men der er en kolossal stigning i antallet af Mallorca-rejser.

Det var et meget vigtigt punkt for os, det var vel nok i denne forhandling det vigtigste, og da forhandlingen i øvrigt var færdig, så stod dette mellem os og de øvrige forligs-partier. Jeg ved ikke, om klokken var 12 eller den var 1 om natten, men vi forhandlede yderligere 1½ time; så erkendte man fra de øvrige forligspartiers side, at her var altså synspunkter, som man måtte tage hensyn til, og derved blev det. Det vil sige,

[Brusvang.]

at ud af en afgiftsbuket på 5 mia kr. røkerede man altså om på et beløb, der var helt oppe på noget i retning af 600-700 mill. kr., sådan at registreringsafgiften på biler ikke blev sat op.

Jeg ved godt, at benzinafgiften er sat op, at vægtafgiften er sat op, men vi har aldrig fra CDs side talt imod disse ting. Det er jo ikke meningen, fordi folk har en bil, at de skal futte rundt på landevejen til enhver tid; de må gerne tænke sig om, når de skal bruge bilen. Det afgørende er, at de kan købe den på rimelige vilkår, at de kan udskifte en bil, der er så nedslidt, at den er farlig at køre med.

Det næste punkt, der for centrum-demokraterne var en betingelse for at medvirke, var dette, at når man under overenskomstforhandlingerne i foråret 1975 har givet tjenestemændene et løfte om, at de skal have en taktregulering, så må vi sige, at selv om det i denne situation er nødvendigt, at ikke mindst de højere tjenestemænd forstår, at de må vise tilbageholdenhed, fordi de har sikkerhed, som andre i dette samfund ikke har, så skal man naturligvis ikke berøve dem indholdet af den taktregulering, som man udtrykkeligt har lovet dem og har givet dem ved overenskomsternes forlængelse ved lov i foråret 1975. Det kån være, finansministeren er så dygtig, og det er jeg ikke i tvivl om, at han kan få tjenestemændene til at forstå, at taktreguleringens sats er ikke kan blive voldsomme, det er hans opgave, men selve systemet, selve taktreguleringen, må ikke gøres indholdsløs.

Dernæst var der et par andre store klumper, et par andre store betingelser, som kunne have hindret vor medvirken. Vi har aldrig lagt skjul på, at ØD, spørgsmålet om centrale fonds og indgreb i virksomhedsledelsen osv., altså ikke var vor sag; det tror vi ikke rigtig på. Men også dér tog regeringen jo på forhånd bestik af situationen. I det oplæg, der kom, stod der ikke ØD, der stod udbyttedeling. Det har vi studeret. Vi har snakket med forskellige virksomhedsledere, og selv om der altså visse steder fra i denne sal har været protester imod tanken om udbyttedeling, så findes der i dette samfund i dag fornuftige virksomheder, som siger: når vi først når frem til det reelle udbytte, dvs. når vi har forrentet egenkapita-

len, aktiekapitalen, når vi har foretaget afskrivninger, ja, så må der godt ske en eller anden fornuftig deling. Det sker allerede i øjeblikket, og den ordning så vi egentlig gerne blev udbredt til større dele af samfundet. Derfor kunne vi altså også roligt sige ja til regeringens forslag om, at denne problemstilling om udbyttedeling gik i udvalg. Så må man se, hvad man kan arbejde sig frem til. Men det er altså ikke på nogen måde et ja til ØD eller et spørgsmål om indgreb i virksomhedsledelsen, det er der overhovedet ikke tale om.

Endelig var det et krav fra CD, at der ikke måtte gribes ind på urimelig og uretfærdig vis over for parcelhusene. Der har været tanker fremme om vældige forhøjelser af lejeværdierne og andre tanker, og dér må vi sige, at en yderligere uretfærdig beskatning hverken af parcelhusene eller landbrugsejendomme kunne vi gå med til. Men selvfølgelig må vi samtidig erkende over for regeringen, at i hele spørgsmålet om kapitalgevinster og hele dette område i øvrigt er der en lovgivning, som er mere eller mindre forkert, mystisk, forvirret indrettet, som trænger til at blive saneret. En sanering af lovgivningen vil vi gerne være med til, og vi er selvfølgelig villige til at gøre det med det sigte at rette de eventuelle urimeligheder, som måtte springe i øjnene under saneringen.

Men altså, vi stod som garanter for, at der ikke her kom en yderligere urimelig beskatning.

Jeg synes, det må være klart for enhver, at når centrum-demokraterne efter et sådant udspil med disse fem betingelser har fået de tre opfyldt, og når de to ikke blev aktuelle, fordi de blev sendt i udvalg, så må det være en selvfølgelighed med den grundholdning, som CD har til spørgsmålet om politiske forlig, at vi går med og viser vilje og mod til at handle i denne sag.

Vi har også sagt, da vi startede: vi er ikke bange for et valg, men på den anden side må vi også sige, at det, som man har spekuleret på, nemlig et regeringsskifte, det har vi måttet fraråde. Vi har ikke lagt skjul på, at vi synes, det er en fornuftig ting i dansk parlamentarisk liv, at man har en regering, og at man har et fornuftigt alternativ, men vi ved også, at de to ledere, vi har, henholdsvis regeringen og det største

[Brusvang.]

oppositionsparti, har hver deres forudsætninger for at løse vidt forskellige problemer i vidt forskellige situationer, og vi har måttet sige, at i denne situation, da fandt vi den socialdemokratiske mindretalsregering bedst egnet til at føre de videre forhandlinger med arbejdsmarkedet.

Jeg tror, det i denne sag er dokumenteret, at det er ikke de små partier, som hindrer folkestyrets funktion. Jeg vil sige tværtimod. Der er visse små partier i denne sal, som simpelt hen står som garant for, at der findes frem til nogle fornuftige forlig.

Jeg vil også godt lige nævne en anden sag, som er blevet behandlet sideløbende med selve forliget mellem de fire partier. Det er også et eksempel på, hvad statsministeren havde lovet os, at når der kom et forslag fra et lille parti, så ville man se på det. Hr. Jes Schmidt fremsatte under forhandlingerne med de fire partier et forslag om, at man kiggede på problemet med de tørkeramte landmænd. All right, hr. Jes Schmidt kommer fra Sønderjylland, og dér er problemet måske størst, men det er også stort i Ringkøbing amt, så vidt jeg har forstået. Det blev konstateret af statsministeren, at denne sag hørte ikke ligefrem hjemme i selve forliget. Det erkendte vi straks, men det blev accepteret af regeringen, at denne sag blev behandlet parallelt. Den blev forelagt de fire partier, der var med i drøftelserne, og resultatet blev, at landbrugsministeren, hr. Poul Dalsager, kunne udsende følgende erklæring til pressen:

„Der er enighed om, når det endelige høstresultat foreligger, at søge gennemført en ordning for tørkeramte landmænd i lighed med forrige års lov om statsgaranterede tørkelån. Lånene skal i år være afdragsfri, ligesom renten for det første år under statsgarantien skal tilskrives hovedstolen. Loven skal indeholde bestemmelser om yderligere henstand med renter og afdrag for landmænd, som flere år i træk er ramt af tørke“ o.s.v. — Der fulgte nogle yderligere specifikationer og betingelser.

Jeg nævner bare dette for at vise, at her ligger en klar tilkendegivelse og vilje fra regeringens side til, at man kommer med et forslag. Jeg siger ikke, at vi er det eneste parti, der har haft den idé. Der er sikkert andre partier, der har haft den samme idé.

Nu var det altså bare hr. Jes Schmidt, der førte den frem, og det var de fire partier, der var villige til at overveje det positivt.

Til slut nogle bemærkninger om den klausul, den generalklausul, eller hvad man vil kalde det, den binding til hinanden, som partierne har påtaget sig. Det er jo rigtigt, som det har været fremme i pressen, at det tog lang tid, inden vi fik formuleret denne binding, men hvorfor? Var det, fordi vi var uenige om, at der skulle være en binding? Nej, sandelig ikke. Der var en klar enighed mellem de fire partier om, at når vi på afgørende og vigtige økonomiske områder laver et stykke politik sammen, så er det ikke meningen, at nogle af os dagen efter skal — ja, undskyld udtrykket, man anvender populært — røvrønde hinanden. Det er ikke meningen, at man derefter skal gå hen med et andet flertal og så lave en ordning, der totalt sønderslår det, man lige har siddet og skabt sammen med de andre. Det er ikke meningen med det. Men det gælder altså om at formulere det på en fornuftig måde, for det skal nemlig heller ikke være sådan, at man binder sig på alle mulige andre områder. Derfor brugte vi godt en time på at finde en juridisk formulering, som knytter bindingen ganske nøje til de emner, som vi har forhandlet om her. Det synes jeg er helt rimeligt.

Jeg har set, at vi er blevet beskyldt for, at nu har vi bundet os til, at vi ikke længere kan røre ved forskellige skatteproblemer, jordskatter osv. Må jeg lige erindre om, at inden vi overhovedet gik til denne forhandling, så har vi to gange skriftligt til partiet venstre og flere gange mundtligt fra denne talerstol opfordret venstre til at være med til en fornuftig regulering i nedadgående retning af jordskatterne, standse disses himmelflugt. Vi fik ikke noget svar. Man kan sige, at ikke noget svar, det er også et svar. Jo, vi fik det svar lidt senere, at venstre ville godt være med til isoleret at lette 300 mill. kr. for landbruget. Denne isolerede letelse for landbruget kunne vi selvfølgelig ikke acceptere.

Når det altså ikke kunne nytte noget sammen med venstre at lave en politik, hvorved vi fik stoppet disse og måske fik afviklet nogle af disse grundskatter, ja, så må det jo være nærliggende, at vi sammen med regeringen laver en aftale, sådan at regeringen

[Erusvang.]

i hvert fald ikke kan gå hen og sætte dem op. Det er jo den side, man glemmer, når man læser den tekst. Man siger, at de små partier har bundet sig. Ja men regeringen har sandt for dyden også bundet sig på nøjagtig de samme områder. Regeringen kan ikke på et af disse områder fremsætte et forslag og få flertal for det, uden at forligspartierne har sagt ja hertil. Det synes jeg er en meget vigtig side af den sag.

Og så konklusionen. Jeg tror ikke, at der findes mulighed for i dansk politik at få indflydelse uden et medansvar. CD har taget et medansvar, og jeg har dokumenteret vores indflydelse.

Wilhelm (VS):

Det alvorlige træk frem for noget i den situation, vi står i, det er arbejdsløsheden. Beskæftigelsessituationen er ikke et hak bedre, end den var sidste år, og der er ingen reel udsigt til forbedringer. Vi har hørt regeringens forskellige talsmænd tale i en uendelighed om forbedringer, og de er blevet skudt og skudt, tre måneder, seks måneder, man bliver ved med den melodi. Men kendsgerningen er, at der den dag i dag er langt over 100.000, der er frataget retten til at arbejde.

Nu får vi igen historien med beskæftigelsen over for betalingsbalancen, Lad mig erindre om, at så sent som for 1½ år siden, da socialdemokratiet gik i valgkamp, angiveligt imod en venstre regering, da var det socialdemokratiets parole, og da var det den senere statsministers parole, at for socialdemokratiet var det uacceptabelt at redde betalingsbalancen på bekostning af beskæftigelsen. Det var for dyrt at bruge arbejdsløsheden til at redde betalingsbalancen, hvis nogen kan huske det endnu. Så sent som for et halvt års tid siden ved behandlingen af den gældende finanslov sagde finansministeren, at hvis det skulle vise sig, at arbejdsløsheden blev større, end man havde forudsat ved opstillingen af finansloven, så måtte finanspolitiske lempelser kunne komme på tale. Nu er det i hvert fald klart, at der i indeværende finansår vil være en betydelig større arbejdsløshed, end det var forudsat, i hvert fald 20.000 større, end forudsat på årsbasis. Og hvad kommer regeringen så med? Finanspolitiske lempelser? Nej, man

kommer med en finanspolitisk stramning på godt og vel 5 mia kr., når man på den ene side har taget hensyn til de modsatrettede offentlige besparelser og afgiftsforhøjelser og skattelettelser og tilskud på den anden side.

Dette er alt andet lige det samme som at smide 30.000 ud i arbejdsløshed. Det ved regeringen. Den siger det ikke i dag. Men det er et tal, der er kommet frem på præcis de samme forudsætninger, som regeringen benyttede sidste år, da den skulle begrunde sine beskæftigelsesforslag. Det er præcis de samme begrundelser, der nu fører frem til denne stramning.

Man kan ikke det ene år bilde folk ind, at en midlertidig momsletelse giver så og så stor beskæftigelse, og så det andet år undlade at omtale, at afgiftsstramninger osv. på 5 mia kr. ikke skulle forøge arbejdsløsheden.

Hr. Kjeld Olesen sagde, at alt, hvad der ledte socialdemokratiets politik, også dette forlig, var hensynet til den fulde beskæftigelse. Han sagde videre, at så godt som alle indslagene fra socialdemokratiets oprindelige udspil til en indkomstpolitisk løsning var med i det forlig, der nu er indgået.

Jeg mener ikke, at det var for godt i forvejen, men jeg synes alligevel, det er værd at påpege, at hr. Kjeld Olesen meget flot glemte, at der bl. a. er fjernet 600 mill. kr. netop til beskæftigelsesarbejder. De er væk. De er røget ud i de sidste 14 dage. Hr. Kjeld Olesen glemte også meget flot at nævne, at den lille smule, der skulle have stabiliseret det almennyttige byggeri, som skulle have rådet bod på, at landsbyggefonden, som man jo hele tiden har vidst ikke slog til til de 8.000 boliger, man foregav at målsætte, også er røget ud i de sidste forhandlinger, og at der nu er garanti for, at det almennyttige boligbyggeri gradvis vil blive slagtet i det kommende år og næppe kan nå op over de 4.500 af de postulerede 8.000.

Og hr. Kjeld Olesen siger flot: så godt som alle regeringens planer er kommet med, og alt, hvad der leder socialdemokratiet i disse sager, er hensynet til den fulde beskæftigelse.

Det er klart — som tingene har udviklet sig — at man fra forskellig side vil have interesse i at opstille nogle kunstige modsætninger. Vi hørte i hr. Poul Hartlings tale her i dag, at der pludselig nu antydes en

[Wilhelm.]

gevaldig afstand mellem den politik, regeringen fører, og den politik, venstre ville have ført, og vi skal nok høre det senere også fra socialdemokratiets side, at der jo virkelig er tale om et alternativ.

Og derfor synes jeg, at det er værd at notere sig, at det er nuancer, der denne gang skiller, som det har været det tidligere. Det er to stykker politik, som er så identiske, at det kun er små bitte, bitte ting, der adskiller dem.

Hr. Anders Andersen har været så venlig at fortælle offentligheden, at sidste år gik det sådan, at venstre fik gennemført 20 af deres 22 krav til septemberforliget, og da sprang de på. Jeg vil vove at påstå, at det, der er resultatet nu, er, at venstre måske billedligt talt kun fik gennemført 19 af sine 22 krav i augustforliget 1976, og så sprang de af.

Der er selvfølgelig væsentlig forskel på det, der lægges frem nu, og det, der blev lagt frem i september sidste år. Men jeg mener, der er en klar linje i det, og den er ikke helt så enkel. Det vil være tilslørende bare at sige, at nu giver man skruen en ekstra tak. Vi sagde allerede sidste år, at man var nødt til, ikke primært af hensyn til lønarbejdernes blå øjne eller til beskæftigelsen, for overhovedet at spænde sikkerhedsnet ud under den indenlandske kapital at lave beskæftigelsesforanstaltninger, at udpumpe købekraft osv. osv. Vi skal ikke nægte, at det var væsentlige elementer i det, der skete sidste år. Vi var uenige i meget af det, der blev kaldt beskæftigelsespolitik, men det vil være tåbeligt at benægte, at beskæftigelsespolitikken spillede en helt, helt anden rolle i septemberforliget sidste år, end den spiller nu, og at der blev udpumpet købekraft i stor stil. Vi gav den karakteristisk, at det sammenholdt med overenskomstindgrebet i marts 1975 havde en indre logik, som sagde: ganske vist skal der udpumpes købekraft, men det må ikke være arbejdsgiverne, der skal betale den, og derfor strammede man på lønningerne og gjorde det på andre leder med skattelettelse, med så at sige forbrug på afbetaling.

Dengang var finansministeren stærkt forurettet, når vi sagde: men det er jo ikke beskæftigelsen, regeringen sætter i fokus. O. k., der er effekter i den retning også, men det er bivirkninger, som regeringen

selvfølgelig ikke er spor ked af, men det er ikke beskæftigelsen, der driver regeringen. Det er at lave sikkerhedsnet under afsættningen på hjemmemarkedet for at stabilisere den danske kapital, så længe den endnu ikke har bedre vilkår på eksporten. Vi forudsagde samtidig dengang, at denne regeringspolitik ville demonstrere, at det ikke var beskæftigelsen, der var i højsædet. I samme øjeblik dansk kapital havde bedre muligheder for at hente sine profitter på eksporten, ville vi få regningen for den købekraftudpumpning, der foregik sidste år.

Jeg finder, at det, der foreligger nu, er en bekræftelse af denne opfattelse. I dag skal man gøre vold på sig selv som socialdemokrat for at påstå, at det er beskæftigelsen, der er i fokus i det, man lægger frem her, det er strammingerne. Det er spillet på ledigheden angivelig for at klare en betalingsbalance. Jeg tror godt, man ved, at det ikke er en rigtig argumentation, men med baggrunden, at nu er der endelig ikke udsigt til bedre beskæftigelse, som man forventede, men udsigt til, at dansk kapital i højere grad end tidligere under krisen kunne hente sine profitter på eksporten.

Nu skal vi atter høre om indkomstpolitikken, der skal „løse“ den danske kapitalismes krise. Men indkomstpolitikken er først og fremmest en lønpolitik rettet mod arbejderklassens levevilkår. Midlet er indgreb over for arbejdernes forhandlings- og aktionsret. Konkret skal der fastlægges rammer for lønudviklingen, og der skal foretages indgreb mod dyrtidsreguleringen, som hidtil har været det eneste nogenlunde værn mod reallønsudhulingen. Af disse grunde skal indkomstpolitikken selvfølgelig bekæmpes.

Bag indkomstpolitikken, eller som den rettere burde hedde: lønpolitikken, ligger myten om, at en sådan lønpolitik rent faktisk ville løse arbejdsløsheds- og betalingsbalanceproblemet på én gang. Det er nemlig lykkedes at skabe en myte om, at disse problemer for Danmarks vedkommende skyldes en særlig kraftig lønudvikling i de seneste år. I deres majrapport slog de såkaldte økonomiske vismænd hovedet på sømmet ved at anslå det danske lønforspring til 20 pct., og det tal blev selvfølgelig grebet med begærlighed af arbejdsgivere og de borgerlige partier. Siden da har Socialistiske Økonomer pillet dette tal i småstykker. Vismæn-

[Wilkjelm.]

dene og andre fortalere for lønpolitikken har simpelt hen glemt at se på andre omkostninger end lønnen, f. eks. på renteomkostningerne, på prisstigninger på jord og fast ejendom. De har ikke taget hensyn til de danske arbejderes produktivitet og til, at denne er vokset langt kraftigere end i mange andre lande. De har også glemt Danmarks deltagelse i det vesttysk dominerede valutasarbejde, som har ført til en kraftig revaluering af kronen, hvad der også koster i konkurrenceevne, hvis det er det, man interesserer sig for. Men først og fremmest har de glemt at spørge sig selv om, hvorvidt omkostningerne i det hele taget har haft en afgørende indflydelse på de danske betalingsbalance- og arbejdsløshedsproblemer. Det har de ikke haft. Ser man nærmere på vismændenes såkaldte 20 pct.s lønføring, viser det sig, at den danske omkostningsudvikling ikke afviger væsentligt fra udviklingen i de øvrige kapitalistiske lande. Det er naturligvis også baggrunden for, at dansk eksport faktisk har kunnet bevare sine markedsandele gennem de sidste 10 år trods den faktiske revaluering, trods rekordagtig rente, trods enorme gevinster til den passive kapital.

De danske arbejderes lønudvikling har således, og jeg vil naturligvis sige: selvfølgelig, ikke skylden for den danske kapitalismes krise. Indgreb mod lønnen kan derfor ikke løse arbejdsløshedsproblemet. Det vil snarere forværres, fordi faldende realløn betyder faldende forbrugsefterspørgsel. Hvorfor lever myten om indkomspolitikken nødvendighed? Det gør den, fordi den er simpel. Før krisen troede man, at der var en simpel sammenhæng mellem arbejdsløshed og prisstigninger, men den krise, man har kaldt stagflationskrisen, ødelagde den myte. Nu foregiver man så at tro på en simpel sammenhæng mellem lønudvikling og arbejdsløshed. Hvis det lykkes at vedtage lønpolitikken og få den gennemført, vil også denne myte punkteres. Det vil være en dyr anskueselsundervisning for lønarbejderne, og den kan vi godt være foruden.

Indkomspolitikken skal også bekæmpes, fordi den ikke kan hjælpe arbejderklassen i dens kamp for fuld beskæftigelse. Men myten om indkomspolitikken nødvendighed overlever selvfølgelig også, fordi den rent

faktisk tjener kapitalisternes interesse. Deres interesser går ikke i retning af fuld beskæftigelse. Tværtimod betyder fuld beskæftigelse, som al erfaring viser, en styrkelse af arbejderne i kampen for bedre løn- og arbejdsvilkår. Derimod går deres interesser i retning af at skabe bedre kontrol med arbejderklassen og med dens organisationer, og hertil er indgreb over for forhandlings- og aktionsretten nødvendige. Fratages fagbevægelsen stadig hyppigere selv den formelle ret til og mulighed for at forsvare arbejderklassens interesser over for kapitalen, så smuldrer fagbevægelsen naturligvis. Lønpolitikken er rettet mod arbejderklassens organisationer som led i en langsigtet strategi for at knække dem. Den såkaldte indkomspolitik er ikke et middel til at løse beskæftigelses- og betalingsbalanceproblemerne, men krisens svækkelse af arbejderklassen gør, at indkomspolitikken kan bruges som et instrument i kapitalisternes kamp mod arbejderklassen og dens organisationer.

Det indgår som sagt, at man starter med nedbrydningen af dyrtidsreguleringen. I den forbindelse var det måske værd at erindre om, hvad den socialdemokratiske ordfører, hr. Auken, så sent som i januar i år sagde under første behandling af forslag til lov om prisdæmpning. (Folketingstidende 1975-76, sp. 4442):

„Afgørende for socialdemokratiet ved vores positive stillingtagen til skatteministerens forslag er, at den form, der er valgt, ikke betyder et indgreb i de indgåede overenskomster. Man har ofte kritiseret socialdemokratiet for, at vi ikke ville gribe ind i overenskomsterne, at vi ikke ville fjerne en dyrtidsportion eller to dyrtidsportioner og erstatte dem med forskellige former for skattemæssige tilskud. Jeg mener, at denne kritik er helt forkert. Jeg mener tværtimod, at man med rette kunne kritisere folketinget, hvis det var sådan, at vi nu greb ind og forringede den automatiske dyrtidsregulering, som vi selv gennem overenskomstloven i foråret har været med til at fastsætte. Det ville med rette skabe mistillid til folketinget. Det ville skabe mistillid til vores troværdighed, det ville skabe det klima af skepsis og modstand i befolkningen, som ville gøre enhver fornuftigt tilrettelagt lang-

[Wihjelm.]

sigtet økonomisk politik umulig.“ Det var den socialdemokratiske ordfører så sent som i januar i år.

Må jeg i øvrigt sige, at jeg finder, der er ét punkt, hvor hr. Kjeld Olesen ikke behøvede at have undskyldt, at man ikke fik alt igennem, som stod i den oprindelige socialdemokratiske skitse, og det er netop dette med dyrtidsportionerne. Hr. Kjeld Olesen kaldte det et offer, at man ikke havde fået ØD. Tvangsopsparingen til hjælp for kapitaldannelsen i dette samfund i en stor, centralt styret fond — hvad er det andet end at fragte lønarbejderne nogle dyrtidsportioner, lade dem betale dem en gang til over skatterne og lægge dem hen i ATP-fonden? Det er den store, centrale fond finansieret ved tvangsopsparing, der er pålagt lønarbejderne ensidigt. Der har vi karikaturen af det ØD, som socialdemokratiet i andre sammenhænge prøver at give et pænere ansigt. Den lønramme, der er lagt, vil uundgåeligt betyde en kraftig reallønsnedgang, og ikke mindst, når det samtidig erindres, at der er galoperende huslejestigninger, at alle de planer, som boligministeren i månedsvi har lavet PR for i radio, tv og dagspressen, om, at nu arbejder han på at sikre en rolig optrapning, en huslejudvikling, som både i den ene og den anden boligsektor ikke løb hurtigere end indkomsterne, og dette måtte være forudsætningen, hvis man ville drive indkomstpolitik, at alle disse elementer er fjernet i de forhandlinger, der har været om den socialdemokratiske skitse. Der er intet om en nedsættelse af aftrapningen og rentesikringen i det almennyttige byggeri. Der er intet loft over de huslejestigninger, som følger af den omkostningsbestemte leje. Det er væk fra skitsen. Og over for disse elementer af en indkomstpolitik står, at der ikke konkret er aftalt nogen bremse på kapitalgevinsterne, og at der fortsat og udvidet skal gives støtte til privatkapitalen på alle leder og kanter.

Besparelserne, der er skitseret, betyder som tidligere en omlægning fra det kollektive til det private forbrug, som man påtvinger befolkningen. Selv om den måske ønskede det kollektive forbrug, må den ikke det; det skal køres over i privatforbruget til støtte for de virksomheder, der producerer til privat forbrug.

Det er i strid med al viden, når man foregiver, at dette skulle fremme beskæftigelse og reducere betalingsunderskuddet. De seneste tal for sammenhængen mellem disse ting, tal, der er fra 1975 og altså ikke kan påstås at være fra en situation, der er ganske fremmed for den, vi står i nu, viser, at ved samme beløb offentligt forbrug eller alternativt privat forbrug vil beskæftigelsen blive dobbelt så stor, når det er et offentligt forbrug, som ved et privat forbrug, medens importen vil blive 4 gange så stor, hvis det er et privat forbrug sammenlignet med, hvis det var et offentligt forbrug, der var tale om.

Det er endvidere påvist, senest af gruppen Socialistiske Økonomer, at det ville være muligt i meget høj grad at fjerne arbejdsløsheden, uden at det gav i hvert fald en drastisk forøgelse af betalingsunderskuddet, noget i størrelsesordenen en halv milliard kr., altså noget meget småt i forhold til det, man i forvejen opererer med. Det er endelig demonstreret med klare eksempler i nogle af de ting, VS har lagt frem i de såkaldte energipolitiske beskæftigelsesforslag, at der var andre veje, der i højere grad — det er et meget vagt udtryk i denne sammenhæng — satte fokus på beskæftigelsen.

Hvad besparelserne angår, har vi også anvist andre steder. Man kunne den dag i dag hente de resterende 790 mill. kr. fra den tåbelige og asociale omkostningsdæmpende ydelse, som hver eneste måned gives til arbejdskøberne. Der er 7 rater tilbage af de 12, det er 790 mill. kr. Det er besparelser, som ikke har noget asocialt sigte som de andre, man foreslår her, og som skæpper betydelig mere i kassen end de småting, man har fundet på. Afgifterne har jeg sagt vil yderligere formindske reallønnen og købekraften og derved uundgåelig skabe øget arbejdsløshed.

De skattelettelser, der er tale om, de 675 mill. kr., som i øvrigt først kommer til næste år, skal modsvare en dyrtidsudhuling på adskillige milliarder kroner, afgiftsstigninger på 5 mia kr., offentlige besparelser, og det vil i sidste instans sige forhøjelse af de kommunale skatter og af taksterne på 2 mia kr. Deroverfor byder man på skattelettelser på 675 mill. kr. Vi har hørt statsministerens PR-nummer om, at det i virkeligheden skulle være et reelt tal på halvanden milli-

[Wilhelm.]

ard kr. Må jeg tage fat på den med det samme. Det passer jo ikke, det er fup og svindel. De resterende 800 mill. kr. ville være kommet automatisk efter den lovgivning, der ligger, selv om forligspartierne aldrig havde set hinanden eller siddet ved samme bord. Jeg ser, skatteministeren bekræfter dette. Jeg synes, det var på tide, at man bliver fri for den slags svindelnumre i det mindste.

Om den dagsorden, der er fremsat af SF og DKP, skal jeg sige: der har været en forhåndskontakt om den. Der blev ikke opnået enighed, og derfor er VS ikke medforlagsstiller.

Vi mener, at det er rigtigt, hvad der står i dagsordenen. Den tager fat på det, der er væsentligt, nemlig overenskomstindgrebet og nedbrydningen af dyrtidsreguleringen, og derfor vil vi stemme for SFs og DKPs dagsorden. Vi fandt, at den ikke var slagkraftig nok, vi foreslog, at den fik en konklusion, som udtrykte, at venstrefløjspartierne på dette grundlag mente, der skulle udtrykkes mistillid til regeringen og opfordres til udskrivelse af valg. Dette blev afvist af SF og DKP. Vi skal ikke deltage i en dagsordenskonkurrence ved at stille vores egen, men vil stemme for den, der ligger. Vi mener, en mistillidsdagsorden havde været rigtig, fordi dette er det sorteste forlig i mands minde, og fordi dette forlig skal tages af bordet.

Kurt Hansen (VS):

I de sidste bemærkninger, som hr. Wilhelm fremsatte, fik vi jo en meget fin karakteristik af, hvad det egentlig er for et forlig, der er indgået, at det er et meget sort forlig med mange asociale sider. Hr. Wilhelm har været inde på de problemer, som der er i forbindelse med dette forlig, og har redegjort for konsekvenserne af det.

Jeg skal komme lidt mere ind på de virkninger, dette forlig kan få i forbindelse med de kommende overenskomstforhandlinger, hvis man overhovedet kan kalde dem det, når det hele er forudbestemt på den måde, som dette forlig gør.

Statsministeren, som jo altid glæder sig over det meget brede samarbejde, der er tradition for mellem de såkaldte ansvarlige partier, kan såmænd godt glæde sig i dag,

selv om venstre ikke er med i dette forlig af nogle partitaktiske grunde.

Ved overenskomstindgrebet i marts 1975 og ved septemberforliget sidste år blev grunden lagt til den politik, der med dette sorte forlig er blevet videreført. Man kan sige, som vores ordfører karakteriserede det til allersidst, at det er endnu sortere end de forudgående overgreb, som den socialdemokratiske regering har været initiativtager til.

Overenskomstindgrebet i 1975 lagde grunden til nulpolitikken. Septemberforliget slog denne linje fast med syvtommersøm. Enhver kan se, at med de kæmpemæssige prisstigninger, vi er blevet præsenteret for, sammenholdt med, at lønnen højst må stige med 2 pct. pr. år ud over dyrtidsreguleringen, er det jo ikke engang en nulløsning, der er tale om her. Det er en direkte minusløsning, der lægges op til, og som kommer til at betyde en massiv reallønsnedgang i særdeleshed for arbejderklassen.

VS mener, at det er rigtigt at få slået fast, at dette forlig bl. a. indeholder et overenskomstindgreb. Det indeholder en total tilsidesættelse af arbejderklassens i forvejen ringe indflydelse på fastsættelsen af egne løn- og arbejdsforhold. Regeringen og forligspartiernes overenskomstdiktat indeholder en maksimal lønstigning på 2 pct. pr. år. Dette er et klart overenskomstindgreb, og nu er det altså op til forligsinstitutionen at se at få disse rammer holdt.

Der er givetvis mange, der vil sige, og det vil også blive ført frem i diskussionerne på arbejdspladserne, at godt nok er det her et asocialt forlig, men er det nu også et direkte overenskomstindgreb? Hertil mener jeg, at svaret er klart ja. Det er en smartere måde at lave et overenskomstindgreb på end det, vi så for godt og vel halvandet år siden. Den eneste forskel på dette forlig og overenskomstindgrebet i 1975 er, at denne gang er det gået fra folketinget til forligsinstitutionen. Sidste gang var det bare omvendt. Direkte overenskomstindgreb eller diktat til overenskomstforhandlingerne af denne karakter er der ingen forskel på. Det er et direkte angreb på arbejderklassen, hvor forligsinstitutionen spiller en meget væsentlig og central rolle, for at dette overgreb kan føres igennem. Derfor skal forligsinstitutionen fjernes hurtigst muligt, og netop i denne

[Kurt Hansen.]

sammenhæng har VS også fremsat et forslag, som lægger op til en fjernelse af forligsinstitutionen. Vi lægger op til at afvise mæglingbegrebet. Vi mener ikke, mæglingbegrebet har sin berettigelse. Forligsinstitutionen skal fjernes, fordi den udelukkende tjener det formål at støtte kapitalejerne.

Grundlaget for slagtingen af den automatiske dyrtidsregulering er også med i dette forlig. Alle ved, at dyrtidsreguleringen, som den fungerer i dag, giver underdækning for langt de fleste, men det, man nu har lavet med, at der højst må komme 2 dyrtidsportioner til udbetaling om året, rammer de lavest lønnede allerhårdst, netop fordi de lavest lønnede i væsentlig udstrækning henter deres lønforhøjelser netop igennem dyrtidsordningen, og fordi dyrtidsordningen er baseret på et ørebeløb, hvor de allerlavest lønnede har mulighed for at få procentvis mere end andre. Det er dér, man skærer frisk og frejdigt ned.

Et andet sted, hvor man griber klart ind i overenskomsterne, er inden for det bevægelige lønsystem, som vi har inden for en lang række områder, i særdeleshed inden for industrien. Her har arbejderne adgang til kvartalsvise forhandlinger om en regulering af deres lønforhold. Det er ikke bare en flot bemærkning. Der er tale om, at det er en direkte overenskomstmæssig ret, man har til at forhandle inden for disse områder. Derfor vil jeg godt spørge statsministeren eller en anden minister, hvis der er nogen, der vil svare: skal det bevægelige lønsystem sættes ud af kraft, og hvis ikke, hvordan kan den overenskomstmæssige ret, der findes til lønregulering i overenskomstperioden, oprettholdes? Jeg håber meget at få et svar på dette spørgsmål, ikke bare for min, men også for de arbejderes skyld, som er i temmelig stor uvished om, om der er tale om en totalslagting af det bevægelige lønsystem.

Hvordan kan vi så konkret få sat dette forlig ud af kraft? Det må være det spørgsmål, som arbejderklassen i dag stiller sig. VS har meget tidligt påpeget, at der ville komme et overenskomstindgreb på en mere raffineret måde end det, vi oplevede i marts 1975. Det har stort set ligget klart fra starten, netop fordi hele den classesamarbejdende del af fagbevægelsen med LO-toppen og Thomas Nielsen i spidsen har sagt, at der

må føres en indkomspolitik, og at lønpolitikken var en meget væsentlig bestanddel heri, hvis man skulle sikre beskæftigelsen. Dermed har den socialdemokratiske fagtop været med til at bane vejen for det forlig, som i dag er til behandling her.

Vi mener ikke, der er meget realitet i Thomas Niensens udtalelser om, at man ikke kan acceptere forliget, og at der kan blive arbejdsnedlæggelser her og dér. Vi har allerede set, hvordan han i tv-avisen i dag var stærkt på retræte.

Skal man afvise dette forlig, og det skal man, så skal initiativet komme andre steder fra. Det skal komme fra arbejdspladserne, i hvert fald ikke fra hr. Thomas Nielsen og ligestillede. Så ender det med et brødt nederlag. Arbejderklassen og kun arbejderklassen selv er i stand til at tilkæmpe sig et resultat i denne sag, som den er det i så mange andre. Det, Thomas Nielsen er uenig i, er vel nok mere, om lønrammen skal være 6 eller 7 pct., end om principperne og grundlaget for denne indkomspolitik, og det er et spørgsmål, om der er nogen reel uenighed. Det kan ikke nytte noget, man sidder og slås, om det skal være 7 pct. eller 7½ pct. Det er principperne: om man accepterer, at man skal løse betalingsbalancunderskuddet, beskæftigelse osv. gennem at køre en massiv lønpolitik, der ender i direkte minusløsninger for arbejderklassen.

Dette indgreb her kan naturligvis ikke ses isoleret. Sammen med de galoperende huslejstigninger, som forskellige boligforlig har medført, er der sket en kraftig beskæring af den danske arbejderklassens levestandard. Hvis vi kigger på de krav, der er fremsat til overenskomstfornyelsen fra arbejdspladser og fagforeninger, som ikke er underlagt den classesamarbejdende linje, er det fundamentalt andre toner, der høres derfra end dem, der kommer til udtryk i dette forlig. Disse arbejdspladser og fagforeninger har kun sig selv at stole på i den forestående kamp. De kan ikke stole på de classesamarbejdende socialdemokrater, der altid vil søge kompromiser og forlig. Hvis disse arbejdspladser og fagforeninger går sammen, kan de udgøre en magtfuld enhed, der er i stand til at trænge dette forlig tilbage. Allerede nu ser vi, at kampen imod løndiktat og indkomspolitik vokser sig stærkere og stærkere på arbejdspladserne. Igennem lang tid har arbejderne

[Kurt Hansen.]

på Den Kongelige Porcelainsfabrik strejket imod nulpolitikken eller rettere sagt imod minusløsningerne samt imod indkomspolitikken generelt. Vi mener, at det er væsentligt, at man tværs igennem det fagretlige system og igennem arbejdsgivernes nul- og minusfront må føre kampen imod indkomspolitikken.

Det hjælper desværre så lidt, at VS stemmer imod dette forlig. Det ændrer ikke ved tingenes sorte tilstand. Kun en aktiv opbakning bag de arbejdspladser, der allerede i dag har været ude i aktion — vi har set Lindøværfet, Brdr. Gram osv. og det på Posten, og vi ved, der vil komme flere i morgen — og en aktiv opbakning bag denne linje er i stand til at trænge dette forlig reelt i baggrunden. Det er det eneste middel, vi har til at gøre dette forlig mindre værd end det stykke papir, det er skrevet på.

Lembourn (UP):

Man kan bedømme dette forlig ud fra to grundsynspunkter. Det ene et rent samfundsøkonomisk og det andet et politisk. Jeg tror, at de fleste vil være enige i, at en rent faglig samfundsøkonomisk bedømmelse nok vil føre til, at man kunne ønske sig et noget strammere finanspolitisk indhold i forliget. Det ville hurtigere bringe os ud af de vanskeligheder, som forliget skal løse.

Men det andet grundsynspunkt er jo det politiske, hvad der er politisk muligt. Jeg synes, man må sige, at de 4 partier, der nu er nået frem til et resultat, alle har strakt sig vidt, og med det samfund, vi nu lever i, med de organisationer, vi har, er det resultat, man er nået til, det politisk mulige.

Ud fra min bedømmelse, ganske som de 4 forligspartiets, er det absolut nødvendigt, at man meget hurtigt griber ind. Vi er i en dybt alvorlig krise, og den skal løses meget hurtigt, og derfor kan jeg stemme for de af regeringen fremlagte forslag. Der kommer muligvis ændringer i dem, og det er klart, at man må se på dem, men grundsynspunkterne, som er fremlagt, bliver vel stående, og dem kan jeg stemme for og anbefale at man går ind for.

Også jeg har haft lejlighed til at have enkelte forhandlinger med repræsentanter for regeringen, og vi har jo alle haft det sådan, at de, der har deltaget i disse forhand-

linger, har deres særønsker. Det kan man ikke regne med at få igennem, men selvfølgelig prøver man, og jeg vil da gerne nævne de to synspunkter, som jeg især har fremlagt for regeringen og drøftet med den. Det er to forslag, som har langsigtede virkninger, og som jeg mener det ville være rigtigt at undersøge og beregne, fordi de ville give det indhold, som ligger i det aktuelle forlig, en positiv virkning på længere sigt.

Et af stridspunkterne mellem parterne har jo været pristallet. Jeg er tilhænger af at bevare pristallet, fordi det er en sikring af lønmodtagerne og skaber ro på arbejdspladserne. Men jeg har bedt regeringen om også nu — det er jo særlig økonomiministeren, der skal se på den sag — at prøve at undersøge og regne på, om ikke vi kan få et lidt mere realistisk pristal og et pristal, som, så vidt det nu er gørligt, bliver afskrælet de egentlig inflatoriske virkninger. Derfor har jeg bedt regeringen om at undersøge, om ikke boligposten bør udtages af pristallet, og om ikke man på et eller andet tidspunkt skal prøve at nå frem til snarere et velstandstal, det vil sige et pristal reguleret med bytteforholdet.

Et sådant velstandstal vil stadig sikre lønmodtagerne, men det vil gøre det uden at have de inflatoriske virkninger, som det nuværende pristal har, og det vil være langt mere realistisk.

Det andet synspunkt er, at det efter min opfattelse, hvis indkomspolitikken skal holde, på lang sigt er nødvendigt at få gennemført en omfattende skattereform, fordi skattepolitikken og indkomspolitikken har en ganske nøje forbindelse med hinanden. Dette er en henvendelse til skatteministeren om i den kommission, han har nedsat, at få undersøgt og beregnet virkningerne af den fuldkomne definitive kildeskat.

Jeg tror, at i det øjeblik, man fik den gennemført, ville man ikke blot opnå en række positive direkte virkninger skattemæssigt, man ville få forenklet skattesystemet, man ville lette både det offentlige og virksomhederne for en masse skattebureaukrati, man ville få bremsset for skattesnyderiet, men man ville også, hvis man sammenholder det med indkomspolitikken, komme frem til en række virkninger, som vil lette indkomspolitikken og gøre den mere acceptabel for lønmodtagerne især, men også for

[Lembourn.]

virksomhederne. Det ville nemlig betyde den samme marginalskatteprocent for langt de fleste indkomster, og man kunne f. eks. tænke sig 25 pct. af bruttoindkomsten. Den ville gøre opsparing attraktiv og større selvfinansiering i virksomhederne attraktiv, og den ville gøre det mindre fristende at stifte gæld. Den ville betyde, at en ekstra indsats ville kunne opnå en større aflønning, uanset at man havde en indkomstpolitik. Jeg har derfor henstillet til regeringen og håber på, at man vil interessere sig for dette problem og prøve at undersøge og beregne det.

Der er ét ord, som ikke har været nævnt i denne debat, og det er devaluering — det er jo et uartigt ord i dansk politik — og jeg er heller ikke nogen tilhænger af den i den aktuelle situation, og devaluering har som regel ikke ført til noget godt. Men hvis vi kommer i den situation, at vi under pres fra bevægelser på det internationale valutamarked ikke kan fastholde, som vi ønsker at gøre det, kronens kurs, så ved vi godt alle, at hvis en sådan devaluering bliver os påtvunget, vil den kun have ulykkelige virkninger, medmindre der samtidig er en indkomstpolitik. Hvis en devaluering kombineres med en effektiv indkomstpolitik, kan den føre til positive resultater; så får vi denne indkomstpolitik, som ligger i forliget, har vi dermed sikret os imod noget overordentlig ubehageligt i den økonomiske politik, som kan opstå.

Og til sidst. Det er min opfattelse, men det er naturligvis kun gætterier, at langt den største del af befolkningen nok opfatter forligets forslag som ubehagelige, men ikke som upopulære. I modsætning til den tilsyneladende mandatfordeling her i tinget tror jeg, at der ude i befolkningen er et overvældende flertal, som forstår, at nu er det nødvendigt, og er villig til at lægge ryg til det ubehagelige, som er i dette forlig, men som godt ved, at det er absolut nødvendigt, at det nu bliver gennemført, og som derfor, selv om de synes, det er ubehageligt, ikke finder, at det er upopulært. Derfor er det i virkeligheden ud fra demokratiets væsen, hvis man har denne fornemmelse, at det er, hvad befolkningens store flertal ønsker, rigtigt at stemme for det.

Jeg kan derfor anbefale, at så mange som muligt stemmer for det fremlagte forlig.

Bay (UP):

I 1951 udtalte jeg til daværende finansminister Thorkil Kristensen, at selv om han fandt 29 andre professorer og de alle 30 kom på rad og enkeltvis og samlet forsøgte at overbevise mig om, at man skulle kunne redde et lands økonomi ved at ødelægge borgernes, så ville de ikke få held med sig, jeg ville ikke tro på dem. Tiden, de 25 år, der er gået siden, har mere tydeligt end noget andet vist, at jeg havde ret, dengang jeg sagde det til den daværende finansminister. Men hvad er så det, der stadig får et svindende flertal, men vistnok endnu et flertal, til at blive ved i samme skure, til at bruge de samme metoder, som gang på gang viser sig at have den stik modsatte virkning end den, man troede, det havde? Hvad er årsagen til, at man fortsætter? Jeg skal straks fortælle, at jeg ikke på nogen måde vil være med til dette.

Der er enkelte lyspunkter i hele buketten, men de er ikke ret mange og ret store. Der er en passus, at man vil bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden, og det er smukke ord, som jeg helt og fuldt kan tiltræde, fordi det at være arbejdsløs er noget væmmeligt i sig selv for alle mennesker. Men det at komme ud af en skole og straks få at vide, at man kan få lige så meget for at gå hjemme som for at stå på en træls arbejdsplads og bruge et års tid eller to til at følge med de andre! I begyndelsen, dér gør det ondt, og det vil simpelt hen sige, at man lærer de unge noget meget forkert, nemlig at hade arbejdet i stedet for beredvilligt at gå i gang med at lære det. Derfor er jeg glad, hvis man virkelig vil gøre noget ved at afhjælpe ungdomsarbejdsløsheden først og fremmest.

Jeg er også glad ved, at man vil forsøge at bekæmpe arbejdsløsheden i det hele taget, men jeg kan ikke forstå, hvordan man så i sparebestræbelserne falder over anlægsvirksomheder som veje og den slags, hvor store dele af udgifterne er arbejdsløn, og hvor man samtidig kunne spare udgifterne til arbejdsløshedsunderstøttelse; jeg kan ikke rigtig få de ting til at følges ad.

Et andet lyspunkt er, at man vil gøre forskel på, hvem der skal have børnetilskud, og fjerne børnetilskuddene fra de helt store indtægter; det er noget, jeg helt og fuldt kan gå ind for.

Der har landet over bredt sig en hetz

[Bay.]

imod de arbejdsløse. Man siger, at de vil helst være fri for at komme i gang, de forsøger at slippe, men det er ikke arbejdernes skyld, det er systemets skyld, hvis der er flere end før, der er sådan. Jeg tror ikke rigtig på det. Men der er én ting, jeg ved, og det er, at der er mindst 100.000 mennesker i dette land, der hver dag transporteres i deres egen bil 100 km for at komme frem og tilbage til deres arbejde. Hvad er det så, regeringen gør nu? Man straffer dem ved at fordyre denne transport, man vil få flere til at sige: nu gider jeg ikke mere, for nu er det meningsløst. Og så har vi et nyt problem med de mennesker, man har troet på, og som som eneste løn for deres tålmodighed, for deres trofasthed, får, at man fordyrer tilværelsen endnu en gang for dem.

Jeg skal med det samme sige, at jeg er imod indgreb på arbejdsmarkedet; og for at være sikker på ikke at glemme det, hvis jeg skulle blive endnu varmere, end jeg er nu, så skal jeg straks give hr. Gert Petersen tilsagn om at stemme for hans dagsorden.

Jeg er imod indgreb ud fra den betragtning, at der aldrig kommer noget godt ud af det, når regeringsmagten griber ind, men det har derimod adskillige gange vist sig, at der kommer noget dårligt ud af det.

Jeg er imod, at man fjerner dyrtidsordningen. Jeg har ikke glemt, at en af denne regerings ministre i 1968 eller 1967 stod og fortalte os, at nu kunne man redde landets økonomi ved at tage de 20 øre, som arbejderne dengang skulle have i dyrtidsportion. Det kostede regeringsmagten at få sådan et skørt indfald. Pas nu på, hr. minister!

Dengang spurgte jeg, om ikke det var bedre at interessere sig for at tage de 5 mia kr., som jorden blev dyrere med i Danmark, og ministeren svarede, at spørgsmålet jo nok var relevant, men det havde en karakter af, at man spurgte: hvad er højest, Rundetårn eller et tordenskrald?

Nu spørger jeg den samme minister, han ved godt, hvem han er: hvorfor beskæftiger den samme minister sig stadig med tordenskraldet uden overhovedet at tænke på det tilsyneladende urokkelige og fundamentale Rundetårn, som i dag — hvis vi skal holde os i billedet — er skyld i, at jorden stiger med 20 mia kr. eller lige præcis svarer til det, der bliver udbetalt i løn af erhvervslivet?

Og det er arbejdsfrie indtægter i dette land, men ministeren er stadig kun interesseret i tordenskraldet. Det, der for det første er årsag, er noget andet, og for det andet er det væk i samme sekund, som dyrtidsportionerne hidtil er blevet det, hvad enten ministeren huggede dem eller ej.

Derfor: bliv fra dem og forsøg at gøre reallønnen større ved at indkassere alle de arbejdsfrie indtægter i dette land. Det drejer sig ikke alene om 20 mia kr. for jordstigninger. Jeg vil skyde på, at der er mindst 20 mia kr. i skattefrie kurstab og ågerrenter i dette land, og der er kun 12 år til, vi skal fejre 200 års dagen for hoveriets afskaffelse, kun 12 år til, vi skal have 200 års jubilæum og fest og glæde i dette land, men hvis vi bare antydningvis forsøger at feste uden at have lavet om på det, så er vi hyklere, så det er grusomt at blive vidne til. Hvis regeringen en dag skulle blive klog af skade — man plejer at sige: klog af skade kan man blive, men sjældent rig — men prøv at blive klog af skade, så vil jeg begejstret tilslutte mig regeringens politik, selv om der skulle være et par kameler imellem. Men indtil da kan jeg ikke blive fri for at tænke på hr. Wilhelm, der betegnede socialdemokratiet som sorte. Jeg så gerne, I var røde, nemlig røde i hovederne af skam.

Hanne Reintoft (DKP):

Hver gang regeringen indgår et af sine meget besynderlige forlig med de reaktionære i denne folketingsaal, kan man regne helt sikkert med, at det også skal gå ud over den sociale sektor. Det er ikke nødvendigt, der er meget andet, der kunne spares på. Jeg forstod i Radioavisen forleden dag, at forsvarsministeren ikke aner, hvor meget napalm han går og drysser ud ved de danske kyster, og det kunne han jo starte med. Der er også mange steder, man kunne hente pengene hjem, fordi der er penge nok at hente i dette samfund, hvis man mener, der mangler penge i statskassen.

Når man bliver meget forfærdet over nye sociale besparelser, er det jo også, fordi man i den tid, der er gået, har set, ikke alene hvor asociale de har været, men også hvor kaotiske de har været. Skal vi tage stilling til nye sociale besparelser, er et lille tilbageblik siden sidste septemberforlig nok nødvendigt. På grund af decentralisering og

[Hanne Reintoft.]

byrdefordelingsreform er situationen i vores sygehusvæsen katastrofal. Der er nedskæringer, personalet jager rundt og bliver i øvrigt overfuset af de syge, der ikke kan forstå, de ikke får den assistance, som de selvfølgelig skal have, blive vendt i sengene og alt det, de har behov for.

Vi har helt klare eksempler på, at daginstitutionsnedskæringen har betydet ganske forfærdelige ting, og at det ikke mindst går ud over de handicappede børn. Jeg ved ikke, om ministeren forleden så den historie om et blindt barn, der i flere timer måtte sidde uden sine tabte glasøjne, fordi ingen havde tid til at finde dem.

I åndssvageforsorgen går vi over til at opbevare vores klientel, og vi opfører os fuldstændig latterligt. På et stort plejehjem fyrer man syerskerne og prøver at presse de pårørende til at lave tøjet, og da de ikke vil det, så smider man det væk og køber noget nyt, og det vil være en grovhed mod visse personer at kalde det Ebberød bank.

Der er meget i det forløbne år, der tyder på, at ministeren simpelt hen ikke har oversigt over situationen, for ministeren stod her den 16. marts og garanterede, at bistandsloven kunne føres ud i livet. Det viste sig, at det f. eks. i København simpelt hen brød sammen, og det viste sig i øvrigt, at ministeren i januar havde meddelt i Bruxelles, at man godt vidste, den ikke kunne føres ud i livet flere år. Men den oplysning mente man altså ikke vi andre skulle have. Nu så jeg så for at sætte kronen på værket, at formanden for socialudvalget forleden dag udtalte, at han overhovedet ikke havde forstået, hvilke resultater vores sidste pensionslovgivning ville få, at den gik ud over de plejehjemsindstillede pensionister. Jeg kunne ikke rigtig forstå, han ikke havde fattet det, fordi jeg ved, jeg selv har brugt flere timer på at forklare ham det. Nu kan jeg jo være dårlig til at forklare, men jeg synes, når jeg underviser ganske unge mennesker i sociallovgivning, går det meget godt, så vi må jo nok konstatere, at heller ikke formanden for socialudvalget har overblik over, hvad der sker.

Nu har man så valgt børnetilskuddene. Og det kunne man selvfølgelig prøve at forsvare med, at børnetilskuddene i dette til-

fælde ikke rammer de små, og det er jeg i og for sig glad for. Men lad os lige engang se, hvad de børnetilskud er: det er ikke sociallovgivning, det er skattepolitik. Da vi tog det ekstra fradrag fra forsørgerne, så erstatte vi det med et tilskud, en politik, vi er enige i. Men selvfølgelig ikke, hvis man omgående igen begynder at fjerne tilskuddene. Det er givet, at folk med børn har lavere skatteevne end folk uden børn. Så kunne man sige: all right, vi vil beskatte en bestemt indtægtsgruppe hårdere end andre. Hvis vi havde kunnet få lov at forelægge vores forslag, havde vi også haft et sådant forslag, selv om vi ikke havde ramt ned på ministerens tal, der jo lige præcis rammer f. eks. et ægtepar, hvor den ene er faglært og den anden er ufaglært. Men vil ministeren ikke forklare mig, hvorfor man har tænkt sig at lægge en ekstraskat på folk med børn og ikke på folk uden børn? Og vil ministeren være så venlig at skaffe en udtalelse fra det fine nye ligestillingsråd, for det er jo ganske klart, at dette vil presse kvinderne hjem, når de ved, at det nu kommer til at koste børnetilskuddet, at de går på arbejde, men det er selvfølgelig en løsning, når arbejdsministeren må give totalt op, når man spørger ham, hvad han vil gøre ved kvindearbejdsløsheden.

Jeg tror, der er mange i denne sal, regeringen indbefattet, der kan blive enige om at bekræfte hinanden i, hvor ansvarlige de er. Jeg tror såmænd, selv hr. Anker Jørgensen og hr. Poul Hartling kunne blive enige om at bekræfte sig i, at herhjemme har vi frihed og demokrati og velfærd og ansvarlighed. Kunne I ikke i hvert tilfælde i socialdemokratiet prøve at måle demokratiet og friheden og velfærdet og ansvarligheden på de svageste, på det blinde barn i daginstitutionen, på den syge, der ikke får vand, når han trænger, på manden på Kofoeds Skole, der ikke kan få et sted at bo, på pensionisten, der får nedlagt sit hjem i Københavns kommune? Prøv så at måle vores velfærd, og så prøv at tænke også, hvor det danske socialdemokrati er kommet fra.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg kom i den lidt usædvanlige situation, at jeg, da jeg hørte hr. Bay, blev nødt til at lave en enkelt ændring i min tale. Jeg ville

[Erhard Jakobsen.]

have bedt om forståelse for, hvor svært det er for en mand, der har nogle år på bagen i politik, at finde noget nyt i alt det, der foregår. Det, der er påfaldende, er, at tingene gentager sig næsten som et urværk, præcis de samme ting om og om igen, hver gang vi er i en situation som denne. Men pludselig kommer hr. Bay med en ny ting, jeg aldrig har hørt før, skat på kurstab. Her har vi siddet alle disse nattetimer og ikke fundet på det. Man kan stadig væk lære noget, ikke hr. Bay, men jeg. Men ellers er det jo påfaldende, hvor tingene gentager sig. Hvad der har undret mig hver gang, vi har været i denne situation, er, hvor kloge folk der findes rundt omkring i dette land. Der er faktisk ikke en avisredaktør, der ikke med mod og beslutsomhed på 17 linjer har siddet og løst alle de problemer, vi står over for her. Vi har kunnet læse det i alle landets aviser. Det er bare os, der sidder herinde, der ved en fejltagelse — eller var det, som hr. Knud Jespersen sagde, tilfældigt? — er blevet sammensat, sådan som vi nu er herinde; vi kan ikke finde ud af det, men alle dem derude kan.

Noget lignende gælder f. eks. nulløsning. Hvad aviserne har skrevet om nulløsninger, hvor ikke en af dem formentlig nogen sinde har beskæftiget sig med erhvervslivet og ved, hvem det er, der bestemmer arbejdslønnen her i landet! Det er nemlig bl. a. tillidsmændene på B & W, hvis ikke man ved det. Man skal ikke tro, at det er hr. Thomas Nielsen, der er det store dyr i åbenbaringen. Nej, på hver arbejdsplads er der nogle håndfaste folk, som kører deres løb, og arbejdsgiveren ved udmærket godt, at en af de få ting, der gør dansk erhvervsliv konkurrencedygtigt, er, at vi kan bevare verdensrekord i lavt antal strejker. Vi kan ikke måle os med østlandene, for dér er strejker forbudt af en eller anden grund, jeg ikke kender, men i alle andre lande har man langt flere strejker, end vi har. Hvad tror man ikke, det betyder for dansk eksport, at man er i stand til at holde kontrakter, fordi der ikke er stoppet forskellige steder i maskineriet, fordi så er der strejke her, så er der strejke dér, og så er der strejke alle vegne? Ja men er man da ikke klar over, at det hænger sammen med, at man ikke fabler om

en nulløsning, og at man ikke fabler om at afskaffe en dyrtidsregulering, der naturligvis er en ufravigelig forudsætning for, at organisationerne vil være med til 2-årige overenskomster? Den dag, arbejdsmarkedets parter bliver enige om, at man kan tage halvårsoverenskomster, at man kan tage 1 års overenskomster, så falder dyrtidsreguleringen væk. Men lige så længe man vil træffe lange aftaler, hvor priserne ændrer sig væsentligt, må dyrtidsreguleringen selvfølgelig være der som et helt uundgåeligt led, men det er der ikke mange i aviserne der har sagt noget om. Minsandten også om ikke en professor finder, at det bedste var egentlig en devaluering. Ja men det er da også nemt, det er bare, at man sådan nedskriver kronen, og så skal man bare omregne nogle procenter, og der er vel nogle, der kan regne med procenter endnu, da den nye skolelov ikke er trådt i kraft endnu, derefter bliver det nok umuligt. Men så nemt ordner man det udenfor, og så herinde: ja, lidt af det samme. Jo længere politikere er kommet væk fra ansvaret, desto nemmere går det med mod, beslutsomhed og dristighed og kan man anvise de andre, hvordan de burde gøre. Det er en vidunderlig ting at opleve, når man nu som medlem af centrum-demokraternes omfattende folketingsgruppe har deltaget i forhandlinger med hr. Anker Jørgensen som leder og så skal sidde og lave præcis de samme ting, det samme beskidte sorte forlig, som man tidligere lavede med hr. Hartling som leder. Dengang blev der demonstrationer. Jeg håber da, der bliver lidt af det også nu, det er så fornøjeligt, at folk helt frivilligt vil afstå fra en dagløn og spille deres og andres tid på at stå derude og gale op, det er da en fornøjelse at overvære. Sidste gang tog jeg skoene af, det ved jeg ikke om jeg gider denne gang, for folk forstår jo ikke en spøg alligevel, men det er forbavsende at høre det mod og den beslutsomhed, hvormed venstre er i stand til at klare alle de problemer. Jeg gad vidst, hvor mange af disse forslag venstreministre ville have været parat til at tage ansvaret for, hvis de havde siddet i regeringen. Det kneb i hvert fald gevaldigt med at finde de besparelser, som den daværende regerings kritikere kom med, og som de ville have. Da var hr. Anders Andersen i stand til at finde sag-

[Erhard Jakobsen.]

lige begrundelser for at sige nej til alle yderligere besparelser på en hel række punkter; det kunne ikke lade sig gøre, man havde gjort alt, hvad man kunne, man havde strakt sig så langt som muligt. Men aldrig så snart er man væk og andre sidder med ansvaret, er der ingen grænser for, hvad man kan finde af besparelser. Jeg kan godt forstå, hvis vælgerne bliver trætte. Vi andre kan ikke blive trætte, for vi noterer det bare, også hr. Poul Hartlings valgtale i dag. Det var næsten den samme som den, der blev holdt i december 1974. Tonen var ikke den samme. Tonen i hr. Poul Hartlings valgtale i 1974 glemmes ikke af mange herinde. Den fik skelsættende betydning, og den er baggrunden for, at hr. Poul Hartling i dag med synlig bitterhed kunne konstatere, at enhver mulighed for venstre for at komme til at spille en politisk ledende rolle er væk. Der er lukket, venstre har sat tilliden over styr, fordi man udnyttede en helt usædvanlig tillid hos nogle nye små partier til en partipolitisk fidus, som oven i købet ikke gav pote. Ja, den gav 20 mandater, men så gav den heller ikke mere, og dem får man nok mistet igen.

Der var én forskel ud over tonen i hr. Poul Hartlings tale i dag, og den interesserer mig. Jeg spurgte forgæves under hele valgkampen i tv og andre steder hr. Poul Hartling: lønpause, hvad vil det sige? Vil det sige, at de 300.000 ansatte, der er på minimallønnen, mister deres ret til at kræve lønnen forhøjet ca. 3 gange om året? Jeg fik intet svar. Minsandt om ikke hr. Poul Hartling giver mig svaret i aften i sin kritik af dette forslag. Nu ved hr. Poul Hartling pludselig, at der opstår det dér problem, men så har hr. Poul Hartling dermed erkendt, at det ikke var korrekt, hvad man fortalte vælgerne dengang. Man kunne ikke have lavet den lønpause. Der ville være hundredtusinder af mennesker, der ville have fået lønforhøjelse, uanset den pause. Erkendelsen er sen, men det er godt at få det konstateret. Det gav 300.000 stemmer at fortælle folk, at sådan en plan havde man og sådan noget kunne man køre. Betegnende for planen så blev den jo heller ikke genfremsat, da man vendte tilbage.

Men altså, vi skal igennem det dér hver gang, og vi skal konstatere igen en gang, at i dette ting kan der blive uenighed om utro-

lig meget, og derfor er 80 mandater meget i dette ting, det er meget, men det er ikke nok til at give en regering et tillidsvotum, sådan som vi engang måtte gøre for at holde en regering fast ved ansvaret, men det er i hvert fald nok til, at det ikke vil være muligt — det vil jeg til det sidste bestride — at se et flertal i dette ting bestående af venstresocialister, kommunister, SF og venstre og fremskridtspartiet, at disse partier, som ved, at de ikke er enige om noget som helst i hele den vide verden, skulle have mod til at vælte noget, som 80 mennesker efter at have arbejdet længe og intenst sammen er enige om. Det tror jeg ikke på. Hvis det sker, begynder jeg at forstå, hvorfor mange vælgere siger de ting, som jeg helst vil tro ikke er rigtige, men som de siger om dette høje ting.

(Kort bemærkning).

Bay (UP):

Da det jo ikke kan tænkes, at hr. Erhard Jakobsen har hørt forkert, må jeg naturligvis indrømme, at jeg har sagt forkert. Jeg har naturligvis ikke ment „skat på kurstab“, men på kursgevinst, der nu er skattefri. Men i øvrigt er det ikke noget nyt med skat på kurstab, for det betaler man jo. Det er nemlig ikke fradragsberettiget, så det kunne jeg aldrig finde på at forlange.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Ja, man har ikke mange glæder i dette liv. Nu troede jeg, der var en ny idé, og så konstaterer jeg, at det bare er de gamle ideer, som hr. Bay havde, da jeg mødte ham som retsstatsmand i sin tid for 30 år siden.

Eva Rothenborg (FP):

Ja, det var lige dette med ansvarligheden. Det har været ganske interessant i og for sig i debatten i dag, særlig for én, der er medlem af fremskridtspartiets folketingsgruppe, at høre, at i dag har det været venstre, der har fået ørerne ordentlig i maskinen.

Jeg indrømmer, at hr. Gert Petersen under sin tale endnu en gang ikke glemte at sige Glizzztrup, som han plejer; det eneste, han glemte, var at tage brillerne af og sige det. Ud over det er vi altså gået hus forbi. Men nu synes jeg ærlig talt, at disse så-

[Eva Rothenberg.]

kaldte forligspartier og ikke mindst socialdemokratiet med statsministeren og diverse satellitpartier i spidsen burde tage og trække vejret et øjeblik, inden de helt kløjs i deres egen selvforherligelse, for det er efterhånden ikke mindre end en parodi at høre alle disse herrer stå og tale om ansvarlighed. Det er jo det ord, der er gået igen. I alle tilfælde må ordet, hvis de da selv tror på det, de står og siger, ganske have forandret betydningen, siden jeg var ung.

Som et stort københavnsk dagblad for en tid siden påpegede, har socialdemokratiet indehavet ikke mindre end 12 af de 16 regeringer, Danmark har haft siden krigens afslutning, og bortset fra, at skatte- og afgiftskurven tog et næsten lodret sving opad under VKR-regeringen, som jo kun har betydning i denne sammenhæng, for så vidt som de radikale atter er med i et økonomisk forlig, bærer socialdemokratiet og det alene skylden for den helt miserabelt, idiotisk dårlige økonomiske situation, landet befinder sig i i dag. Det er dér og dér alene, de ansvarlige er, eller rettere de, der må bære ansvaret.

Nu tillader man sig altså at forfægte for Herren må vide hvilken gang, at skønt det er den socialdemokratiske overflødheds-hornspolitik, overbudspolitik, efter-oskommer-syndfloden-politik, der har bragt landet på grænsen af en bankerot — og faktisk er der jo allerede udenlandske økonomiske eksperter, der fastholder, at Danmark længe har været bankerot — så vil man have folk til at tro på, at socialdemokratiet, som har bortødet vor solvens, skulle være det eneste parti, der kunne bringe landet på fode igen. Det er faktisk til at grine ad, hvis det ikke var så sørgeligt.

Ydermere tillader man sig så at anfægte de partiers troværdighed, hvis politik har et andet økonomisk sigte end blot at lade skatter og afgifter stige som så mangfoldige gange før. Og statsministeren undser sig endog ikke for forlods at udtale, at han ikke kan tro, at der er nogen, der tør vælte forliget.

Partier, hvis økonomiske politik består af en nedsættelse af de direkte skatter, nedsættelse af de overdimensionerede offentlige udgifter og en langt større positiv styrkelse af det erhvervsliv, som skal skabe arbejds-

pladserne for vore arbejdere og producere varerne til vor eksport, skulle altså gå på tværs, totalt på tværs, af deres egen økonomiske politik, på tværs af alt, hvad de har lovet at gøre for deres vælgere, blot fordi hr. statsminister Anker Jørgensen & co. nu har den dristighed, for ikke at benytte et kraftigere ord, at antyde, at hvis hans politik ikke bliver fulgt, så er disse partier skyldige.

Det er den mest forfærgelige demagogi og realitetsforvridning, der endnu er præsteret i dette ting. Statsministeren har spillet både med musklerne og på følelsesregisteret og har forfægtet sit inderlige håb om et bredt forlig. Udmærket, så bevis det; I stedet for at lave scener som fornærmede skoledrenge og sige: hvis I ikke vil være med, udskriver vi valg, og så er det jeres skyld, at vi ikke kan komme frem til noget, kunne statsministeren måske for en gangs skyld være lidt realitetsbetonet og erkende, at så er der ikke andet for end at begynde forfra og prøve og prøve og prøve igen, indtil et resultat er nået, der kan samle det brede forlig, som alle ønsker. I stedet for den tilbagevendende fagforeningshastejaskudmattelsestaktik, som også i dette tilfælde har siddet i højsædet, som den gjorde det under martsforhandlingerne, som den gjorde det i september 1975, og som den vil fortsætte med at gøre det i al evighed fremover, hvis socialdemokratiet ikke lærer en anden forhandlingsmåde, kunne man jo ræsonnere, at et par uger eller en måned er vel benyttet, hvis det kan gavne landet. Men det er vel efterhånden det eneste, man ikke tænker på mere.

Man kan nu engang ikke både blæse og have mel i munden, og det er det, forliget i virkeligheden prøver på. Og akkurat som fremskridtspartiets dystre profetier vedrørende septemberforliget kom til at slå til i alt for uhyggelig grad, akkurat sådan vil det komme til at gå her.

Forliget er som en stor del af de danske veje: underlaget er for dårligt, fordi man ikke har villet ofre det, der skulle til, og så snart vejret også bliver dårligt, kommer revnerne, og så skal der ofres millioner af kroner på et evigt lapperi, som alligevel aldrig giver det rigtige resultat.

Men én ting skal stå helt klart som dagen, uanset hvad så socialdemokratiet eller de tre små socialiststøttende partier forsøger at pådutte befolkningen af sandhedsforvrid-

[Eva Rothenborg.]

ninger: forliget er noget skidt, det er hverken fugl eller fisk, og ansvaret bliver deres og deres alene, fordi de ikke har villet eller turdet se sandheden i øjnene.

Derimod er en udskrivning af valg alene et regeringspartis ansvar, og hvis det er det, som statsministeren skulle ønske trods alle påstande om det modsatte, må han også selv tage ansvaret for udskrivningen og ikke forsøge at lade sorteper gå videre til nogen af de andre. Der er dog endnu ingen i dette land, der er i tvivl om, at det er en statsminister og ham alene, der udskriver valg. Det kan intet oppositionsparti gøre, om det så er nok så stort.

Lars Emil Johansen (SF):

Jeg har ved tidligere lejligheder fra denne talerstol givet udtryk for min principielle holdning til ethvert indgreb i overenskomstområdet, hvorfor det nok ikke kommer helt bag på folk, at jeg heller ikke i dette tilfælde vil medvirke til et sådant indgreb på overenskomstområdet.

Men i dette specielle tilfælde er det nødvendigt at bemærke, at hvis de i forvejen meget ringe og meget lave grønlandske lønninger skal belastes med en yderligere bremsning, gør det det jo ekstra nødvendigt fra grønlandsk politisk side at gøre opmærksom på, at en bremsning af lønudviklingen på overenskomstområdet vil ramme ekstra hårdt på de grønlandske lønninger, der, som jeg tidligere har nævnt, er ekstra lave.

Der er dog et par ting, jeg gerne vil have opklaret i forbindelse med de lovforslag, der er fremsat som led i forliget. Jeg forstår, at Grønlandsministeren ikke er til stede, men jeg går ud fra, at de øvrige medlemmer af regeringen kan give svar på et par af de spørgsmål, jeg vil stille.

For det første vil jeg gerne spørge, om forslaget til folketingsbeslutning om indkomstpolitik for årene 1977-78 og 1978-79 kommer til at gælde for Grønland. Det kan jeg ikke se er udtrykt tydeligt i den tekst, som ligger i forslaget til folketingsbeslutning, og jeg kan heller ikke tro efter indholdet, at det er beregnet på anvendelse i Grønland med den udformning, forslaget til folketingsbeslutning i dag har.

Men hvis ikke det foreliggende forslag til folketingsbeslutning om indkomstpolitik

gælder for Grønland, vil jeg gerne spørge, belært af tidligere erfaringer, om der da i øjeblikket er overvejelser i gang i så henseende, om der kan forventes tilsvarende indgreb over for det grønlandske arbejdsmarked, hvis dette forslag bliver gennemført her i Danmark. Vi så jo, at det sidste indgreb på overenskomstområdet i første omgang ikke gjaldt for Grønland, men ganske kort tid efter udarbejdedes et tilsvarende lovforslag for Grønland. Jeg vil gerne vide, om dette kommer til at gælde for Grønland, og hvis ikke, om der da er overvejelser i gang om at lade en lignende ordning træde i kraft for Grønlands vedkommende.

Det andet, jeg gerne vil spørge om, drejer sig om den liste over besparelsesforslag, der er uddelt. Grønlandsministeriet er ikke helt fritaget for sparekniven, hvilket vi godt forstår fra Grønlands side. Vi kan selvfølgelig ikke regne med at være helt fritaget for en sådan sparerunde, men der er én ting, som jeg ikke rigtig kan få til at stemme overens med, hvad jeg mener at være vidende om i dag. Der er i forslaget til besparelser medtaget beløb for 1977-78 og 1978-79 på henholdsvis 6½ mill. kr. og 13½ mill. kr. som noget, der skal komme fra indtægter fra bjergværket i Marmorilik.

Jeg erindrer, at Grønlandsministeren i forbindelse med koncessionsforhandlingerne sidste år med Grønlands landsråd, i marts 1975, havde en aftale med Grønlands landsråd om, at indtægter fra bjergværket i Marmorilik skal tilfalde landskassen, mod at landsrådet påtog sig ansvaret for finansiering af sagsområder med tilsvarende beløb, som det modtager fra indtægter. Jeg vil spørge, om denne aftale ikke længere gælder, og hvornår denne aftale er ophævet, samt om Grønlands landsråd er vidende om, at denne aftale, hvis den ikke længere gælder, er ophævet.

Med hensyn til de øvrige besparelsesforslag under Grønlandsministeriet vil jeg selvfølgelig udtrykke beklagelse over, at Grønlandsministeriets budget, der i forvejen er blevet meget stramt, også har været med i disse nedskæringer, men som sagt forstår vi, at vi ikke kan være så heldige som forsvarsministeriet at være helt fritaget for besparelser. Jeg vil dog meget gerne have oplyst, hvornår Grønlandsministerens aftale med landsrådet om indtægter fra bjergværket i

[Lars Emil Johansen.]

Marmorilik er ophævet, for den må jo være ophævet, siden man foreslår, at pengene skal tilfalde statskassen i 1977-78 og i 1978-79.

Ministeren for skatter og afgifter (Svend Jakobsen):

Jeg skal kun gøre to bemærkninger. Den ene er til hr. Lembourn. Jeg har noteret de synspunkter, hr. Lembourn gav udtryk for omkring en omfattende skattereform og herunder synspunkterne omkring definitiv kildeskat. I den sammenhæng vil jeg gerne sige, at af det kommissorium, som det skatteudvalg, jeg nedsatte i november 1975, har, fremgår det, at man skal søge at nå frem til forslag, der kan gøre kildeskatten definitiv for almindelige lønmodtagere. Men jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige, at selv om vi snart får det første materiale fra udvalget, er det jo sådan, at disse opgaver ikke alene løses i udvalget; løsningen forudsætter, at et flertal her i tinget har mod og vilje til at gennemføre de ændringer i lovgivningen, der er en forudsætning for, at kildeskatten kan blive definitiv for de fleste.

Den anden bemærkning, jeg skal gøre, er til hr. Wilhelm, der var i stand til at arbejde sig forholdsvis højt op, endog til at tale om fup og svindel, fordi vi i forliget har oplyst, at der sker en reel lettelse af skatte trykket, for så vidt angår indkomstbeskatningen, med 1½ mia kr. fra 1976 til 1977. Hvis hr. Wilhelm har læst forligets tekst, fremgår det direkte heraf, at det er den automatiske forhøjelse af skatteskala og personfradrag, der betyder en reel skattelettelser på 0,8 mia kr. Og det fremgår derefter, at der gennemføres en yderligere lettelse gennem forhøjelsen af personfradraget fra 12.100 kr. til 12.600 kr. Det står altså direkte i forligets tekst, så jeg finder ikke, at der er nogen som helst baggrund for de bemærkninger, hr. Wilhelm gjorde før.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg skal gøre nogle enkelte bemærkninger til nogle af de finanspolitiske spørgsmål, der har været rejst i debatten, og jeg vil gerne først sige nogle bemærkninger til hr. Poul Hartling.

Hr. Poul Hartling sagde, at ATP-indbetalingerne, ca. 1,7 mia kr. pr. portion, ville

belaste statsbudgettet. Det kan man jo ikke bestride, men jeg synes nok, at denne oplysning trænger til en tilføjelse, den nemlig, at vi jo her har at gøre med udgifter, som ikke umiddelbart går til forbrug, men som umiddelbart går til opsparing til et pensionsformål. Disse indbetalinger behøver man derfor ikke at finansiere med en tilsvarende forhøjelse af skatterne, og det er en af fordelene ved dette forslag. Denne oplysning synes jeg det er rigtigt at give.

Så erkendte hr. Poul Hartling, at en vis finanspolitisk stramning var nødvendig, og hr. Poul Hartling sagde, at venstre i højere grad, end det er tilfældet for regeringens vedkommende, ville nedskære de offentlige udgifter. Det var faktisk alt, hvad vi fik at vide om venstres finanspolitik. Venstre har ikke på noget tidspunkt fortalt, hvor meget finanspolitikken skal strammes. Regeringen og forligspartierne har nøje præciseret den nødvendige stramning, men det har venstre ikke sagt noget om.

Venstre fortæller heller ikke, hvor man vil skære ned på de offentlige udgifter. Man siger ikke noget om, hvad det er, man vil skære ned på, og det er jo nemt nok at sige, at man gerne vil spare væsentlig mere, end regeringen sparer, så længe man ikke offentligt skal lægge sine forslag frem. Regeringen og de 4 partier har lagt deres forslag frem.

Venstre fortæller heller ikke, hvor meget man vil forøge afgifterne med, endsige hvilke afgifter det er, man vil sætte i vejret. Regeringen og de 4 partier har lagt deres konkrete forslag frem. Venstre kan altså ikke fremlægge en konkret besparelspolitik, og venstre kan ikke fremlægge nogen konkret afgiftspolitik hverken med hensyn til beløb eller med hensyn til afgiftsområder.

Det vil sige, at venstre helt enkelt ikke har lagt noget finanspolitisk forslag frem. Det vil sige, at venstre i denne situation simpelt hen ingen finanspolitik har. Det er jo i sig selv slemt nok, men hvad værre er: når man ingen finanspolitik har, har man i virkeligheden ingen økonomisk politik, der overhovedet hænger sammen, og venstres såkaldte helhedsplan er altså ikke nogen helhed, for den mangler et konkret finanspolitisk indhold. Det betyder i virkeligheden, at venstres plan unddrager sig enhver bedømmelse med hensyn til, hvad virkningerne af venstres plan er, f. eks. med hen-

[Finansministeren.]

syn til betalingsbalanceudviklingen og med hensyn til beskæftigelsen. Det er derfor en helt udokumenteret påstand, når venstre siger, at deres plan virker bedre, hurtigere og mere effektivt, end regeringens plan gør det. Det har venstre aldrig nogen sinde så meget som blot sandsynliggjort.

Når hr. Poul Hartling siger, at regeringens plan virker for sent, virker for lidt og virker for kort, må vi derfor svare, at venstre til dette øjeblik ikke har en politik, som overhovedet virker.

Så meget om den finanspolitiske side af sagen; jeg ved, at økonomiministeren vil uddybe disse betragtninger lidt.

Hr. Poul Schlüter nævnte, at regeringens plan med afgiftsstigninger ville betyde, at vi fik en stigning i skattetrykket med en 4-5 pct., og derfor synes jeg, det er rigtigt at give den oplysning, at skatterne målt i procent af bruttofaktorindkomsten i 1976-77 vil blive på 42 pct., nøjagtig det samme, som de var i 1975-76, og nøjagtig det samme, som de vil blive i 1977-78. Det vil sige, at regeringens politik ikke fører til nogen ændring og altså heller ikke til nogen stigning i det såkaldte skattetryk.

Hr. Knud Jespersen bad om et fornuftigt svar denne gang. Jeg forstod, at hr. Knud Jespersen mente, at det havde det været svært at indkassere ved tidligere lejlighed, og jeg vil love hr. Knud Jespersen et fornuftigt svar denne gang, for denne gang har hr. Knud Jespersen, for nu at citere ham, det sker så sjældent, stillet et fornuftigt spørgsmål. Spørgsmålet var, hvorfor besparelserne er opgjort i 1975-priser. Det er de helt enkelt, således som hr. Knud Jespersen vil kunne bekræfte sig om ved at læse forliget af 8. september 1975, fordi de er aftalt i 1975-priser, og hvis vi omregner det til 1976-priser, bliver besparelsernes værdi ca. 5,4 mia kr. og ikke som nævnt af hr. Knud Jespersen — sådan hørte jeg det i hvert fald, og jeg tror, jeg hørte rigtigt — 9 mia kr. Det tal har ikke noget på sig.

Hr. Lars Emil Johansen spurgte til en besparelse på Grønlandsministeriets budget, som vedrører indtægter fra bjergværket i Marmorilik, og så vidt jeg kunne høre på hr. Lars Emil Johansens referat af den aftale, der består mellem Grønlandsministeren og landsrådet, er der ikke med denne bespa-

relse nogen uoverensstemmelse med denne aftale, idet det, som er besparelsens forudsætning, er, at såvel udbytteskatten til landskassen som koncessionsafgifterne, der forventes overført fra statskassen til landskassen, skal anvendes til landsrådets overtagelse af statsudgifter af en tilsvarende størrelse, og det føler jeg mig overbevist om at Grønlandsministeren har orienteret landsrådet om.

Økonomiministeren (Per Hækkerup):

Hr. Lars Emil Johansen stillede det spørgsmål, om indkomstpolitikken skulle gælde for Grønland. Dertil kan jeg svare, at nu er det, vi har udformet i forslaget til folketingsbeslutning, for så vidt angår arbejdsmarkedet og lønområdet, ikke en beslutning, men en henstilling til arbejdsmarkedets parter om at slutte deres overenskomster inden for de rammer, som vi mener skal gælde for indkomstpolitikken i det hele taget. Det er altså overladt til arbejdsmarkedets parter at afgøre sagen, det er ikke en beslutning fra folketinget, som har fastlagt, hvorledes indholdet af dette skal være. Jeg kan derfor sige, at der har ikke under drøftelserne overhovedet været nævnt på noget tidspunkt, at man på tilsvarende måde skulle rette en henstilling til de parter, som for Grønlands vedkommende aftaler arbejdsmarkedets forhold. Der kan derfor ikke efter det forlig, som er sluttet imellem de 4 partier, forventes noget indgreb, som hr. Lars Emil Johansen sagde, men det må overlades til de fremtidige drøftelser på sædvanlig manér imellem de forskellige parter, der forhandler om lønniveauet og lønoverenskomsterne for Grønlands vedkommende.

Hr. Bay havde nogle bemærkninger til en tidligere, og jeg forstår også nuværende minister. Jeg ved ikke, om det var rettet til mig. Den kvikke bemærkning, som hr. Bay citerede ministeren var kommet med, kunne tyde på det, men jeg skal da gerne sige til hr. Bay, at hvis han har gjort sig den ulejlighed at læse, hvad der står i det, de 4 partier er blevet enige om, så står der, at vi med hensyn til kapitalgevinster skal arbejde videre ud fra visse bestemte synspunkter. Hvis hr. Bay yderligere havde gjort sig bekendt med det oplæg til drøftelser, som dannede udgangspunktet, så ville hr. Bay også vide, at der fra regeringens side på

[Økonomiministeren.]

dette område var stillet et konkret forslag til, hvorledes man kunne kombinere en løsning af kapitalgevinstspørgsmålet og generationsskiftet især i landbruget, og jeg ved, at det parti, som hr. Bay nu, har jeg forstået, tilhører, men ikke repræsenterer her i tinget, har været vældig glad for den tanke. Jeg havde derfor ventet, at hr. Bay ville have takket regeringen for dens initiativ på dette felt, som der altså indtil videre ikke er kommet noget resultat ud af, det skal fortsat drøftes sammen med andre tanker imellem forligspartierne.

Så gjorde hr. Bay den interessante bemærkning, som jeg er helt enig i, det er jo et godt gammelt ordsprog, at af skade bliver man klog, men sjældent rig. Jeg går ud fra, at hr. Bays afgang fra fremskridtspartiet vil han selv tage som udtryk for, at han er blevet klogere. Nu vil jeg bede ham om, ikke ved denne lejlighed, vi skal ikke forlænge debatten, men ved en anden lejlighed at fortælle, hvad det er for en skade i fremskridtspartiet, der har gjort ham klog.

Så vil jeg sige til hr. Lembourn, der rejste spørgsmålet om udregningen af pristallet, ganske specielt med hensyn til boligposten, men også med hensyn til visse andre sider af pristalsberegningen, at det skal jeg naturligvis meget gerne på ny lade undersøge, således at vi får en ajourført vurdering af disse spørgsmål. Det er mit synspunkt, at den måde, hvorpå boligposten indgår i pristallet, ikke er særlig hensigtsmæssig, ikke mindst fordi den bygger på en udvikling i lejeudgifterne, som ligger en temmelig lang periode bagud og derfor ikke er udtryk for den aktuelle forskydning, der sker i priserne på boligområdet. Men som sagt, vi skal meget gerne også undersøge dette problem.

Så skal jeg sige, at jeg lyttede med megen interesse til de to ordførertaler fra fremskridtspartiet. De kom sådan med lidt tidsafstand og også med lidt afstand i udtryksformen. Den sidste var mere levende end den første. Selv om hr. Glistrup naturligvis var inspireret på sædvanlig manér, synes jeg, man må have lov til at sige, at særlig oplysende og berigende for vor diskussion var det ikke. Hr. Glistrup gav udtryk for, at det var et fantasiløst produkt, vi var kommet med, og at det, og her var han enig med hr. Poul Hartling, ikke hjalp. Det eneste bi-

drag, hr. Glistrup kom med til diskussionen, var at gentage, hvad han nu har sagt under skiftende konjunkturer og skiftende situationer. Der var ikke blot antydningen af, at hr. Glistrup havde overvejet den udvikling, vi har været inde i i det sidste halve år. Det er nøjagtig det samme, som hr. Glistrup har sagt, hver eneste gang han igennem det sidste års tid har stået på denne talerstol, og der er dog sket et og andet i mellemtiden, som måske kunne have givet hr. Glistrup anledning til at variere sin argumentation bare en lille smule; så fantasifuld kan man i hvert fald ikke beskyldes hr. Glistrup for at være.

Så vil jeg gerne gøre et par bemærkninger til hr. Poul Hartling, som efter min opfattelse behandlede et meget alvorligt problem på, jeg må sige en skuffende overfladisk måde. Jeg tror, der er mange i dette land, som havde ventet, at det største oppositionsparti, når det endelig havde truffet den beslutning at sætte sig uden for indflydelse i folketinget, så i hvert fald havde en mur- og nagelfast argumentation for, at det var i landets interesse, at man gjorde det. Men hr. Poul Hartling fremfører blot, at det, der er karakteristisk for regeringens oplæg og de 4 partiers plan for, hvorledes man skal forme den økonomiske politik, er, at det er for sent, det er for lidt, og det er for kort.

Så vil jeg gerne have lov til at sige, at under de drøftelser, vi har haft, har vi naturligvis fra regeringens side prøvet på at vurdere, hvorledes virkningen ville være af den politik, vi foreslog folketinget at tilslutte sig. Og vurderingen af denne politik, som vi ikke sidder politisk og vurderer virkningerne af, men beder embedsmænd, teknikere og sagkyndige eksperter om at vurdere, viser, at hvis denne politik bliver gennemført, er det sandsynligt — med al den usikkerhed, der knytter sig til enhver beregning over det fremtidige — at betalingsbalancunderskuddet i 1977 vil falde med 2-2½ mia kr. og komme til at ligge omkring de 6½ mia kr. for betalingsbalancens løbende posters vedkommende, og at det tilsvarende tal for 1978 vil blive ca. 5 mia kr.

Vi har også foretaget en vurdering af venstres plan i første omgang uden at tage hensyn til besparelserne, fordi vi ikke vidste, på hvilke områder venstre ville spare. Vi har så fået lidt oplysninger, men jeg vil gerne sige ganske utilfredsstillende og upræcise oplys-

[Økonomiministeren.]

ninger, om, hvad det er, venstre vil spare på. Men det kan jo redresseres ved at oplyse det over for offentligheden. Vi har derefter foretaget en vurdering heraf, og hvad viser den? Den viser, at betalingsbalanceunderskuddet efter venstreplanen, sådan som den forelå, ville stige fra 1976 til 1977, og at man i 1978 ville komme ned på det, vi når i 1977 efter vor plan med samme grad af sikkerhed og usikkerhed i beregningerne.

Disse tal er hr. Poul Hartling bekendt. Alligevel kan hr. Poul Hartling få sig selv til at sige: for sent, for lidt og for kort. Hr. Poul Hartlings tale karakteriserer sig selv på dette område som positivt urigtig i forhold til de oplysninger, begge parter har haft mulighed for at vurdere vore standpunkter ud fra. Jeg skal villigt erkende, at i vurderingen af venstres plan mangler der den sammenføjning af enderne, som man på Herningmødet udtrykte med, at man godt ville være med til at gennemføre en finanspolitisk stramning. Vi har bedt om at få at vide, hvor meget man vil stramme med. Vi spørger med venstres egne spareplaner som udgangspunkt: hvor meget vil man stramme med, for at vi overhovedet kan beregne, hvad virkningerne er af venstres plan? Det er indtil videre en hemmelighed ikke bare for offentligheden, men også for de forhandlingspartnere, som venstre ville have skulle tage stilling til venstres synspunkter. Man må undskylde mig, det er en ejendommelig måde at behandle et overordentlig vigtigt spørgsmål på.

Jeg vil altså fastslå, at vi er hurtigere, vi er større i betalingsbalancevirkningen, og vi er kortere i perioden efter den kørsel, der hidtil er foretaget på de foreliggende oplysninger, i forhold til venstres helhedsplan. Det er lige akkurat det modsatte af det, hr. Poul Hartling sagde, men tallene viser det.

Så siger hr. Poul Hartling, at forliget er for slapt. Nu er det, ligesom sprogbrugen nærmer sig det, man måske af og til føler sig fristet til at bruge under en valgkamp. Det er for slapt, siger hr. Poul Hartling, men samtidig siger hr. Poul Hartling: det er ikke holdbart, det holder ikke. Mener hr. Poul Hartling virkelig for alvor at kunne fortælle dette høje tings medlemmer og danske borgere, at man ved at gøre det strammere gør det mere sandsynligt, at det holder? Jeg

tror, det vil blive vanskeligt for hr. Poul Hartling at overbevise nogen som helst om det.

Vi har spurgt: hvad er det for en indkomspolitik, venstre har? Indtil trivialitet har vi spurgt, om venstre har andet end en lønpolitik. Hvad vil venstre for de øvrige befolkningsgrupper, for de øvrige indkomstarter? Hvad har vi fået af oplysninger herom? Nul. Jeg vil gerne spørge, om hr. Poul Hartling nu vil meddele: hvad skal der ske med hensyn til aktieudbytter, tantiemer og honorarer? Hvad skal der ske med hensyn til pris- og avanceloven og dens revision? Hvad skal der ske med hensyn til den begrænsning, der ligger i rentemarginalloven? Vi har intet kunnet få at vide. Vi er alene blevet stillet over for lønpolitiske indgreb, og så har man sagt, at det andet ordner nok sig selv, de frie kræfter ordner det, eller hvad man nu har sagt. Det er ingen måde at føre seriøse forhandlinger på, og jeg synes nok, at dette tings største oppositionsparti i hvert fald skylder, når man tillader sig den karakteristik over for et fuldt oplyst forslag og den forvridning og forvrængning af dette forslags virkninger, at forklare, hvad det er, man selv vil, så jeg venter at få det at vide.

Så siger hr. Poul Hartling om lønglidningen, at den er så og så stor, og det år, hvor der har været den laveste lønglidning, var lønglidningen 4,5 pct. Nu ved hr. Poul Hartling, for det er oplyst under forhandlingerne, at det tal, der her er tale om, er et resttal, som indeholder andet end lønglidning; bl. a. indeholder det det, man under aftalerne og overenskomsterne fastlægger på særømråderne. Det ved hr. Poul Hartling, men han og vi andre ved ikke, hvor meget der hænger sammen med lønglidningen, men lad det være.

Hr. Poul Hartling ved også, hvorledes udviklingsforløbet har været med lønglidningen gennem de sidste 3 år, for han har fået tal for det. Når man tager venstres almindelige mistillid til regeringen i betragtning, bør jeg måske sige, at disse tal er Dansk Arbejdsgiverforenings tal, og de viser, at der har været en stadig nedgang igennem de sidste 3 år. Hvis hr. Poul Hartling tager, hvad lønglidningen har været i sommerhalvåret 1973, 1974 og 1975, så var tallene 5,1 pct., 3,0 pct. og 1,7 pct. Hvis hr. Poul Hartling tager tallene for vinterhalv-

[Økonomiministeren.]

året 1973-74, 1974-75 og 1975-76, så var tallene 2,8 pct., 2,1 pct. og 1,5 pct. Jeg erken-der én ting, at for januar kvartal i år er det ikke det endelige tal, men det er skøn, som man på basis af de oplysninger, Dansk Arbejdsgiverforening har i sin lønstatistik, har kunnet meddele. Det vil sige, at inden for det sidste år, det sidste år, har der været ikke blot en nedadgående tendens, men en samlet lønglidning indeholdende disse andre bestanddele på 3,2 pct. Man kan sige, at det er for meget, og det er jeg enig i, men man skal ikke forelægge sådanne oplysninger for tinget, som vel for de 4,5 pct., når man tager et kalenderår, er korrekte, men som, når man tager udviklingsforløbet i betragtning, ikke giver noget korrekt billede.

Så vil jeg også gerne sige til hr. Poul Hartling, at når man skal vurdere, hvorledes udviklingsforløbet har været, er det ganske interessant at se på, hvad der er opnået med hensyn til prisudviklingen. Vi har i dag fået offentliggjort julipristallet, og julipristallet viser for anden måned i træk et fald. Jeg ved godt, det hænger sammen med, at der er sket et stærkt fald på visse varer, som der for 2 måneder siden skete en meget kraftig stigning på.

Men ser vi så på det sidste halve år, så viser tallene, at der for Danmarks vedkommende har været tale om i vort reguleringspristal en stigning på 2,7 pct. Hvis man projicerer det ud på hele året, så giver det en helårsprisstigning — det er altså det sidste halve års prisstigningstendens — på 5,5 pct. De tilsvarende tal er for Norge 9,7, for Sverige 7,2, for Belgien 5,6, for England 11,0, for Frankrig 7,2, for Holland 9,0, for Italien 19,4. Der er ét land, ét land, der har en lavere prisstigning, og det er Tyskland med 4,0. Det, vi har sagt, og det, der er målsætningen med den politik, der lægges frem, er, at denne udviklingslinje skal fortsættes. Jeg synes, at det trænger til at høre med til billedet.

Så ved jeg ikke, om jeg skal give en kommentar, men jeg føler i hvert fald trang til det på basis af en række års erfaringer i dette høje ting, til de betragtninger, hr. Poul Hartling anstillede over det sidste afsnit i aftalen mellem de 4 partier om samarbejdet om den økonomiske politik. Hr. Poul Hartling svingede sig op til at sige, at ven-

stre ikke ville lade sig binde, og at venstre ikke ville under den socialdemokratiske dominans, jeg husker ikke udtrykket nøjagtigt. Se, hvis 4 partier bliver enige om en økonomisk politik på en lang række områder, så er det ikke mere end rimeligt, at i den periode, som denne aftale gælder, kan intet af disse partier alene gå ind for en anden politik igennem afstemning eller tilsvarende i dette høje ting. Man har lov til at agitere for en anden politik, det er klart, vi opretholder alle sammen vores politiske synspunkter. Denne plan, som vi er blevet enige om, er ikke en socialdemokratisk plan, den er resultatet af et kompromis, og vi var såmænd letsindige nok til, inden vi sluttede kompromiset, endda at tage nogle af venstres synspunkter med ind, men det forlanger jeg ikke engang tak for. Det hører imidlertid med til ganske normal fremgangsmåde, at er man enig på et område, så ændrer man ikke dette område, medmindre man er enige om at ændre det. Når aftalen endvidere går ud på, at dette ikke bare gælder det, som partiet selv eller regeringen vil foreslå, men også gælder det, andre vil foreslå, og som kan være med til at forrykke indholdet i eller grundlaget for den aftale, der er truffet, så forstår jeg fuldt vel, at venstre kan være ærgerlig over, at et sådant fortroligt samarbejde kan etableres mellem de 4 partier, for jeg er godt klar over, at det berører venstre nogle manøvreringsmuligheder. Men det er nu ikke usædvanligt iblandt folk, som ønsker at stå sammen om en politik, og det kan være, at hvis venstre havde levet op til nøjagtig den samme indstilling under septemberforliget, havde det set lidt bedre ud i forholdet mellem partier herinde.

Så skal jeg endelig sige til sidst. Vi fik i 1963 en helhedsløsning, som gjaldt for en forholdsvis kort periode, men som var med til at give os et overskud på betalingsbalancens løbende poster. Vi forsøgte i 1967 med en politik, som havde en væsentlig bestanddel af indkomstpolitik. Den blev fældet. Den blev fældet af venstre, af de konservative, af de radikale, og så undså man sig ikke for at betjene sig af en lille udbrydergruppe fra SF for at få flertal til at vælte det. Jeg havde lejlighed til som ordfører for socialdemokratiet at sige: I ved ikke, hvad I gør. I forhindrer indkomstpolitik den næste halve snes år. Og det skete. Hvis man nu har

[Økonomiministeren.]

modet til at vælge det her af partitaktiske grunde, så forhindrer man, at der i den næste halve snes år kan føres indkomstpolitik i Danmark.

Statsministeren (*Anker Jørgensen*):

Jeg vil også gerne gøre et par bemærkninger til hr. Poul Hartling. Hr. Poul Hartling har her i dag og mange gange i de seneste dage sagt, at venstres plan og socialdemokratiets og regeringens plan trækker hver sin vej. Jeg vil på det bestemteste påstå og vil også kunne dokumentere, at det ikke er rigtigt. Venstres plan og regeringens plan til løsning af de økonomiske problemer trækker præcis samme vej. Det er spørgsmålet om betalingsbalancen og om at få gang i erhvervslivet og skaffe beskæftigelse. Og på en lang række områder — det må vi da erkende — er både venstre og socialdemokratiet realistisk indstillede partier. Der er nogle midler og metoder, der skal bringes i anvendelse, hvis man skal løse disse problemer, og så er der nogle metoder, der er fælles for venstre og socialdemokratiet.

Derfor må jeg sige, at vores planer trækker samme vej. Jeg tror nok, at regeringens plan når længere frem, og det har hr. Per Hækkerup været ganske meget inde på. Alligevel er der forskel på de to planer, og jeg vil tillade mig at sige, at forskellen er sådan set, hvem det er, der skal trække læsset, når der skal trækkes i den samme retning. Jeg mener, at socialdemokratiets plan, at den plan, som er et produkt af måneders forhandlinger, i høj grad sigter på det samme mål, men også tilrettelægger den økonomiske politik således, at det er alle, der skal være med til at trække læsset. Jeg har alt for stærkt et indtryk af, at det for venstre næsten primært er et spørgsmål om, at det er lønmodtagerne, der først og fremmest og næsten udelukkende skal trække læsset.

Jeg er nødt til at sige dette, for man kan jo bare se på venstres plan. Man kan dér se, hvor lidt hensyntagen der er til lønmodtagerne og deres faglige og økonomiske interesser, og det synes jeg at man skal notere sig som en forskel. Det er ikke sådan, at regeringen og socialdemokratiet og de 4 forligspartier siger, at lønmodtagerne ikke skal være med. Det skal de. Vi har også doku-

menteret, at vi tør sige, at sådan må det være.

Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger også til dette, om den 6 pct. ramme nu holder. Det vil være meget nemt at stille det spørgsmål nu og så måske på et senere tidspunkt påpege, at så holdt rammen måske ikke alligevel. Jeg tror, man blankt må erkende, at man kan have en målsætning og tilrettelægge en økonomisk politik efter den, og så håber man og regner med efter alle solemærker, at det vil gå klart i den retning og vil holde sig inden for de rammer, man lægger op til. Men det er jo urimeligt at forestille sig, at man sådan med en 100 pct. garanti og ud i brøker skulle kunne svare for, om den målsætning, som man lægger i august 1976, i enkeltheder og i rammen nøjagtig kan realiseres også i 1978, ja, op til 1. marts 1979. Dertil er den internationale konjunktur naturligvis for usikker. Men derfor skal man da ikke betvivle den ærlige vilje. Jeg tror også, at ganske nøgterne overvejelser og en gennemgang af vores plan vil vise, at den plan, som 4 partier nu er enedes om, er mere realistisk, meget mere realistisk, end den, venstre har opereret med. Jeg tror, man kan sige, at forskellen mellem de 4 partiers plan og den plan, som venstre har, ikke alene er dette med, hvem der skal trække læsset, det er også spørgsmålet om, hvad der er realistisk, og hvad der er skrivebordsteori. Jeg føler mig meget overbevist om, at på den ene side kan det være, at der kan skabes uro og utilfredshed på begge sider eller alle sider i erhvervslivet ved regeringens forslag. Det kan ske. Det afhænger faktisk af viljen til samarbejde i dette ting.

Men jeg er meget sikker på, at hvis det var venstres plan, der var blevet praktisk politik, eller skal vi nøjes med at sige var blevet politik nu, så ville vi have risikeret en eksplosiv udvikling ude omkring i erhvervslivet, og absolut ikke sagt i en positiv mening.

Regeringen og de tre andre partier ved siden af socialdemokratiet har forstået nødvendigheden af de ting, der skal til, og hvis jeg bare lige skal gøre en enkelt bemærkning eller nogle få bemærkninger om den ene ting, der hedder indgrebet i dyrtidsreguleringen, så er det vigtigt at notere sig, at der er tre ting, som har været forudsætningen

[Statsministeren.]

for den måde, man foretager dette indgreb på.

Den første er, at vi lægger meget stor vægt på det, som jo har været alle partiers ønske, nemlig at man ikke skulle lægge for mange omkostninger på erhvervslivet lønmæssigt set. Det var det ene.

Det andet var, at vi skulle passe på, at forbruget ikke, skal vi sige unødigt blev pumpet op.

Det tredje hensyn var hensynet til lønmodtagerne. Når man greb ind i deres retmæssige lønfremgang, som er grundfæstet i overenskomst efter overenskomst, skulle man lave disse indgreb på en sådan måde, at pengene virkelig var lønmodtagernes ejendom fortsat.

Det er ikke det, der ligger i venstres plan. Det er det, der ligger i regeringens og i forligspartiernes plan, at man ved at binde pengene ikke får nye omkostninger, ikke får forbrugsudvidelser i den anledning og altså også sikrer, at det, der nu ligesom fryses fast, fryses fast til lønmodtagernes fordel, selv om det ganske givet er rigtigt, at det bliver på et senere tidspunkt, at lønmodtageren får gavn af det. Men det er netop en af de ting, der er nødvendige i den aktuelle økonomiske situation. Med andre ord, et nødvendigt og et rimeligt socialt hensyn til de grupper, som man griber ind over for.

Der er en ting, der ikke har været nævnt i dag, så vidt jeg har forstået det, og det er dette, at Danmarks prisudvikling i det seneste års tid har været ganske beskeden. Det ligger sådan, at prisudviklingen sammenlignet med en lang række lande viser, at Danmark simpelt hen ligger i bunden. Også dette, at det sidste pristal viser et mindre tilbageslag, altså en nedgang i prisudviklingen, er et produkt af, at regeringen og et flertal i folketinget tidligere har kunnet enes om en politik, og hvis det skal lykkes at fastholde denne politik, drejer det sig om fortsat at skaffe et flertal.

Jeg kan heller ikke nære mig for nogle bemærkninger om dette, at hr. Poul Hartling og venstre siger, at regeringen tøver, at regeringen ikke har travlt, men at venstre sandelig har været tidlig på den med sin plan allerede i april. Ja men hvad er det for en opgave, vi står over for? Opgaven er sådan set på tre hovedområder at gøre en ind-

sats. Det første er skattelovgivningen fra januar 1977. Det har vi tidligere, end det strengt taget er nødvendigt, med vores forslag og vores forlig fået løst problemerne om.

Det andet er selve finansloven, som vi jo slet ikke behøver at gøre klar nu; den har vi i hvert fald i hovedsagen og på nogle væsentlige punkter gjort klar allerede nu.

Det tredje er indkomstudviklingen og herunder overenskomsternes fornyelse efter 1. marts næste år, som vi allerede vil have mulighed for som ramme i hvert fald at gøre klar nu i en folketingssamling i august måned. Det er meget tidligt, vi er på den, og det er vi bl. a., fordi vi energisk har samarbejdet med en række partier og tidligere, end det før har været muligt, har fundet løsninger på disse problemer. Det er derfor, hr. Poul Hartling, ganske urimeligt, og det må være fejlinformation til venstres folketingsgruppe, når man i en pressemeddelelse fra denne gruppe sagde fra det sidste gruppemøde, man havde, at regeringen slet ikke vil gøre noget ved den økonomiske politik nu, det er noget, der vil få virkning engang, jeg tror, der stod i september 1978.

Ja men det er jo ikke nogen rimelig måde at polemisere på og slet ikke i en pressemeddelelse, der optræder som en vedtagelse i venstres gruppe.

Sagen er jo, at regeringen i høj grad er opmærksom på, at skattelovgivningen, finansloven og overenskomsterne er noget, der skal gøres noget ved hurtigt; og hurtigere, end det strengt taget er nødvendigt, har vi gjort det, men derudover er det også vigtigt at sige, at de virkninger, der ligger i det vedtagne forlig, er jo ting, der træder i kraft umiddelbart efter 1. marts 1977, det er ting, der på skatteområdet træder i kraft i begyndelsen af 1977, og det er for afgifternes vedkommende i stort omfang noget, der træder i kraft lige så hurtigt, som dette folketing beslutter det.

Vi lader altså ikke valutasituationen udvikle sig, som den bedst kan. Både på lidt længere sigt og her og nu fremlægger vi forslag og forhandler os frem til enighed, således at vi kan få en løsning af de problemer, som vi står over for.

Hr. Poul Hartling sagde også, at regeringen jo har fået sin vilje over for forligspartierne. Det var i hvert fald den tone, der

[Statsministeren.]

gik igennem hr. Poul Hartlings indlæg. Jeg må sige, at regeringen har fået sin vilje med hensyn til, at der skal findes en løsning på disse problemer, og vi kan ikke blive ved med at udsætte det, heller ikke selv om venstre og hr. Poul Hartling vendte ryggen til denne politiske mulighed. Men det var en vilje, vi ikke stod ene om. Det var en vilje, der også var hos de radikale. Det var en vilje, der også var hos kristeligt folkeparti og hos centrum-demokraterne. Og derfor lykkedes det. Det lykkedes på samme måde, som det lykkedes for fem partier i september sidste år.

Og hvad er det så, de fire partier har lavet, og som nu møder så megen surhed, for det er jo det, vi møder? Hvad er det, de fire partier har lavet? Det er simpelt hen at arbejde videre på den målsætning, som septemberforliget gav os som fælles målsætning. Der er intet i det, vi har lavet, der ikke præcist sigter på at løse de problemer, som netop septemberforliget lagde for os at vi skulle løse.

Jeg mener ikke, det vil være rigtigt af os, rigtigt af de fire forligspartier, at trævle op over for folketinget, hvor man har fået sine særlige interesser igennem. Der er tale om et kompromis, akkurat som da de fem partier lavede deres eller vores kompromis. Da var der fem partier, der måtte bøje sig mod hinanden, og der kom et resultat ud af det. Og dengang stod vi jo heller ikke op og begyndte at stikke hinanden et eller andet i næsen med hensyn til, hvad man havde opnået. Det, det drejer sig om, er et kompromis, der naturligvis indebærer, at man har bøjet sig imod hinanden. Det er ikke en socialdemokratisk løsning, det er heller ikke en venstreløsning — og tak for det — men det er en løsning, som jeg tror er meget relevant i forhold til den økonomiske situation, og som bestemt også tager hensyn i det omfang, det er rigtigt at tage hensyn til grupper i befolkningen.

Jeg skal ikke gøre en særlig dyd af dette. Der er nogle, der er lidt bange for, at vi skal blive for rørstrømske. Hvis der er en dyd i det fra forligspartiernes side, så er det bare en erkendelse af, at dette folketing ikke kan fungere, hvis ikke vi virkelig bestræber os på at bøje os mod hinanden. Og det er det, der simpelt hen foreligger for os.

Hr. Poul Schlüter fra det konservative folkeparti stillede, hvad jeg vil kalde en række krav op her i dag. Jeg vil gerne sige, at det var et helt økonomisk-politisk oplæg med så mange krav, at hvis man skulle tage alle disse krav op til forhandlinger i den samling, vi har nu, ja, så ville det jo nok medføre, hr. Poul Schlüter, at vi skulle til at optrævle de månedlange forhandlinger igen, og det er nok ikke særlig hensigtsmæssigt. De ville skabe ny usikkerhed, det ville være dårligt for erhvervslivet, det ville være dårligt for arbejdsmarkedet, og det tror jeg ikke er hensigtsmæssigt.

Men hvis man kan finde frem til nogle relativt begrænsede forslag og tanker om, hvad man kunne supplere det bestående forlig med, hvis man også kunne koncentrere sig om nogle få punkter, som i sig selv var tilrettelagt sådan, at der var en politisk mulighed for, at de fire forligspartier også har chance for at acceptere det, ja, så lad os på det grundlag se på det. Så vil det være realistisk at skabe et flertal på denne måde. Men hvis man ikke kender begrænsningens kunst lige nu og her i dag og i morgen, ja, så må jeg sige, at så kommer det til at ligge lidt tungt, så vil det nok ikke være muligt at finde et flertal i tinget, og det vil være en alvorlig sag både for folketinget og for ganske mange partier og for regeringen.

Må jeg slutte med nogle betragtninger om de indlæg, der har været også af hr. Poul Hartling og hr. Glistrup. Jeg synes, det var en interessant oplevelse at høre hr. Poul Hartling og hr. Glistrup tale i umiddelbar fortsættelse af hinanden, interessant, men bestemt ikke særlig opløftende.

Det er ikke, fordi der var noget nyt i den tale, hr. Glistrup holdt. Det var en tale af den art, som hr. Glistrup plejer at holde, og som vi er blevet vant til, og som i hvert fald på mig virker som præcis og nøjagtig den samme grammofonplade, som ikke tager nogen notits af, hvad det er for sager, der er til behandling, og hvilke økonomiske eller andre problemer man står over for. Det var uden præg af ansvar. Det var uden smålig hensyntagen til den virkelighed, vi nu engang befinder os i. Men det, der var det interessante, men desværre interessant i negativ betydning, var en fornemmelse af, at hr. Poul Hartling og dermed venstre ligesom er ved at lade sig smitte af hr. Glistrup.

[Statsministeren.]

Det var efter min opfattelse et udslag af manglende realitetssans, når venstre i sidste uge nægtede at fortsætte forhandlingerne på samme grundlag, som de fire andre septemberforligspartier ville forhandle på. Venstre ville kun, og kun, gøre det på grundlag af sin egen plan.

Den samme holdning kom altså også til udtryk i hr. Poul Hartlings tale i aften. Der var stadig ikke nogen åbning. Det var næppe tilfældigt, at hr. Glistrup i sin tale på så mange punkter knyttede sig direkte til og gav tilslutning til hr. Poul Hartlings tale. Det leder efter min mening tanken hen på det, man kan vistnok sige skræmmebillede, som hr. Thorkil Kristensen tegnede i Politiken forleden dag, et billede af et venstre, der lader sig drive stadig længere over mod fremskridtspartiet.

Jeg synes, det vil være forstemmende, hvis smitten fra fremskridtspartiet eller, om man vil, frygten for fremskridtspartiet i disse timer skal være med til at berøve venstre den sans for politiske og økonomiske realiteter, som ellers har præget venstre tidligere. Anderledes kan jeg ikke opfatte det, hvis venstre er med til at hindre gennemførelsen af dette forlig.

Det ville være bedst, om venstre ville styrke forligets virkninger ved at gå positivt ind i samarbejdet, men det ville også være udtryk for en realistisk indstilling, hvis man sagde: vi finder ikke dette forlig vidtrækkende nok; derfor kan vi ikke tage et positivt medansvar. Det ville jeg for så vidt beklage, men det kunne måske forstås. Men jeg kan ikke se, at der er nogen rimelighed og realitet i at søge at hindre de 4 forligspartier i at gennemføre forliget.

Jeg opfordrer hr. Poul Hartling og venstre til at overveje denne problemstilling ganske alvorligt.

Kjeld Olesen (S):

Ja, det er sent, og jeg skal forsøge at fatte mig i korthed, men jeg har et par bemærkninger, jeg må af med.

Allerførst til hr. Gert Petersen, som havde meget travlt med at citere LOs formand her i aften, det er jo sådan lidt nyt egentlig fra SF's side. Jeg lagde mærke til, at hr. Gert Petersen bl. a. sagde, at det var en hævdevunden — var det ikke sådan, det lød? — SF-

politik ikke at gribe ind på arbejdsmarkedets områder. Nu er det ikke for at hovere, men for at bringe orden i den rent historiske fremstilling og udvikling her i folketinget, jeg må minde hr. Gert Petersen om, at der, som økonomiministeren var inde på det, bare fra en anden vinkel, skete noget i efteråret 1967, hvor, så vidt jeg erindrer, SF sammen med os andre, bortset fra visse udbrydere fra SF, stemte for indfrysning af en dyrtidsportion. Det skete midt i en overenskomstperiode. Det skal hr. Gert Petersen og SF ikke have utak for, for dengang stod vi i en yderst vanskelig økonomisk situation.

Det, jeg så bare vil føje til over for hr. Gert Petersen, er, at i dag står vi også over for en yderst vanskelig økonomisk situation. Det, vi lægger op til, er endda ikke det samme som dengang. Og så vil jeg spørge hr. Gert Petersen: hvad har man egentlig at foreslå som alternativ? Mig bekendt var det sådan, at SF, at DKP, at andre over for majestæten i sin tid anbefalede, at regeringschefen skulle hedde Anker Jørgensen, da den sidste regering blev dannet.

Er det et valg, hr. Gert Petersen ønsker? Når hr. Gert Petersen så flittigt har citeret Thomas Nielsen, så synes jeg, det skal med i vurderingen, at samme hr. Thomas Nielsen i hvert fald ikke ønsker noget valg.

Så er der stillet et dagsordensforslag af hr. Gert Petersen, som vi ikke kan gå med på, som vi må afvise. Jeg erindrer om, at i maj måned 1974 lagde LO op til en indkomstpolitisk løsning under ganske bestemte forudsætninger. Naturligvis. Hvis et dagsordensforslag af lignende art var blevet vedtaget dengang, ja, så ville det ikke have været muligt at gennemføre det, som altså blev gennemført i begyndelsen af 1975, og som dengang fik en meget bred accept.

Jeg har ikke med disse bemærkninger villet forudskikke noget som helst. Jeg finder bare ganske simpelt ikke, at tiden er inde til slige dagsordensforslag.

Og så til hr. Knud Jespersen. Nu har DKP jo uden afbrydelse været medlem af dette ting efterhånden i nogle år, og det er jo ikke første gang, vi diskuterer alvorlige politiske og økonomiske problemer, hvor det har været nødvendigt at gennemføre lovgivning, der, nu vel, ikke har været videre populær, som har givet hr. Knud Jespersen

[Kjeld Olesen]

og visse andre en mulighed for at boltre sig. Jeg har lagt mærke til, at hr. Knud Jespersen hver gang laver sine indlæg som en slags shownummer, der efter min mening ikke står i forhold til den alvor, situationen burde mane til.

Men altså, hvis man lagde sammen alle de gange, hr. Knud Jespersen har stået her og fortalt, at de indgreb og de forslag, vi skulle gennemføre, ville betyde tilbageslag og tilbageslag og tilbageslag for lønmodtagerne, hvis man lagde disse profetier sammen, så ville lønmodtagerne i dag være en forarmet klasse i dette samfund. Virkeligheden fortæller os, at denne higen omkring elendighedsteorien ikke holder stik med virkeligheden.

Man kan spørge, hvad det er for et samfundsforbillede, hr. Knud Jespersen ønsker politisk at bringe frem. Ja, jeg har forstået det sådan, at det er det, vi sådan ser i de socialistiske lande. Jeg lagde mærke til, at fru Hanne Reintoft talte om, at man målte friheden og velfærden på, hvordan man behandler de svage. Hr. Knud Jespersen brugte mange ord for at fortælle om de prisstigninger, der nu skal finde sted. I et af de lande, der er forbillede for hr. Knud Jespersen, har der for nylig været tale om prisstigninger, ikke prisstigninger på luksusvarer, men prisstigninger på daglige livsforbrødenheder, på fødevarer, på kød, prisstigninger af en sådan art, at arbejderne spontant reagerede og demonstrerede, og hvor vi bagefter kunne se, hvordan den ene og den anden og den tredje og den fjerde og den femte osv. fik fængselsstraffe, der lå mellem 4 og 10 år. Hr. Knud Jespersen har sin demokratiske ret til at sige det, han siger, men jeg synes mindre, han har moralsk ret til at tale, som han gør.

Og endelig et par bemærkninger til hr. Poul Hartling. Jeg har ikke mindre end to gange læst den tale, hr. Poul Hartling holdt, og det har været en yderst nedslående oplevelse.

Jeg ved ikke, om hr. Poul Hartling fornemmede det, men det var i hvert fald meningen med den måde, tingene blev lagt op på, at den tale, som jeg som socialdemokratisk ordfører kom med, var yderst tilbageholdende i forhold til polemik, i forhold til at køre tingene op i en konfrontation. Jeg

ønskede ikke at ødelægge nogen muligheder. Statsministeren havde tidligere på dagen en direkte appel, dele af venstrepressen har haft en direkte appel. Jeg har forstået i aften, at forhenværende venstrefinansminister Thorkil Kristensen i tv også har fremsat udtalelser, som bakker forliget op. Jo, vi hørte, at vi har krise, men det nedslående bestod simpelt hen i, at den forhenværende statsminister hvirvlede sig ind i, hvad jeg vil tillade mig at betegne som et illusionsnummer.

Jeg sparer megen tid ved at referere til, hvad økonomiministeren har sagt sagligt og stærkt om indholdet i det, venstre kalder for sin plan. Jeg vil selv føje til, at den efter min bedste overbevisning er fuldstændig ude af trit med virkeligheden, bl. a. på én bestemt måde, nemlig det, at den er og bliver en grov provokation, når den indeholder punktet om, at man vil gribe afgørende ind i en lovgivning, man selv har stemt for i dette folketing, der skal gælde for arbejdsmarkedets parter frem til marts 1977. Det ønsker man ændret. Og man ønsker ændret det, som i mange indlæg her har været noget afgørende, når vi snakker om forliget, nemlig den automatiske dyrtidsregulering.

Jeg kunne lide at føje til, at af én grund har det måske været meget godt med en sådan tale. Jeg har efterhånden forstået, at hr. Poul Hartling og venstre ønsker at fremstå som alternativet til den regering, vi har for øjeblikket, søger på mange måder og med mange midler at fremstå med en alternativ politik. Som hr. Gert Petersen udtrykte det, har befolkningen i aften gennem radio og tv fået syn for sagn, set, at det næststørste parti imod vores hensigt står isoleret. Partiet har isoleret sig selv. Jeg vil tillade mig at karakterisere hr. Poul Hartlings tale som værende for virkelighedsfjern, for udfordrende, for uansvarlig.

Poul Hartling (V):

Jeg har jo haft den oplevelse nu at være genstand for en hel række ministres venlige opmærksomhed og voldsomme angreb. Jeg takker, det er næsten alt for meget. Og nu er jeg så i den situation, at jeg har 10 minutter til at svare på en række indlæg, som hver for sig har varet meget længere tid. Det må derfor blive nogle få spredte bemærkninger, hvor jeg kan prøve på at

[Poul Hartling.]

tage nogle af de forkerte påstande ved vin-gebet, men jeg kan jo ikke gennemføre en virkelig argumentation på denne korte tid. Sådan er jo nu engang reglerne, ministrene har et stort fortrin i debatten, og jeg kan ikke beskyldte økonomiministeren for ikke at benytte sig af det.

Jeg synes, regeringen hellere skulle takke venstre, for hvis jeg har forstået hr. Poul Schlüter rigtigt, så har vi jo kastet de radikale og kristeligt folkeparti i armene på den, og det ender måske med, at vi også kaster de konservative i armene på den, og det må den da glæde sig over. Jeg ved nu ikke af, at vi sådan går og smider med partierne; jeg tror godt, de selv kan finde ud af, hvor de vil stå.

Men når vi så kommer til ministrenes store taler, som forhandlingsviljen og kærligheden jo lyste ud af, vil jeg gerne gøre nogle få bemærkninger om det.

Den første var finansministeren, som endte en noget kunstiglogisk konstruktion med at sige, at resultatet er altså, at venstre ingen finanspolitik har, og derfor unddrager venstres plan sig enhver bedømmelse med hensyn til virkningen på betalingsbalancen. Så kom økonomiministeren og sagde: vi har foretaget en vurdering af venstres plan med hensyn til betalingsbalancen og er kommet til følgende resultat. Det er måske praktisk, hvis man ikke opererer på mere end én front ad gangen, selv om man er to forskellige ministre.

Den vurdering af venstreplanen har man så gjort uden at indregne de besparelser, som vi regner med, og uden at tage hensyn til, at da vi fremlagde vores plan i april, havde vi ikke taget en finanspolitisk stramning ind, men vi har udtrykkelig sagt, at det var vi parate til. Når man prøver at sammenligne de to ting, så regner man 5 milliarder kroners afgifter ind i regeringens plan, men ingenting i venstres plan og ingen besparelser i venstres plan, med den begrundelse, at man jo ikke rigtig ved, hvad det var. Men ministrene ved jo meget vel, at vi i spareudvalget har gjort rede for de besparelser, som vi vil lægge frem.

Økonomiministeren sagde, at med hensyn til regeringens plan er det sandsynligt, at betalingsbalanceunderskuddet efter den vil falde i 1977 til 6,5 mia kr., i 1978 til 5 mia

kr. Jeg takker, for det bekræfter altså, hvad jeg har sagt, at efter regeringens plan kan vi ikke regne med at komme ud af betalingsbalanceunderskuddet før i 1980 eller 1981, hvad også svarer til, hvad økonomiministeren før har oplyst. Først da begynder man altså at gå den anden vej, hvor man ikke forøger gælden. Og når man kommer til det årstal, så har man forøget gælden i udenlandske penge til det dobbelte af, hvad den er nu, med runde tal. Jeg mener, at det er, hvad vi har fået oplyst eller tidligere har fået oplyst af økonomiministeren.

Så er der lønglidningstallene. Jeg skal ikke sige meget om det. Det var en lang udredning, og det lykkedes økonomiministeren at manipulere, for hvis man ikke tager kalenderår, men tager halvår og så sammenligner sommerhalvår og vinterhalvår indbyrdes, så kan man vise, at der er sket en nedgang. Det står fast, det, jeg sagde, nemlig at i de sidste 10 år har man ikke haft noget opgjort kalenderår, hvor lønglidningen har været under 4,5 pct., det var den i kalenderåret 1974. I kalenderåret 1975 var den 4,8 pct., og i 1976 har man ingen opgørelse ud over et skøn over januar kvartal.

Men, siger økonomiministeren, hvis man nu tager det på en anden måde og sammenligner sommer med sommer og vinter med vinter og går ned gennem årene, så er der en tydelig nedgang, og så kommer man inden for det sidste år ned på 3,2 pct. Lad os så holde os til tallet 3,2 pct. Lad os sige 3 pct. med et rundt tal. Så er det stadig væk sådan, at inden for de 6 pct. lønramme, som man nu siger skal være begrænsningen, skal der være 2 dyrtidsportioner og 2 pct. lønforhandling. Så er vi oppe på 5,7 pct., og så er der 0,3 pct. til de 3,2 pct., som ministeren regner med.

Nu er det jo svært på få minutter at stå her og gengive talbevægelser, men alligevel må man sige, at jeg altså igen har fået en bekræftelse på, at vi har ret, når vi siger, at de 6 pct. holder ikke. Jeg har ikke sagt noget om, hvordan det ene eller det andet holder på arbejdsmarkedet, eller det, som hr. Per Hækkerup prøver på at lægge ind i det. Jeg har simpelt hen sagt, at de 6 pct. er et papirtal og ikke et virkelighedstal, og alle de oplysninger, vi får, bekræfter det.

Der var meget andet i økonomiministrens tale, det skal jeg ikke tage op; der var jo

[Poul Hartling.]

alle de gamle tricks med, at når ikke man er enig med økonomiministeren, så er det af partitaktiske grunde osv., men det synes jeg ikke vi skal bruge tiden på.

Så siger statsministeren endelig — og det er de to ting, jeg gerne vil sige til statsministeren — for det første, at vi må have misforstået noget og have oplyst noget forkert i venstres gruppe, for i den pressemeddelelse, vi udsendte i lørdags, som statsministeren hentydede til, står der jo, at der sker slet ikke noget som helst på det økonomiske område før langt hen i 1977.

Nu er det altså sådan, at vi skrev ned, hvad vi sagde, og udsendte en pressemeddelelse. Denne pressemeddelelse blev, før pressen fik den, overrakt til statsministeren, og bagefter var der repræsentanter, 3 fra venstres gruppe, som havde en samtale med statsministeren. Så er det egentlig utroligt, at man stadig kan sige noget, der er forkert, om, hvad der står skrevet i pressemeddelelsen. Jeg må jo tro, at statsministeren ikke læser de papirer, han får. Der står i det afsnit, der er tale om: venstre er fortsat rede. Det var resultatet af det lørdagsmøde, og det førte altså til, at statsministeren ikke syntes, han ville indbyde os mere. Venstre er fortsat rede til at forhandle om en løsning, der fører til en stabilisering af omkostningerne med virkning senest fra begyndelsen af 1977. Vi sagde, at denne omkostningsbremse må være så stram, at eksportens konkurrenceevne forøges hurtigt, mærkbart og varigt. I forhold til dette mål er regeringens forslag om lønrammen og om at finde en måde, hvorpå man i 1978 kan afbøde omkostningsvirkningen af en dyrtidsportion, ganske utilstrækkelige.

Det, vi havde fået til grundlag for vores gruppemøde af statsministeren selv, det var, om vi ville forhandle på det grundlag, der hedder en ramme på 2 dyrtidsportioner og 2 pct., og så, hvis der udløstes en tredje dyrtidsportion, kunne man forhandle om denne tredje dyrtidsportions omkostningsneutralisering. Nu kan enhver forstå, at når det begynder i september 1977, så skulle der et fantastisk uheld til, at Danmark skulle få 3 dyrtidsportioner i september 1977. Så dårligt tror vi alligevel heller ikke om økonomiministerens politik, at det skulle gå så langt, og derfor var denne tredje dyrtidsportion,

der var tale om, noget, der ville forekomme tidligst, eller måske sandsynligt, det ved jeg ikke, i marts 1978. Det var grundlaget, og det var det, vi sagde var for længe at vente.

Det andet, jeg vil sige til statsministeren, er, at han bliver ved med at sige, at det ikke er rigtigt, at vi trækker hver sin vej, for det er akkurat det samme, vi taler om. Så kan jeg ikke helt forstå, hvorfor vi skal have så mange bebrejdelser af økonomiministeren, hvis vi virkelig står sådan på samme linje.

Med hensyn til problemstillingen tror jeg ikke nogen af os er uenige. Vi har alvorlige problemer, som vi skal løse, og vi ved, hvad det er for problemer. Dem er vi enige om. Vi er også enige om, at vi skal nå det mål at komme til fuld beskæftigelse og komme å jour med vores betalingsbalance. Men når vi taler om midlerne, så er der alligevel en klar og tydelig forskel, og det kan ikke fragås, at regeringens plan fører til større statsudgifter. Det er klart, for det er en del af planen, at man skal pumpe penge ud. Den fører også til større skattetryk, for det er en del af planen, at man skal rette finanspolitikken op, om ikke først og fremmest så i høj grad ved hjælp af afgifter, og de er opgjort til 5 mia kr. Det fører altså, mener vi, til et højere omkostningsniveau i samfundet, og det, vi sigtede på med vores plan, og som vi gerne ville forhandle om, og som vi stadig har villet forhandle om, var lavere omkostninger, lavere statsudgifter, lavere skattetryk.

Man kan da ikke sige, at de to ting bare er to sider af samme sag eller noget af samme slags, for det er jo to forskellige ting.

Og så bare den sidste bemærkning, at man hele tiden siger, at lønmodtagerne lider så hårdt under det, vi har foreslået, man siger: fordi vi jo vil fjerne dyrtidsportionerne, og det manglede bare, og lønmodtagerne har krav på osv. osv. Jeg gør opmærksom på, at vi ikke har talt om at indfri dyrtidsportioner og udbetale dem om 50 år eller et andet åremål. Det, vi har talt om, er, at lønmodtagerne skulle have nøjagtig, hvad de ellers ville få i en dyrtidsportion, men have det gennem en skattelettelse, og jeg er overbevist om, at mange lønmodtagere vil forstå, at det er bedre at få det som en skattelettelse end som en dyrtidsportion, der medfører øgede skatter og øgede priser. Derfor er det altså ikke rigtigt at sige, at dette er vendt mod løn-

[Poul Hartling.]

modtagerne. Nej, det er et forsøg på at holde omkostningsvirkningerne og omkostningsudviklingen i ro.

Det er de bemærkninger, som tidsrammen giver mig mulighed for at gøre på dette tidspunkt.

Glistrup (FP):

Hvis den igangværende ordstrøm på et eller andet tidspunkt skulle holde op, så skal vi jo stemme om det fremsatte dagsordensforslag om, at folketinget allerede nu vedtager, at vi ikke fra folketingets side vil gøre indgreb i parternes, Arbejdsgiverforeningens og LOs, adgang til at slutte overenskomster. Det forslag er udtryk for en sund og rigtig tanke, som passer i et sundt samfund med en sund samfundsøkonomi. Men det, der jo desværre er det beklagelige udgangspunkt for de drøftelser, vi har her i dag, er, at det er lykkedes de styrende her i dette land igennem de sidste 10, 15, 16 år at få samfundsøkonomien gjort alt andet end sund, og det middel, der er det rigtige for raske mennesker, behøver ikke at være det rigtige for syge. Der må i det foreliggende tilfælde være den mulighed at ordinere det sengeleje, at man holder overenskomsterne i snor. Derfor kan vi ikke fra fremskridtspartiets side i den foreliggende situation stemme for forslaget, uanset dets normale rigtighed.

Det er jo således, at den måde, vi kan løse overenskomstproblemet på i øjeblikket, når der skal øves ret og rimelighed til begge sider og navnlig skabes en mulighed for, at vor valutagæld ophører og vi kommer frem til, at arbejdsløsheden bliver afskaffet, er, at de lønforbedringer, der skal iværksættes, skal iværksættes i form af skattelettelser. Og når det er forholdet, så er folketinget inde i overenskomstsituationen, og derfor er dagsordensforslaget ikke gennemførligt i den foreliggende situation.

Men denne plan med at klare reallønsfremgangen i form af skattelettelser, som jo er kardinalpunktet i fremskridtplanen til at løse de problemer, der er opstået, synes økonomiministeren ikke særlig godt om, og det kritikpunkt, som han fremdrog i sin behandling af forslaget fra fremskridtspartiets side, var: det er vel nok fantasiløst. Her til-

lader fremskridtspartiet sig at trætte regeringen med at sige nøjagtig det samme i dag, som fremskridtspartiet sagde for et halvt år siden og for et år siden. Kan fremskridtspartiet da ikke forstå, at situationen ændrer sig? Så man må da virkelig mene noget andet.

Ja, det er jo da selvfølgelig rigtigt, at sådan har økonomiministeren forholdt sig. Det, økonomiministeren mener i dag med, at vi skal forhøje afgifterne med 5 mia kr., det er jo noget andet end det, han mente for et år siden, hvor han mente, vi skulle nedsætte afgifterne med 3 3/4 mia kr., Men vi behøver jo ikke alle sammen at være skabt i økonomiministerens billede. Der er dog trods alt nogle af os, der allerede for et år siden eller endnu tidligere havde fundet frem til, hvad det danske samfunds grundlæggende økonomiske sygdom bestod i, havde fundet det rigtige, det realistiske, det rimelige middel til at løse det, nemlig en nedtrapning af det skattetryk, der er blevet alt for højt. Og når man nu engang har fundet den rigtige løsning på problemerne, så må man holde fast ved den. Hvis det engang skulle lykkes for økonomiministeren at komme frem til det samme, så vil han nok også holde fast ved løsningen. Man kan da altid have håbet om, at han kan finde de vises sten.

Mens økonomiministerens kritikpunkt mod den fremskridtsplan, der ene af alle de planer, der er fremlagt her for folketinget, vil kunne redde os ud af hele vor misere i økonomien, var, at det var noget, man havde hørt så mange gange før, og derfor var fantasiløst, så kredsede statsministerens uvenlige bemærkninger om den samme plan om, at han hele tiden brugte ordene: ja men det er jo helt urealistisk, det, som fremskridtspartiet her arbejder med.

Ja, hvis man lever i en verden som statsministerens, hvor det realistiske er, at man hele tiden skal øge summen af de penge, der skal passere over de offentlige kasser ved at lave stadig større skatter, denne gang en forhøjelse af skattetrykket, der ligger på 4 pct., uanset hvad finansministeren så ellers med nogle regnestykker med ikke-sammenlignelige tal kommer frem til, der ligger på, at vi skal have de 5 mia kr. mere i skattetryk, end vi har i øjeblikket,

[Slistrup.]

hvis man mener, at det er det eneste realistiske, så er det selvfølgelig urealistisk at komme og sige, at nu skal vi lette skatterne. Men det er jo i grunden det, vi står her og strides i dette folketing om. Det er for at finde ud af, hvad der skal være realistisk, hvad der skal føres ind i verden som de ting, der skal styre land og rige. Vi har hørt i fremskridtsbevægelsen, lige fra vi begyndte på den linje for 5 1/2 år siden, at det var frygtelig urealistisk, det, vi sagde, men jeg tror nok, man tør sige, at vore tanker led for led vinder frem, således at det nok er noget mere realistisk, hvad vi siger efter 5 1/2 år, end det, socialdemokratiet sagde i det samfund, det befandt sig i, dengang det var 5 1/2 år gammelt.

Dér kan vi bare ganske roligt sige, at de gamle metoder, som ministeren nu vil bringe i anvendelse igen, har det vist sig gang efter gang i hvert fald ikke kan bruges, de fører til ulykkelige og dårlige resultater. Derfor kan man ganske roligt i stedet for at bruge udtrykket „urealistisk“ om fremskridtspartiets oplæg bruge udtrykket „giv dog fremskridtsplanen en chance“. For værre bliver det da under ingen omstændigheder end det kvaksalveri, som har fundet udtryk i den måde, hvorpå man med buketløsninger og momsløsning og tretrinsraketter, og hvad man ellers har brugt fra socialdemokratiets side ned igennem de sidste 10-15 år, har fået gjort landets økonomi dårligere og dårligere for hver gang, man har foretaget indgreb, og hvor jo enhver kan sige sig selv, at den plan, der nu er lagt på folketingets bord, igen vil gøre tingene dårligere.

Hr. Poul Schlüter inddrog i forhandlingerne, at vi her og nu skulle se at komme frem til en løsning, som gik ud på, at vedrørende 16. almindelige vurdering, den ejendomsvurdering, der er planlagt til den 1. april næste år, skulle dens skattemæssige virkninger falde væk. Det er jo en formulering, der er så at sige identisk med, hvad vi har læst i venstres helsidesannoncer. Det kan da selvfølgelig være rigtigt, at det vil være særdeles uheldigt for landet, hvis vi får det oven i de skatteforhøjelser, som man nu forsøger at opvarte med fra regeringens side, men forhåbentlig står så isoleret med, at man ikke får noget flertal for det, for det

er i grunden kriteriet for, om man er isoleret eller ej, og ikke, om man efter regeringens mening står ene, men hvad afstemningen vil vise flertal for. Ja, det var da rart, om vi også kunne blive fri for de andre skattestigninger, hr. Poul Schlüter dér var inde på.

Men hvorfor i alverden skal man da så overhovedet indlade sig på denne 16. alm. vurdering, hvis man er enige om, at den ikke skal have nogen konsekvenser? Var det da så ikke mere logisk med det kraftfelt, som har tegnet sig tydeligere og tydeligere under debatten i dag, og med de kurve, som hr. Poul Schlüter har hentet sig fra de 4, han gik på frierfodder til tidligere på aftenen, var det så ikke mere realistisk, at man med udspring i det kraftfelt, som dog trods alt repræsenterer 74 mandater, altså 20 mandater mere, end regeringen repræsenterer, forsøgte, om man dog ikke kunne nå frem til helt at undlade at iværksætte 16. alm. vurdering? Vurderingen kræver et vældigt administrationsapparat sat i gang. Den vil indebære, at man når frem til nogle papirtal, nogle papirformuer, der i sig selv vil være inflationsfremmende. Det flertal, som denne debat så klart har afspejlet, må derfor som en af sine første gerninger efter min opfattelse gå nogle skridt videre end det, hr. Poul Schlüter var inde på, idet han bare vil neutralisere de skattemæssige virkninger, gå så langt, at vi helt aflyser den vurdering, der her er tale om.

Men om flertallet kan få kortere eller længere tid til at manifestere sig, ja, det vil tiden nu vise, ligesom den vil vise, om statsministeren lader sig drive af lysten til, efter at have indhentet kritik fra folketingets flertal, som han vitterlig har i dag, simpelt hen at styrte spillet over ende, eller om vi kan få lov til nu omsider at komme frem til at gennemføre lovforslag, hvor Danmarks økonomi i hvert fald får lov til at bevæge sig i den rigtige retning, bevares, ikke med så store skridt, som vi gerne så i fremskridtspartiet, det har vi ikke flertal til, men i hvert fald, at vi holder op med at blive ved og blive ved med at rejse i den forkerte retning, sådan som det har været socialdemokratiets politik igennem de mange år, hvor man har pantsat sig selv til cand. polit.-ernes formskærerlav. Det er til syven-

[Glistrup.]

de og sidst det, der er baggrunden for det befolkningsplageriske oplæg, de 4 partier nåede frem til. Det er ikke noget, der har forbindelse til realiteternes Danmark, det har forbindelse til akademikernes Danmark.

Gert Petersen (SF):

Jeg skal på det her tidspunkt kun gøre nogle få bemærkninger til det, der er blevet sagt.

Hr. Kjeld Olesen spurgte, hvad der var SFs alternativ til den lovgivning, som foreslås her. Jeg er meget ked af det, jeg anser egentlig hr. Kjeld Olesen for at være begavet og hurtigt opfattende.

Vi har helt tilbage i 1975, da septemberforliget blev indgået, fremlagt de tanker og forslag, som kunne gennemføres og burde være gennemført. Dette forlig er en følge af septemberforliget, er en følge af de fejltagelser, man begik, især en følge af de undladelsessynder, man begik, hvor man undlod at gribe ind over for inflationens virkelige kilder, hvor man undlod at gribe ind over for de arbejdsfrie indtægter, men tværtimod fredede dem. Det gjorde man, fordi man skulle i forlig med venstre dengang. Derved fik forliget et hovedpræg, og det er ført videre nu, også selv om venstre ikke er med.

Jeg synes nok, det er noget ved siden af at komme og anmode om et alternativ, når den politik, som der her er tale om, skyldes de fejl og forsyndelser, som selv har begået, som socialdemokratiet selv begik for et år og for to år siden.

Vores alternativ er det samme, som det var dengang, og jeg kan love for, at resultaterne af dette forlig, hvis det bliver gennemført, bliver lige så ringe som resultaterne af det forrige forlig. Det forrige forlig gav visse fordele af kortsigtet karakter, og det kan da også være, der kan komme visse fordele af kortsigtet karakter ud af dette, det tror jeg dog i øvrigt ikke. Men de egentlige resultater bliver af samme karakter. Der vil ikke ske nogen ændring, der vil ikke komme nogen løsning af de økonomiske problemer, som Danmark står over for. Det tror jeg egentlig også den socialdemokratiske ordfører vil give mig ret i, så meget kendskab har kan dog til, hvordan et privat-kapitalistisk samfund fungerer.

Det rejser så spørgsmålet, hvad alternativet er. Jeg ved da godt, der er et borgerligt flertal i denne sal, men jeg husker som sagt, jeg skal ikke tænke længere tilbage end forsommeren, da man fra socialdemokratisk side rejste landet rundt og højste små røde vimpler om, at nu skulle der gribes ind, til efteråret ville man komme med indgreb mod grundspekulation, mod arbejdsfrie indkomster osv., og hvad er der så kommet ud af det? Ingenting.

Man sagde også dengang, at hvis de andre ikke ville være med, nå ja, så måtte man appellere til befolkningen. Det synes jeg man burde have gjort. Men det er da klart, man kan ikke appellere til befolkningen, man kan ikke appellere til lønmodtagerne med sådan noget som det her. Det er muligt, man bliver tvunget til det, det er en anden sag, men det er ikke et oplæg, som kunne samle arbejdere og lønmodtagere og funktionærer og teknikere landet over og hidføre en virkelig vending i dansk politik. Det er et oplæg, som blev spillet ud til de borgerlige partier i skyggen af det septemberforlig, som har præget dansk politik igennem hele det sidste år.

Så var hr. Kjeld Olesen inde på SFs holdning i 1967, da det drejede sig om 1-årig indefrysning af en dyrtidsportion. Der er tre ting at sige hertil.

For det første at situationen på to helt afgørende punkter adskilte sig fra det, der er tale om her. LOs repræsentantskab havde godkendt det forlig, der blev indgået mellem socialdemokratiet og SF. Det er ikke mit indtryk, at LO har godkendt det forlig, som er indgået mellem socialdemokratiet og de andre partier i dette tilfælde.

For det andet var forliget af en sådan karakter, at der virkelig var tale om social balance. De eneste skatter eller skatteforhøjelser, der var tale om i den forbindelse, det var skatter, som skulle lægges på de erhvervsdrivende som en modvægt mod det, der blev lagt på lønmodtagerne. Der var ikke tale om den ubalance, som findes i dette forlig.

For det tredje — og det er i og for sig det mest afgørende og principielle — gik socialistisk folkeparti dengang med meget mod sin vilje, idet vi fastholdt, at vi principielt og kategorisk var imod indgreb i den

[Hert Petersen.]

frie forhandlingsret. Vi gik med, fordi vi ønskede at bevare et arbejderflertal, som måske kunne have ført Danmark meget længere frem, end tilfældet er i dag. Derfor gik vi med. Nok så meget af den grund som af hensyn til den økonomiske situation. Det er muligt, det kan jeg da ikke udelukke, at vi måske har været for optimistiske i vor vurdering af socialdemokratiets muligheder for at udvikle sig i en venstreorienteret retning, en retning, hvor man virkelig ville prøve på at søge socialistiske løsninger, om ikke i 1967, så på et senere tidspunkt, 1968 eller 1969, for jeg vil da nok sige, at når vi så går videre frem og ser, hvad der er sket her i de sidste par år, så kan man jo godt få sine tvivl om, hvorvidt det offer — og det var et offer — som vi bragte i 1967, politisk var rigtigt. For nu oplever jeg jo et samarbejde mellem socialdemokratiet og de borgerlige partier, et samarbejde, som man egentlig kunne sige står i hr. Erhard Jakobsens tegn. Han er på en måde sejrherre. Hr. Erhard Jakobsen, som i efteråret 1973 væltede det daværende genetablerede samarbejde mellem socialdemokratiet og socialistisk folkeparti, det er denne hr. Erhard Jakobsen, som i dag står som en af de centrale skikkelser på grund af den politik, socialdemokratiet siden er slået ind på.

Jeg bemærkede, at økonomiminister Per Hækkerup sagde, at det forlig, der er tale om her, det binder, som forlig må gøre, over en årrække. Der står også udtrykkelig i forliget, at ændringer vedrørende forligets emner kan kun gennemføres i fællesskab. Det vil altså sige, at når det drejer sig om meget store dele af arbejdsmarkedspolitikken, når det drejer sig om boligpolitik, når det drejer sig om beskatning af kapitalgevinster, så har socialdemokratiet pantsat sine handlingsmuligheder hos hr. Erhard Jakobsen og hos 2-3, hvor mange der nu kan være, medlemmer af centrum-demokraterne i det nærmeste par år. Det er i og for sig for mig at se et nok så farligt aspekt ved dette forlig, som hermed er afdækket.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg skal helt imod min natur prøve at beherske mig og svare overordentlig kort af hensyn til forligspartierne, som sikkert har brug for natten til at se, om man kan ud-

bygge til den nye halvfemte allierede. Nu skal man ikke sige, jeg ikke har gjort noget i denne forbindelse.

Men der er nogle ting, som alligevel må frem. Først finansministerens svar — fornuftige svar — på et relativt fornuftigt spørgsmål. Jeg er indstillet på senere i PØ-udvalget at prøve at efterregne — det kan finansministeriets folk jo gøre — hvor meget det bliver. Jeg er ikke i tvivl om, at mine 9 mia kr. var for meget. Men det bliver mere end de 5,4 mia kr., hvis man tager det over de 3 år. Men det er en detalje, som vi kan tage fat på. Jeg var ikke indstillet på, at man skulle gøre tallet højere, det vil jeg gerne understrege, men mit spørgsmål gik reelt på, hvorfor man kørte i 1975-kroner, altså i priser for 1975. Det står helt klart i forliget, at det var en forudsætning. Men derfor kan det alligevel være interessant at se, hvad det vil være i 1977-78 osv. Men det kan man jo vende tilbage til, det skal man ikke gøre nu.

Jeg er noget forbavset, for i forbindelse med økonomiministerens polemiske svar til hr. Poul Hartling synes jeg — det kan vi nu se af det foreløbige referat — at økonomiministeren påstod, at de nuværende forligspartier var gået betydelig længere, end hr. Poul Hartling og venstre ønskede. Så kommer man jo til ufrivilligt at give mig en slags indrømmelse på min påstand om, at der var mange væsentlige ting, hvor man var trådt tilbage. Jeg gav denne gang kristeligt folkeparti skylden, men det kan være, at det var den femte forventede part, som indtil for nogle timer siden var venstre, men måske om nogle timer er det konservative folkeparti.

Jeg synes også, det er interessant i dette ting, hvor man diskuterer lønninger og lønglidning, at man med arbejdsgivernes tal dokumenterer, at vi er nede på en overordentlig lav lønglidningsgrad — måske den laveste, vi har været på i lange tider. Hvis jeg ikke hørte forkert, så regnede økonomiministeren sig frem til ved hjælp af Arbejdsgiverforeningen — den kan altså bruges til noget — at man var steget 3,2 pct. Men økonomiministeren var enig med hr. Poul Hartling i, at det var for meget. Det er en sag, vi kommer til at diskutere senere, for det modsvarer aldeles ikke produktivitetsstigningen og er i virkeligheden udtryk for

[Klaud Jespersen.]

— hvis statistikken ellers er rigtig — at reallønsniveauet er faldende.

Jeg må nok sige, at når statsministeren siger, at både venstres og socialdemokratiets planer trækker præcis samme vej, så falder vistnok noget af hr. Kjeld Olesens forargelse over, at vi ikke kunne tage dette spændingsmoment som noget overordentlig alvorligt. Man vil nemlig på begge måder, via begge planer, begrænse lønmodtagernes købekraft, og det er vi absolut imod. Man kan ikke forlange, selv i en sen time — uanset at jeg anerkender Alvoren i situationen — at vi skal tage alvorligt på vendingen fra statsministerens side: „vi ødelægger ikke de automatiske dyrtidstillæg, vi ødelægger ikke pristalsreguleringen, men vi anser det for nødvendigt med indgreb mod dyrtidsordningen med henblik på, at beløbene kommer til senere udbetaling“. Ja, det tør nok antydes. De 40 øre, jeg talte om, kommer til udbetaling for en arbejder på 18½ år, hvis ikke der sker forandringer — det gør der — i år 2025. Så kan man selvfølgelig godt forklare, at det ikke er noget, vi skal tage alvorligt, det er bare et midlertidigt, forbigående fænomen, som kommer til at berøre hele dyrtidsreguleringen og den enkelte arbejders situation.

Jeg synes, det er en tragedie, at hr. Kjeld Olesen og socialdemokratiet gang på gang vender tilbage til de samme ting og søger at dramatisere, hvad det er, de gør, og forklare, at nu redder de igen landet. Jeg dokumenterer, at det var aldeles ikke tilfældet, og så forstår jeg da godt, at man i sin fattigdom eller for at slippe uden om at besvare spørgsmålet om, med hvilken ret man tilsidesætter demokratiet i fagbevægelsen, hvorfor man ikke tager de spørgsmål op, og hvad årsagen er til, at man laver voldtægt imod den frie forhandlingsret, må helt til Polen for at søge at finde et angrebspunkt på kommunisterne og på mig.

Først hvad angår Polen. I 10 år havde de prisstop, og priserne steg ikke. Det kan man vist ikke ligefrem beskyldte Danmark for. Så slap man en prisstigningsbølge løs, som vi var ubetinget modstander af. Disse prisstigninger er ikke gennemført, fordi folk protesterede. Det vil sige, regeringen bøjede sig og trak kravene om prisforhøjelserne tilbage, for det var forkerte krav. Endelig er

hverken Polen eller noget andet socialistisk land et skabelonland for de danske kommunister. Vi accepterer ingen model, vi er os selv, men vi ønsker at have et godt forhold til alle progressive, hvad enten det er italienske eller andre kommunister over hele verden. Man kan godt spare sig de små julelege, selv om det er sent på sæsonen. Altså ingen skabeloner for vores vedkommende og ingen svar på de direkte spørgsmål for hr. Kjeld Olesens vedkommende.

Jeg synes faktisk, det er en tragedie, og det var årsagen til, at jeg kort nævnte, at vi har peget på helt andre muligheder og sagt: I burde tage det forlig af bordet. Jeg skal prøve at sammenfatte det overordentlig kort.

Vi peger på indgreb over for værdistigningerne på jord og fast ejendom — jeg dokumenterede, hvor meget det var. Vi er også indstillet på — og det kommer i morgen i vores forslag til folketingsbeslutning — at man ikke alene må annullere indkøbet af de kampfly, der er indkøbt under falske forudsætninger, fordi man regnede med, at det ville betyde mere arbejde, men man bør også interessere sig for, når landet mangler penge, om ikke vi har brug for en millionærskat, der rammer formuer og rammer indtægter over 500.000 kr. Endvidere har vi også i forslaget til folketingsbeslutning trukket linjer op for, hvordan man via en sænkning i bankernes andel af marginalrenten kunne opnå 33 pct. mere. Alt dette ligger fra vores side som konkrete alternativer, samtidig med at vi foreslår en række institutioner sat i gang, som vi har brug for, omfattende arbejder m.v. Men tilsyneladende har både regeringen og socialdemokratiet kun interesseret sig for udgiftssiden.

Vi er nok nødsaget til at tage lidt historie her til allersidst. Socialdemokratiets ordfører har ved hver eneste lejlighed, og det vil stort set sige hver anden måned siden begyndelsen af 1974, erklæret, at det antagelig nok ville hjælpe, om man var realist. Det ville hjælpe, dengang man opkrævede tvangsopsparingen, sagde man i sin argumentation. Senere sagde man, det ville hjælpe, når man udbetalte tvangsopsparingen. Det ville hjælpe, da man forhøjede priserne. Senere sagde man, det ville hjælpe, når man sænkede dem. Det ville hjælpe, når man forhøjede momsen eller afgifterne. Senere sagde man, det ville

[Knud Jespersen.]

hjælpe, når man sænkede dem. Nu er man igen vendt tilbage til det første standpunkt. Det betyder da i høj grad, at man simpelt hen må prøve at forstå i socialdemokratiet, at man kan måske markedsføre økonomien, men at markedsføre politikken i et folketing, der har et massivt borgerligt flertal, det er livsfarligt både for den socialdemokratiske regering og for en eventuel socialdemokratisk politik, hvis den findes endnu i nettet af forlig. Det er i alt fald en katastrofe af en sådan art, at man har oplevet forberedelser til ganske omfattende reaktioner.

Jeg ved godt, at det måske er helt nyttest, men jeg vil alligevel endnu en gang rette en henstilling til socialdemokratiet. Når man i sin ivren efter at få det forlig til højre tager nogle flere nattetimer, skulle man så ikke overveje, om ikke det var klogere, som man tidligere har gjort på opfordring af venstre, at vaske tavlen helt ren, begynde på nye forhandlinger og sikre, at det ikke blev forhandlinger, hvis resultat var vendt mod lønmodtagerne, men reelle forhandlinger, der garanterer fremgang for beskæftigelsen, for forbruget og sikrer virkelig effektive indgreb over for arbejdsløsheden.

Hvis man ville noget sådant, så kan man også træffe folk på venstrefløj, men så lang tid alt dette bare er almindelig snak og ikke andet end snak — for at sige det venligt stadig væk — medens de hårde kendsgerninger er spydspidser vendt imod lønmodtagernes og forbrugernes interesser, så kan man ikke fortænke os i at sige, at så skal man ikke regne med os.

Wilhelm (VS):

Inden jeg kommer til de 5 socialdemokratiske ordførere, vil jeg godt gøre en enkelt bemærkning — ikke til, men i anledning af hr. Erhard Jakobsen. Hr. Erhard Jakobsen eskalerer jo til stadighed krigen mod venstreorienteringen. I dag var han nået til den totale og samlede dagspresse. Det starter med Christiania og så udvides det med RUC, og så bliver det hele Danmarks radio, så bliver det hele folkeskolen, og i dag er det altså hele den danske borgerligt dominerede dagspresse, der er udtryk for venstreorienteringen. Det var den, der fik drønet for at omtale disse her ting som nul-

politik. Det måtte den ikke efter hr. Erhard Jakobsen. Jeg mener, enhver selv kan bedømme, om dette er et udtryk for, at venstrebølgen er rullet hen over den danske dagspresse, eller det måske snarere er et udtryk for, at det rabler for hr. Erhard Jakobsen.

Skatteministeren sagde til mig, at det jo direkte står i forligets tekst, at det er automatikken i skatteskalaerne, der giver de første 800 mill. kr. Det er vi enige om. Jeg mener stadig væk, der er grund til at sige, at det er fup og svindel, når man udlægger det, som om forliget giver reelle skattelettelser på 1½ mia kr.

Der ville — det har skatteministeren bekræftet, og det skal jeg gerne sige tak for — der ville være sket præcis det samme med de første 800 mill. kr., om forligspartierne aldrig havde kendt hinanden, aldrig havde set hinanden, aldrig havde siddet ved bordet sammen. Det var kommet automatisk, og det er ikke udtryk for nogen lettelse, det er alene udtryk for, at man har indbygget det sådan, at dette, at kronen bliver mindre og mindre værd, ikke skal øge skattetrykket for de forskellige indkomstgrupper, når der i øvrigt ikke er sket noget med deres købekraft.

Man kan sagtens komme og sige, at det her er skattelettelser for 1½ mia kr. Hvorfor siger I ikke 5 mia kr. — i forhold til hvad? I forhold til, hvis vi havde øget skattebyrden med 4½ mia kr., ikke? Det er jo det, man siger her. Hvis ikke man havde haft den regulering af satserne, som automatisk kommer, og som intet har med forliget at gøre, så ville der være tale om en direkte styrkelse af skattebyrden. Derfor er det også fup og svindel at tale om, at det er en reel skattelettelse, når man inkluderer det, der foregår automatisk efter de gældende regler.

For VS' vedkommende var finansministerens indlæg sådan set kun bemærkelsesværdigt ved, at der ikke var nogen som helst kommentarer til vores opgørelse over, hvad beskæftigelseffekten eller rettere arbejdsløshedseffekten blev af den stramning, som regeringen har lagt frem her. Det forstår jeg i og for sig godt; det gjaldt jo ikke kun finansministeren, det gjaldt samtlige socialdemokratiske ministre og ordførere. Jeg forstår i og for sig godt, at man ikke ønsker at gå ind i den diskussion, og jeg skal derfor blot supplere det, jeg sagde i første runde, med,

[Wilhelm.]

at når vi siger, at alt andet lige betyder denne stramning en forøgelse af arbejdsløsheden på årsbasis med 30.000, så er det, som jeg sagde, i princippet den samme beregning og den samme argumentation, som finansministeren og regeringen benyttede den modsatte vej rundt sidste år, da der var tale om lempelser af finanspolitikken, da der var tale om afgiftslettelser osv., dog med den forskel, at de tal, vi har benyttet, er mere realistiske. Hvis man benyttede de samme tal, som regeringen påberåbte sig sidste år, så skulle vi hævde, at det, regeringen nu har lagt frem, faktisk giver en forøgelse af arbejdsløsheden på ca. 50.000 helårsarbejdere.

I økonomiministerens indlæg synes jeg især man skal hæfte sig ved tilsagnet til hr. Lembourn om, at regeringen gerne vil se på boligudgiften i pristallet og eventuelt kigge på en ændring på det punkt. Jeg mener, at det er en yderst foruroligende indrømmelse, for der er næppe tvivl om, hvad vej den ændring i givet fald skulle gå, i lyset af alt det andet, vi her har set. Jeg mener, vi skal benytte enhver lejlighed til at gøre lønarbejderne opmærksom på den angrebsmulighed, der ligger også på det felt, og som jo hurtigt kan vise sig at blive af større betydning end både de to procent og dyrtidsreglerne i øvrigt.

Det, der blev sagt som begrundelse, at det jo slæbte meget bagefter, er en yderst slet begrundelse, og det ved økonomiministeren formentlig. Hvad man i den nuværende situation kunne og fra socialdemokratiets side burde sige om boligpostens indregning i pristallet, det er tværtimod, at de mest drastiske stigninger i boligudgifter, der foregår i øjeblikket, nemlig dem, der foregår ved, at gamle, udtjente udlejningsboliger konverteres til ejerboliger og kommer til at koste 3-4 gange så meget som hidtil, de overhovedet ikke registreres i pristallets boligpost, fordi denne alene går på lejeboligerne, og de trækkes jo netop ud af den sektor, der hedder lejeboliger. Det var noget, som socialdemokratiet måske kunne have interesseret sig for, men det er jo næppe det, der ligger i økonomiministerens tilsagn om at ville se på boligposten i pristallet.

En anden bemærkning fra økonomiministeren har jeg derimod grund til at takke for. Den var ganske vist ikke så meget hen-

vendt til os som til den anden side i salen, men det, vi fik at vide, var, at med hændelserne i december 1967 da forhindrede I, sagde økonomiministeren, da forhindrede I indkomspolitik i den næste halve snes år. Det havde han sagt dengang, og det kom til at slå til. Jeg takker. Jeg mener, det bekræfter os i, at det var rigtigt, hvad vi gjorde i december 1967. Vi har dermed været med til at forhindre det, som socialdemokratiet og de borgerlige kalder indkomspolitik, i den 10 års periode, og jeg tror i og for sig, der er noget om det. Så kan vi kun føle os bekræftet i, at det var korrekt, hvad vi gjorde dengang, og vi vil gerne være med til at opnå det samme for en ny 10 års periode.

Man har diskuteret lidt betydningen af sluterklæringen i forliget. Hr. Poul Hartling har været inde på det, økonomiministeren har været inde på det, statsministeren har været inde på, at det betød jo stort set, at næste finanslov var klaret på forhånd, hele næste overenskomstperiode var klaret på forhånd. Jeg synes, der er grund til at få det lidt mere præciseret på ganske konkrete områder. Hvad betyder det rent faktisk med denne binding, gensidige binding, i den sidste erklæring i forligsteksten? Betyder det for eksempel, at de ting, som har været inde i forhandlingerne, men åbenbart med velberåd hu er taget ud, ikke kan rejses af noget enkelt af de fire partier, selv om der eventuelt skulle kunne findes et andet flertal for dem? For det, det her drejer sig om der konkret har været forhandlet, som har stået i teksten, men er blevet taget ud, det er bl. a. de 600 mill. kr. til beskæftigelsesarbejder. Det er bl. a. dette at sikre, om ikke de 8.000 almennyttige boliger, så i hvert fald noget flere end dem, der nu vil blive, ved at strække landsbyggefonden, ved at nedsætte kravet om landsbyggefondsfinansiering fra 8 pct. af anskaffelsesprisen til 6 pct. af anskaffelsesprisen. Det har jo stået der og er blevet taget ud.

Betyder dette, at man nu ikke må ændre på forligets forudsætninger, at socialdemokratiet har afskåret sig fra at rejse disse ting og eventuelt finde et andet flertal for dem? Det synes jeg vi skal have at vide.

Betyder det, at de bremser på huslejestigningen, som boligministeren som sagt har lavet PR på i månedsvis, men som ikke er

[Wilhelm.]

kommet med — de har jo ligget der, de har jo været forhandlet, de er blevet opgivet foreløbig — har socialdemokratiet afskåret sig fra, til trods for at vi har galoperende husleje-forhøjelser og en lønramme, en lønbegrænsning, som ligger i forliget? Har socialdemokratiet bundet sig til ikke at søge disse ting gennemført med et andet flertal end det, der indeholder de 4 forligspartier? Har socialdemokratiet givet hr. Gudme og det radikale parti vetoret over for det almenyttige byggeri? Har de givet hr. Erhard Jakobsens parti vetoret over for de andre ting, der har været fremme her? Og rækker en sådan binding ud over næste valg, som det plejer at gøre, når socialdemokratiet indgår den slags forlig? Det synes jeg vi skal have at vide.

Endelig om dagsordenen. Jeg synes, hr. Glistrup havde en pudsig begrundelse for ikke at ville stemme for det, han ellers synes var rigtigt, nemlig dette, at det ville være korrekt og sundt i en sund situation, men nu havde de, der styrede, ødelagt så meget — og så kom konklusionen — at man måtte give dem grønt lys for at styre videre på den samme afsindige måde. Det er jo i virkeligheden det, man siger, når man ikke vil stemme for denne dagsorden.

Det er klart, at en sådan dagsorden, i det hele taget en vedtagelse herinde, ikke løser problemerne. Det, der må til, er en mobilisering på arbejdspladserne, og det hvad enten forliget vedtages, eller det bliver en ny regering, der efter et eventuelt valg forsøger sig med en variant af samme indkomstpolitik.

Vi har grund til at takke økonomiministeren for én ting til, og det er, at økonomiministeren har vist de her ting for arbejdspladserne ved klart og tydeligt — ikke så meget i dag, men tidligere i sine kommentarer til forliget — at sige: der er ingen mening i at prøve at holde lønrammen under de 7 pct. — hed det dengang, 6 pct. hedder det nu — for det vil ikke blive accepteret på arbejdspladserne, og så er vi jo lige vidt. Hvad er det i en anden udlægning? Det er simpelt hen: den magt ligger på arbejdspladserne, hvis de selv er klar over det, hvis de selv vil. Og én ting til: det er kun reaktionerne på arbejdspladserne, der sætter en grænse for, hvor langt man vil trykke lønarbejderne ned for at tjene kapitalen og stabilisere dette bestående, krisebefængte system.

Økonomiministeren (*Per Hækkerup*):

Den bemærkning til hr. Wilhelm, at det, der står i punkt 7 i aftalen mellem de fire partier, er udtømmende, klart og tydeligt taler for sig selv. Det er derimod rigtigt, at det, der vedrører boligforliget, forhandles imellem boligforligspartierne og ikke er omfattet af aftalen imellem de fire partier.

Til hr. Poul Hartling kun den bemærkning, at jeg er nødt til at meddele, at hr. Poul Hartling gav tinget en forkert oplysning. I den høring, som blev foretaget, og den vurdering, som blev foretaget af venstres plan, havde man taget hensyn til besparelserne. Hr. Poul Hartling meddelte, at det var uden hensyntagen til venstres besparelser. I den første udgave er det korrekt, men i den anden udgave — som var den, vi diskuterede — er der taget hensyn til besparelserne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende de under punkt 7-23 på dagsordenen opførte lovforslag.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene under punkt 7-13 og 15-17 henvises til skatte- og afgiftsudvalget, at lovforslaget under punkt 14 henvises til finansudvalget, at lovforslaget under punkt 18 henvises til socialudvalget, at lovforslagene under punkt 19-21 henvises til erhvervsudvalget, og at lovforslagene under punkt 22-23 henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der foretoges derefter afstemning vedrørende det under punkt 24 på dagsordenen opførte forslag til folketingsbeslutning.

*Forslag om motiveret dagsorden af Gert Petersen (se foran)
forkastedes med 134 stemmer mod 13.*

Forslaget til folketingsbeslutnings overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til politisk-økonomisk udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Det politisk-økonomiske udv. (17/8 76):

Udtræder: Fuglsang

Ny stedf.: Ib Nørlund.

Socialudvalget (17/8 76):

Udtræder: Tandrup Jensen

Ny stedf.: Nyborg.

Folketingets næste møde afholdes i dag, onsdag den 18. august kl. 10, med følgende dagsorden:

Forespørgsel til boligministeren af Kirsten Jacobsen.

Mødet hævet kl. 01.45.